

Universitat de Girona
Facultat de Lletres

VIOLÈNCIA MEDIÀTICA

Discordances entre la teoria i la praxis en el tractament informatiu de la violència de gènere

Aitiana Alonso Carbó

Grau en Comunicació Cultural

Treball Final de Grau
Tutora: Olga Del Río
Presentació: 21/07/2023

ÍNDIX

1.	Introducció.....	3
1.1	Plantejament del problema d'investigació	4
1.2	Preguntes d'investigació.....	4
2.	Marc teòric i conceptual.....	5
2.1	Antecedents.....	5
2.2	Bases teòriques: Teoria <i>framing</i>	6
2.3	Dades i conceptualització de la violència de gènere.....	7
2.3.1	Socialització diferencial, manats de gènere i amor romàntic legitimats pels agents socialitzadors.....	9
2.3.2	Cultura de la violació. Sistema pornogràfic com a educació sexual dels joves.....	10
2.4	Violència mediàtica. Com informar amb perspectiva de gènere.....	11
2.4.1	Discurs hegemònic sobre la violència de gènere: elements prototípics del subjecte-víctima i el subjecte-agressor	12
2.5	Lleis i convenis nacionals i internacionals sobre la violència de gènere i el paper dels mitjans de comunicació.....	13
2.6	Recomanacions en el relat mediàtic de la violència de gènere	14
3.	Metodologia.....	17
3.1	Mètodes i tècniques per a la recollida d'informació.....	18
3.2	Disseny fitxa de recollida d'informació.....	22
4.	Resultats.....	23
4.1	Anàlisi de contingut de textos periodístics: enquadrament episòdic	23
4.2	Anàlisi de contingut de textos periodístics: enquadrament híbrid	33
4.3	Anàlisi de contingut de textos periodístics: enquadrament temàtic.....	37
5.	Conclusions	41
6.	Bibliografia.....	44
7.	Annexos.....	51

Resum

Aquesta investigació pretén posar de manifest la importància d'elaborar una informació en el tractament mediàtic de la violència de gènere que ajudi a crear una imatge fidedigna de les experiències de les dones, comprendre i validar-les valorant críticament la construcció històrica de gènere i poder. El marc teòric s'endinsa en la teoria *framing* per tal de comprendre com s'estructuren les notícies, s'exposa la conceptualització i les dades al voltant de la violència de gènere –considerant diferents dimensions d'aquesta problemàtica–, es presenta una mostra d'algunes recomanacions en el tractament informatiu sobre violència de gènere i lleis i convenis d'Institucions nacionals i internacionals que coincideixen en la necessitat d'involucrar als mitjans de comunicació en l'erradicació de la violència de gènere. Per la metodologia s'ha utilitzat una mostra no probabilística estratègica i s'ha dissenyat una fitxa de recollida de dades sotmesa a les unitats d'anàlisi seleccionades. La tècnica d'investigació emprada ha estat l'anàlisi qualitativa de contingut basada en l'anàlisi del discurs. Així doncs, per respondre les preguntes d'investigació formulades a l'inici s'han usat diverses tècniques d'exploració: l'anàlisi de l'expressió, l'anàlisi d'avaluació i l'anàlisi d'associació o contingències a través d'una comparativa cognitiva. Els resultats i les conclusions a les que arriba aquesta investigació són que, tot i la gran varietat de pautes i consells establerts sobre com haurien d'obrar els mitjans de comunicació per contribuir a l'erradicació de la violència de gènere, la gran majoria d'indicacions han quedat com a normes de recomanació i d'autoregulació que no sempre es compleixen. En desoir les pautes legislatives i institucionals en la cobertura de les notícies sobre violència de gènere s'exerceix violència mediàtica. Ho provoquen aquells discursos amb absència de context, utilitzant un llenguatge estereotipat o sexista que genera una neutralització dels agressors o la culpabilització i victimització excessiva de les dones afectades.

Paraules clau: violència de gènere, violència mediàtica, mitjans de comunicació, teoria *Framing*, discurs mediàtic.

Abstract

This research aims to bring to the fore the importance of developing and elaborating information on how media treats gender-based violence to help create a realistic image of womens' experiences and be able to understand and validate them, using a critical view of the historical construction of gender and power. The theoretical framework uses the framing theory in order to understand how media news are structured. Conceptualization and data around gender-based violence are displayed - considering different dimensions of the problem -, a sample of recommendations for informative treatment in gender-based violence, laws, national and international institutional agreements are presented and they all agree on the need of involving media in this eradication. As for methodology, a strategic non-probabilistic sample has been used and a data collection form has been designed for the selected analysed units. The investigation technique has been the qualitative analysis of content based on the analysis of speech. Therefore, in order to answer the investigation questions stated at the beginning of the research, various methods of analysis have been used: expression analysis, evaluation analysis and association analysis through a cognitive comparative. The research's results and conclusions are that the great variety of guidelines established for how media treats gender-based violence eradication are now mainly used as mere recommendations which are not always followed. When media does not listen to these governmental guidelines when covering news about gender-based violence, this is considered media violence. This is generated by the lack of context and the stereotyped or sexist language which contributes to a neutralization of aggressors and to victimising women and children which have been affected by this type of violence.

Key words: gender violence, media violence, media, Framing theory, media discourse.

1. Introducció

Per entendre la complexitat del concepte violència de gènere, l'assimilació social i la transformació històrica i cultural que ha patit, cal adoptar una mirada retrospectiva i comprendre que es tracta d'un problema estructural que requereix modificacions en els comportaments, actituds i valors d'homes i dones.

Aquesta investigació té el propòsit d'exhibir l'enquadrament nociu de la informació expressada pels mitjans de comunicació referent a diferents aspectes dins la dimensió de la violència masclista. Es defensa la necessitat d'incorporar la perspectiva de gènere en l'elaboració de continguts d'aquesta problemàtica i accentuar la situació discriminatòria que pateix el col·lectiu femení dins de la igualtat formal –que no real– existent. Entenent també, les dificultats i els obstacles estructurals i qüestionant la desigualtat que ha posicionat a les dones per sota dels homes.

Per aquesta raó, el punt neuràlgic d'aquesta investigació radica en el discurs mediàtic de les notícies sobre violència masclista. L'anàlisi se centrarà en una comparativa entre les queixes més freqüents exposades per institucions compromeses amb la causa i la informació transmesa per medis digitals espanyols. La intenció és observar les mancances que encara trobem en l'elaboració del discurs i detectar els elements recurrents que banalitzen la complexitat de la problemàtica social i creen una imatge distorsionada d'aquesta realitat.

L'estructuració de la investigació s'inicia exposant les bases teòriques de la *Teoria Framing* que s'utilitzarà parcialment en l'anàlisi de contingut de les notícies. Aquest paradigma serà útil per emmarcar les notícies en tres enquadraments: episòdic, temàtic, híbrid. Aquelles notícies que compleixin els requisits proposats dins l'enquadrament episòdic seran considerades pròpies d'una mala cobertura mediàtica de les notícies sobre violència de gènere. Les englobades dins l'enquadrament temàtic figuren un bon tractament informatiu i finalment, l'enquadrament híbrid es considerarà millorable. Estructurar les notícies a través dels *frames* suggerits permetrà considerar les diferències entre les formes d'elaborar el contingut.

Seguidament, es presenten les dades i conceptualització de la violència de gènere per aprofundir en elements considerats importants per l'assimilació d'aquest fenomen. Es mostren algunes de les seves dimensions fins a arribar als mites generats pels mitjans de comunicació i el discurs hegemònic que s'ha creat al voltant del subjecte-víctima i del subjecte-agressor. La intencionalitat radica en desmentir, oferir context real i evidenciar la necessitat d'una alfabetització mediàtica.

El marc teòric finalitza amb la mostra de pautes i consells legislatius que han d'adoptar els mitjans de comunicació i els i les periodistes a l'hora d'abordar la violència de gènere. Es presenten les *Recomanacions sobre el tractament de la violència de gènere en els programes informatius i d'entreteniment en els mitjans de comunicació* elaborat per diferents òrgans catalans. S'ha escollit mostrar aquests suggeriments per considerar que són els més pròxims en aspectes geogràfics i perquè, a grans trets, les recomanacions presentades per diferents organismes es formalitzen en la mateixa línia i amb la mateixa preocupació.

Tots els elements presentats es sintetitzen a la metodologia a través de la creació d'una fitxa de recopilació d'informació que serà sotmesa a les notícies escollides com a unitats d'anàlisi i on s'obtidran resultats qualitius. El treball de camp d'aquest estudi es desenvoluparà a través d'una anàlisi de contingut basada en el discurs de la premsa espanyola sobre femicidis íntims. La resolució permetrà respondre la pregunta d'investigació presentada a l'inici d'aquest estudi.

1.1 Plantejament del problema d'investigació

La violència de gènere ha experimentat una evolució al llarg de les últimes tres dècades. Avui dia, es considera com una problemàtica social i estructural, però antany es contemplava com una qüestió pròpia de l'àmbit privat. Es justificava tradicionalment des d'un punt de vista biològic des del qual s'entenia que la violència masculina era inherent del tarannà dels homes, mentre que en casos d'extrema violència l'atenuant s'atorgava a patologies particulars. El feminisme va elaborar el concepte "Patriarcat" entès com un sistema de creences supremacista basat en el sexe-gènere i que opera de forma independent a altres sistemes d'autoritarisme. En aquesta estructura social i cultural el domini és exercit pels homes i les formes d'opressió i legitimació es troben presents tant en l'esfera pública com en la privada. El Patriarcat, lluny de desaparèixer, ha adquirit noves formes d'adhesió. (De Miguel, 2015)

Les teories que sostenen que l'origen de la violència de gènere parteix de la socialització, que crea uns rols diferenciats entre homes i dones, són moltes. El model patriarcal proposa un arquetip normatiu d'allò que és ser masculí i d'allò que és ser femení (normes i rols de gènere) i els agents socialitzadors -sistema educatiu, família, mitjans de comunicació, ús del llenguatge, religió, etc.- s'encarreguen de perpetuar-l'ho i transmetre aquest missatge. (Bosch, Ferrer, Ferreiro, & Navarro, 2013)

Tot i la progressió que ha experimentat la lluita per la igualtat continuem trobant formes de resistència. La comunicació és i ha sigut un canal de «narrativa discriminatòria». (Benítez, 2015, p. 2) Segons Benítez (2015), trobem encara aferraments en la investigació en aquest camp com són:

- i. La necessitat d'assumir una perspectiva de gènere en les polítiques públiques, les intervencions socials i la planificació del discurs mediàtic.
- ii. La representació i la presència de dones en els mitjans. Tot i que hi ha una elevada participació femenina en les redaccions, la desigualtat es reproduïx en el repartiment del poder i en la presa de decisions. Poques vegades trobem a dones en posicions d'edició o de direcció.
- iii. L'anàlisi de la desigualtat de gènere se centra en el terreny simbòlic, és a dir, en la transformació de les formes i no de les estructures.
- iv. S'observa una escassa alfabetització mediàtica en qüestions de gènere, tant en l'expressió comunicativa com en la construcció del llenguatge.
- v. Existeixen desajustaments entre la perspectiva de gènere i la coherència metodològica (instruments, tècniques i eines utilitzades).
- vi. No trobem dones presents en els debats, els dissenys i en l'organització de la societat de la informació. Existeix una desigualtat en la formació i l'accés tecnològic de les dones.¹ (p. 3-6),

1.2 Preguntes d'investigació

Els mitjans de comunicació mantenen la població informada. La seva influència és tan elevada que requereix un compromís adient en la divulgació de la informació expressada. La societat forja les seves creences i les seves opinions a través d'aquest canal. Per aquesta raó és fonamental que transmetin una imatge real de les dones i un missatge positiu de la seva presència en la societat. Existeixen in comptables recomanacions, normes ontològiques de la professió, suggeriments, consells d'ús..., sobre com fer un tractament idoni sobre la violència masclista en els mitjans de comunicació. No obstant això, no sempre s'apliquen. (López Díez, 2002)

¹ La Declaració i Plataforma d'Acció de Beijing en l'incís J.1. - Objectius estratègics per a impulsar els drets de la dona-, indica concretament en el punt C de mesures que s'han d'adoptar: «Promover la participació plena y equitativa de la mujer en los medios de difusión, incluida la participación en la gestión, la producción de programas, la educación, la capacitación y la investigación». (p. 178)

La pregunta d'investigació general és si els mitjans de comunicació fan un tractament informatiu adient sobre la violència de gènere –concretament en aquesta investigació es centrarà l'anàlisi en els feminicidis íntims que són xifres oficials d'aquest any–, si segueixen les recomanacions i les normes ontològiques de la professió i si l'enquadrament és l'adequat o bé crea una discordança i una imatge desajustada de la realitat creant d'aquesta manera una violència simbòlica que repercuteix a fomentar la desigualtat entre homes i dones. Al analitzar les notícies s'arribarà també a la resposta sobre la necessitat d'una formació específica pels i les periodistes.

Així doncs, s'arribarà a la resposta de les preguntes d'investigació que a continuació es presenten delimitades (**PIG= PI1+PI2+PI3+PI4**):

PIG. Els mitjans de comunicació fan un tractament informatiu adient sobre la violència de gènere?

PI1. Segueixen les recomanacions a l'abast pel correcte tractament informatiu de la violència de gènere i les normes ontològiques de la professió?

PI2. Els marcs on s'estructuren són els adequats?

PI3. La forma d'expressar la informació crea una violència simbòlica?

PI4. Es necessària una formació específica pels i les periodistes?

2. Marc teòric i conceptual

2.1 Antecedents

Les investigacions sobre la construcció simbòlica de la violència de gènere, les transformacions que han experimentat els mitjans de comunicació i els canvis en el procés de selecció de les fonts i la mateixa elaboració del contingut s'han analitzat des de diferents bases teòriques, una de les més destacades i la que s'utilitzarà parcialment en l'exploració de les notícies sobre violència de gènere en la present investigació és: la teoria *framing*.

Aquesta teoria exposa com els mitjans de comunicació elaboren el discurs aplicant un procés d'interpretació. La informació passa per un filtre que ve determinat a partir d'uns enquadraments específics utilitzats per l'emissor i que generen una resposta en el públic receptor. Així doncs, el discurs mediàtic es troba condicionat pels actors socials i per les interpretacions que el públic genera. En l'àmbit de les ciències de la comunicació, aquest paradigma proposa analitzar la forma com es presenten els problemes socials en els continguts mediàtics; és a dir, la interpretació i els mecanismes de selecció caracteritzats per «l'èmfasi, l'elaboració i l'exclusió en la producció de continguts». (Valera, 2016, p. 3)

Carbadillo (2010) assenyala que els recursos emprats pels periodistes a l'hora d'emmarcar són «la selecció, la intensitat en determinats aspectes, l'ús de paraules concretes, les característiques o atributs assignats o l'exclusió d'altres». Els enquadraments proposats són «guies per a la interpretació que permeten localitzar, percebre, identificar i etiquetar els trets destacats del conjunt». (Carbadillo, 2010, p. 228)

En tots els estudis analitzats prèviament apareix una data específica que suposa un canvi en el tractament informatiu de la violència de gènere. El desembre de 1997, Ana Orantes va acudir com a entrevistada a un programa de Canal Sur on va revelar públicament els maltractaments patits al llarg del seu matrimoni. Dies després de la seva aparició, l'agressor la va cremar viva. Com indica Conde (2003), el fet d'aparèixer a la televisió relatant els fets, va descatalogar la mort d'una dona anònima per atorgar una representació social i incrementar l'efecte de "realitat". Aquest cas va provocar l'augment quantitatiu de les informacions emeses i va suposar també un augment qualitatiu en la premsa espanyola del moment. L'esdeveniment va anunciar un nou enfocament informatiu. A partir d'aquell

moment, els relats van deixar de ser tractats com a fets casuals o de successos i se'ls representà des d'un nou marc referencial: problemàtica social.

Carbadillo (2010) distingeix dos enquadraments bàsics: l'episòdic i el temàtic. El primer es refereix a fets concrets. Se centra en aspectes circumstancials d'una problemàtica i es caracteritza pel reforçament del discurs a través de la capacitat il·lustrativa. L'interès principal insisteix en aspectes emocionals: s'utilitza el dramatisme arribant inclús al sensacionalisme. Contràriament, el segon, el temàtic es caracteritza per un discurs més reflexiu. Contextualitza oferint una perspectiva més àmplia i aportant profunditat. Dins aquest enfocament trobem les notícies orientades a exposar diferents àmbits d'afectació i tractament del problema i inclou subenquadraments d'atribució de responsabilitat: el temàtic polític-assistencial, el temàtic cultural i el jurídic-policial. La mateixa autora sosté que existeix un tercer enquadrament híbrid entre ambdós (enquadrament híbrid episòdic-temàtic).

Partint d'aquesta base, les autores Uris, Zamora i Martínez (2022) en la seva anàlisi engloben les notícies sobre violència de gènere en cinc tipologies principals: crim passional, relat de successos, acte de repulsa social, dèficit jurídic i història personal. Observen el relat de les notícies aparegudes a TVE durant el període de 2015 a 2020 per concloure que els enquadraments vinculats amb la narració episòdica –concretament: el relat de successos–, guanya especial protagonisme en comparativa als altres enquadraments proposats.

Des d'una altra perspectiva, Conde (2003) afegeix que el canvi d'enquadrament del discurs mediàtic (d'episòdic a temàtic) aporta tres tipus de contextualització:

- i. Centra't a oferir dades sobre la víctima i situació que experimenta.
- ii. Fa referència a la problemàtica social dels maltractaments (en aquesta contextualització es corre el risc de plantejar la violència com a espectacle).
- iii. S'emmarca aquella que, com assenyalava Carbadillo (2010), conté un caràcter heterogeni entre ambdues.

Escribano (2014) afegeix que existeixen dos procediments bàsics en la professió periodística que determinen la construcció i l'enquadrament del missatge mediàtic: la selecció temàtica i l'organització discursiva. L'autora mostra diferents tipologies d'enquadraments per organitzar les notícies sobre aquesta temàtica: episòdic, temàtic, politicoadministratiu, cultural, judicial-policial.

Totes les investigacions consultades analitzen l'evolució en el tractament de les notícies i observen un canvi d'enquadrament. Afirmen, doncs, que la cobertura ha deixat de tenir un caràcter més episòdic per passar a ser temàtic, tot i que encara s'observen elements prototípics d'aquest primer enquadrament.

2.2 Bases teòriques: Teoria *framing*

Els estudis pioners d'aquesta teoria parteixen de l'àmbit de la psicologia cognitiva. Bateson defineix els *frames* com uns marcs que enquadren i donen forma a una realitat; són principis organitzadors de la percepció cognitiva. També, sustenta la idea que per comprendre un missatge és necessari referir-se a un marc. Aquests marcs serviran de metàfora per analitzar com s'estructuren els processos mentals. (Sádaba, 2001)

Més endavant, Goffman ho aplicà a la sociologia interpretativa, entenent els marcs com estructures compartides que donen sentit als esdeveniments. Exposà com s'organitzen les diverses situacions, ja no només en la nostra ment, sinó en el conjunt de la societat. La comprensió de la realitat està condicionada per continguts normatius i socials. Existeix una intersubjectivitat en la interpretació. Cada persona elabora significats a partir de la interacció, construint d'aquesta manera, una percepció pròpia de la realitat. Goffman considera que «cada marc de referència permet a qui l'utilitza localitzar, percebre, identificar i etiquetar un número aparentment infinit d'idees concretes definides en els seus termes». Des d'aquesta visió, els *frames* seran entesos com a marcs que defineixen un context determinat associat a

una realitat subjectiva (percepció individual) i com un esquema que incorpora dades externes objectives (percepció col·lectiva). (Uris, 2022, p. 157)

Pel que fa a la informació periodística, aquest paradigma substitueix la creença objectivista estesa durant els anys seixanta i setanta. Tuchman sostindrà que la percepció de la realitat està condicionada per múltiples factors i que en el cas dels mitjans de comunicació l'enfocament dependrà dels interessos empresarials, la pressió dels grups polítics i econòmics, l'audiència, la competència, la ideologia del mitjà, les característiques personals del periodista (tendències polítiques, edat, sexe, educació, valors, etc.), l'ús de les fonts, nombre d'informacions emeses, infraestructura del mitjà, estil informatiu, entre molts altres condicionants. (Berganza, 2003).

Aquesta teoria s'ocupa d'estudiar el «procés de negociació i construcció del discurs públic al voltant d'assumptes d'interès general». (Valera, 2016, p. 3) El concepte d'enquadrament aplicat a la comunicació ens ajuda a entendre els efectes que poden generar els mitjans de comunicació. A partir de la visió sociològica del *framing* es comença a focalitzar en els marcs que estructuraven els missatges periodístics i com aquests contribueixen a la construcció de significats socials compartits. El lloc que ocupa la notícia, el llenguatge utilitzat i la informació transmesa afecta a la percepció de la realitat, de manera que la idea d'objectivitat queda obsoleta. Els mitjans serviran d'intermediaris entre el món exterior i l'audiència i el discurs mediàtic haurà de sotmetre's a un seguit de filtres. (Sádaba, 2001)

Els estudis en comunicació defensen que són els mateixos mitjans els que creen el significat del què succeeix a la societat. Els teòrics han observat que els mecanismes per detectar els enquadraments són «els titulars, l'entrada, subtítols, imatges o fotografies, peus de foto, fonts, cites, estadístiques, taules i gràfics». Tots aquests elements subratllen unes idees i n'oculten unes altres. Així doncs, segons aquesta apreciació, el *framing* compleix una funció selectiva d'informació. (Sádaba, 2001, p. 25)

Reese proposa entendre els *frames* com «els principis d'organització compartits socialment, persistents en el temps, i que treballen simbòlicament per estructurar significativament el món social». Entén que l'enquadrament compleix una funció, ja no de selecció com s'indicava anteriorment, sinó d'estructuració. Des d'aquest punt de vista s'extreu la idea que l'elaboració de notícies suposa construir realitats a través d'esquemes. (Sádaba, p. 25-26)

Semetko i Valkenburg, tot i la controvèrsia per definir els *frames*, observen una distinció entre enquadraments generals i específics. Aquesta tipologia serà la més destacada i utilitzada en l'estudi del *framing*. Els generals engloben un concepte ampli i tanmateix, inclouen altres *frames* que s'apliquen en contextos diversos. Els específics inclouen temàtiques més concretes i, per tant, s'apliquen en un context determinat. (Uris, 2022)

A grans trets, la teoria de l'enquadrament entén els mitjans de comunicació com agents estructurals de la realitat. Aquesta realitat es troba influenciada pel punt de vista de les organitzacions on treballen els periodistes, les característiques personals del professional i el context relacional. La funció, però, no només és la d'organització del significat, sinó que és necessària la comprensió social. Per l'anàlisi que es portarà a terme en aquesta investigació el focus d'estudi se centrarà en el format i el contingut de les notícies. Es pretén evidenciar la necessitat d'una alfabetització mediàtica del públic receptor. Per respondre una de les preguntes d'investigació proposades, s'utilitzarà la teoria del *framing* per identificar els enquadraments de les notícies sobre violència de gènere, però s'aprofundirà de forma més específica en l'anàlisi del contingut i en la forma com el discurs contribueix a la reproducció de la desigualtat.

2.3 Dades i conceptualització de la violència de gènere

L'assimilació social i la transformació que ha patit el concepte “violència de gènere” no hauria sigut possible sense la lluita tenaç del moviment feminista. De Miguel (2008) situa tres moments clau en la redefinició del concepte i exposa el treball constant que ha dut a terme el feminisme de desarticulació de les diverses formes de legitimació:

- i. Feminisme del segle XIX (sufragistes i socialistes): l'objectiu principal se centra en la demolició de la ideologia biològica dels sexes, la lluita pels drets bàsics i la denúncia per fer visible les condicions de coacció i violència envers les dones. Comencen les primeres protestes cap al matrimoni com a espai poc segur per a les dones que es troben sotmeses per la llei, l'educació i l'opinió pública a la voluntat del marit. Les forces es concentren en aconseguir la implicació de les dones en l'esfera pública i dels drets bàsics.
(especialment)
- ii. El feminisme radical dels anys setanta dirigeix el reclam a l'esfera privada sota el lema "allò que és personal és polític". El context del moment presentava un escenari de discòrdia política. Els moviments socials es van rebel·lar contra el sistema. El feminisme radical elaborà aleshores el concepte de "Patriarcat". Per una banda, el marc d'interpretació proposat per Kate Millet situà la violència contra la dona com una violència estructural en contra del col·lectiu femení. Per una altra banda, Susan Brownmiller demostrà com la por a la violació condiciona el comportament quotidià de totes les dones igualant-les, en aquest sentit, a les víctimes de violació.
(especialment)
- iii. La tercera etapa, engloba totes les investigacions i estudis feministes i de gènere que han tingut com a objectiu redefinir la interpretació de la violència de gènere. Des de les polítiques reivindicatives per a l'erradicació, l'acceptació dels marcs d'interpretació desenvolupats pel feminisme, la denúncia pública, la criminalització de les conductes masculines, entre altres avenços.

Així doncs, com afirma l'autora, el feminisme s'ha encarregat de crear nous marcs d'interpretació («marcs d'injustícia»). (De Miguel, 2008, p. 5-7)

A Espanya s'han produït un total de 1.206 víctimes per Violència de Gènere des que es va començar a comptabilitzar a partir de l'any 2003. (Ministerio de Igualdad, 2023) El registre oficial, però, no incloïa aquelles víctimes que no mantenien una relació sentimental amb l'agressor, tampoc les víctimes d'agressió sexual, ni les víctimes de la violència vicària. És a partir del 2013 quan es comença a fer el recompte de menors víctimes de la violència masculista. Les dades de dones assassinades per homes amb qui no mantenien ni havien mantingut cap vincle afectiu es comencen a recollir a partir de 2019. Des d'aleshores es comptabilitzen totes les víctimes de violència masculista. (Amnistía Internacional, 2023)

El portal Geoviolència sexual² (2023) recull dades sobre la violència sexual. En la memòria de la Fiscalia General de l'Estat (2018) es reflecteix l'augment d'un 23% de delictes sexual respecte a l'any anterior, i especialment en casos de violacions grupals. A Espanya es produeixen un total de 7 violacions diàries. Entre gener i setembre de 2022 es van registrar 13.455 delictes contra la llibertat sexual, 1.942 de les quals van ser violacions. Existeix una evolució en augment (88,9%) en delictes sexuals entre 2012 i 2021. La Macro enquesta de Violència contra la Dona (2019)³ recull que el 13,7% de les dones (2.802.914) han patit violència sexual al llarg de la seva vida. Un 2,2% han sigut violades algun cop, el 7,5% per part de la seva parella o exparella. (Ministerio de Igualdad, 2019)

La Llei (1/2004) (2004) només protegia les víctimes de les seves parelles i exparelles. Un pas important per abordar la violència sexual ha sigut l'aprovació de la Llei Orgànica de Garantia Integral de la Llibertat Sexual (Llei del "només sí és sí") el maig de 2022. Aquesta, aborda de forma íntegra la violència sexual. Inclou la prevenció, atenció i protecció de les víctimes i posa en el centre el consentiment. Garanteix l'assistència especialitzada i accessible a través de la creació de Centres de Crisis operatius les 24 hores per atendre a dones, nens i nenes que pateixin aquest tipus d'agressions. (Amnistía Internacional, 2023)

El terme violència de gènere ha presenciat una transformació històrica adaptable als diferents moments socioculturals. S'utilitza el concepte violència masculista per diferenciar totes

² Dirigit per Garciela Atencio des de 2016

³ Estudi oficial presentat per la Delegació del Govern contra la Violència de Gènere 2020. Es realitza cada quatre anys.

aquelles situacions d'agressions per part d'un home a una dona fora de l'entorn domèstic. (Bernal-Triviño, 2019) Tot i l'evolució, la violència de gènere continua sent una de les formes més clares de desigualtat, de subordinació i de les relacions de poder dels homes per sobre de les dones. Aquesta violència parteix d'una diferenciació entre els sexes. És a dir, les dones pateixen violència per part dels homes per simple fet de ser dones:

La violencia de género se refiere a la ejercida contra las mujeres por parte de su pareja o expareja sentimental e incluye un patrón de comportamiento habitual (no un incidente aislado), ejercido por el varón con el objetivo concreto y definido de ejercer control y lograr el poder sobre la relación y sobre su compañera sentimental. Se trata, en definitiva, del reflejo en el marco de la pareja de una situación de abuso de poder, por ello se ejerce por parte de quienes detentan ese poder (varones), y la sufren quienes se hallan en una posición más vulnerable (mujeres y niños/as). (Bosch, Ferrer, Ferreiro, & Navarro, 2013, p. 250)

Segons l'Organització Mundial de la Salut, el 35% de les dones ha patit alguna vegada a la vida violència física i/o sexual, sigui dins l'entorn sentimental o per part d'un home amb qui no compartia aquest vincle. El 24% es refereix a noies d'entre 15 i 19 anys, és a dir, la violència de gènere s'inicia molt aviat. (Amnistia Internacional, 2023)

La violència contra les dones adopta diferents formes. Entre elles trobem la violència: física, sexual, psicològica, econòmica, estructural, espiritual, política o institucional, simbòlica -que inclou la mediàtica- i finalment, la violència social. Totes aquestes formes de violència es reproduïxen o poden fer-ho en diferents contextos: violència en l'àmbit familiar, en els conflictes armats, en la societat, en l'entorn laboral, en els mitjans de comunicació, la violència institucional perpetrada o tolerada per l'Estat, en les tradicions culturals o l'exercida en pràctiques tradicionals com és el cas de la mutilació genital femenina, entre altres. (Bosch, Ferrer, Ferreiro, & Navarro, 2013)

2.3.1 Socialització diferencial, manats de gènere i amor romàntic legitimats pels agents socialitzadors.

En l'*Informe de la Quarta Conferència Mundial de la Dona* celebrada a Beijing en el capítol IV, "Objectius estratègics i mesures"⁴, s'expressa la importància de «adoptar todas las medidas necesarias especialmente en el ámbito de la enseñanza, para modificar los modelos de conducta sociales y culturales de la mujer y el hombre y eliminar los prejuicios y las prácticas consuetudinarias y de otro tipo basadas en la idea de la inferioridad o la superioridad de uno de los sexos y en funciones estereotipadas asignadas al hombre y la mujer». (Naciones Unidas, 1995, p. 55)

Com s'exposava anteriorment, el model patriarcal ha arrelat la consideració social sobre què és ser i sentir-se dona o home. En el cas de les dones, la importància es concentra en les emocions, els afectes, les cures o les relacions interpersonals,⁵ mentre que la masculinitat es caracteritza per l'autonomia, la independència i el control. Aquest model afirma que nens i nenes són per naturalesa diferents i que, per tant, durant l'etapa adulta hauran de desenvolupar també rols afins a aquesta idea. (Bosch, Ferrer, Ferreiro, & Navarro, 2013)

No existeix pràcticament cap evidència científica que demostrï diferències biològiques tan significatives darrera les contraposades conductes socials. No obstant això, els agents socialitzadors insisteixen a enviar missatges que associen la masculinitat amb el poder, la racionalitat i aspectes de la vida pública i la feminitat amb la passivitat, la dependència, l'obediència i aspectes dedicats a la vida privada. Aquesta assimilació construeix relacions asimètriques, així doncs: «mentre existeixi una correlació històrica i cultural entre masculinitat, violència, agressivitat i domini que fomenti aquest tipus de comportaments com a prova de virilitat; la socialització de dones i nenes incorpora elements com la passivitat, la

⁴ En concret el punt 124 de l'incís K

⁵ Ideologia de l'altruisme femení.

submissió o la dependència que les fan precisament, més vulnerables a patir comportaments violents i assumir el rol de víctimes». (Bosch, Ferrer, Ferreiro, & Navarro, 2013, p. 19-20)

Aquesta socialització diferencial també es presenta de forma desigual en relació amb l'amor. Per a les dones s'assumeix com a projecte vital; trobem gran varietat d'exemplificacions d'això en la literatura, el cinema o la música. Contràriament, la prioritat dels homes recau en el reconeixement social, mentre que l'amor o les relacions sentimentals passen a un segon pla. La diferència d'aquesta construcció social està carregada d'ideologia patriarcal i s'ha de tenir en compte el procés de transformació històrica⁶ i cultural que ha patit el concepte de l'amor per comprendre-ho. En aquest cas, també parteix d'una dominació del sexe masculí per sobre del femení que creen relacions desiguals que poden «incorporar o inclús legitimar la violència.» (Bosch, Ferrer, Ferreiro, & Navarro, 2013, p. 35)

Aquesta concepció socialment acceptada de l'amor romàntic inclou elements prototípics que generen un seguit de creences acceptades que són fictícies i irracionals. Aquests mites⁷ i la seva reafirmació creen unes expectatives molt altes que no s'adeqüen a la realitat i que, conseqüentment, generen «frustracions, decepcions, exigències excessives o pel contrari, toleràncies insanes». (Bosch, Ferrer, Ferreiro, & Navarro, 2013, p. 57) Avui dia, trobem encara creences molt arrelades relacionades amb l'amor romàntic que reforcen elements com la idealització o la dependència abandonant totalment l'autonomia i la independència emocional. (Bosch, Ferrer, Ferreiro, & Navarro, 2013)

De Miguel (2015) afegeix que un altre factor que destaca en la socialització i reproducció de les identitats de gènere és la por. Així doncs, per una banda, a les nenes se les educa alertant de les amenaces específiques que han d'afrontar pel fet de ser dones: no fer ús de la via pública en determinades hores o bé, presentar els homes com a "depredadors sexuals". Aquestes dues ensenyances entren en conflicte amb la idea expressada anteriorment sobre la importància primordial de l'amor. Segons l'autora, el maltractament a les dones és «el moment en què aquestes dues veritats oposades conflueixen» (p. 48). D'altra banda, també s'educa en la idea de quedar-se sense parella si no es compleixen certes expectatives conductuals. En el cas dels nens, els progenitors eduquen de forma antagònica: la falta de pressa a l'hora de relacionar-se amorosament o a no mostrar-se vulnerables o a «comportar-se con les nenes» (p. 49). Tots aquells nens que mostren comportaments identificats amb la feminitat són sancionats socialment.

2.3.2 Cultura de la violació. Sistema pornogràfic com a educació sexual dels joves

A Espanya s'han produït 211 agressions sexuals múltiples registrades des de 2016. Una de cada deu d'aquestes van ser *pornificades* pels agressors; és a dir, van enregistrar o fotografiar la víctima en 22 casos. (Geoviolència sexual, 2023)

A la IV Conferència Mundial de la Dona celebrada a Beijing (1995) ja es considerava la pornografia com una de les accions que danyaven la imatge de la dona i teòriques feministes van mostrar l'estreta relació que hi ha entre la indústria pornogràfica i les violacions. A través d'aquest canal es reforcen patrons, es normalitza la violència i es deshumanitza la dona. El contingut de la pornografia presenta una realitat distorsionada del sexe creant estereotips de gènere i fomentant pràctiques abusives, violentes i no consentides. Trobem un escenari on apareixen imatges cada vegada més violentes i exagerades i conseqüentment, els joves assimilen visions molt humiliants d'altres dones i d'allò que poden fer amb elles. (Bernal-Triviño, 2019)

⁶ Amor feudal, amor cortès, amor victorià, amor romàntic.

⁷ Mite de la mitja taronja, mite de l'emparellament, mite de l'exclusivitat, mite de la fidelitat, mite de la gelosia, mite de l'equivalència, mite del lliure albir, mite dels matrimonis o la convivència i el mite de la passió eterna. Gran part d'aquests mites han estat impulsats des dels estaments religiosos però també des d'altres de la societat patriarcal per reforçar el paper passiu i de subordinació de la dona a l'home. (Bosch, Ferrer, Ferreiro, & Navarro, 2013, p. 135-170) dediquen el capítol 4 a exposar de forma exhaustiva l'acceptació de mites al voltant de l'amor romàntic i les seves conseqüències.

L'educació sexual està molt condicionada pel model pornogràfic. Aquesta indústria presenta una romantització de la violència, l'erotització del dolor, la humiliació i la normalització de l'assetjament. La forma de relacionar-se dels joves ha experimentat un canvi i la facilitat per accedir a visualitzacions pornogràfiques i sexuals està a l'abast de la gran majoria. (Oliver, 2017)

La cultura de la violació és un terme utilitzat per les feministes dels anys setanta. Es tracta de «totes aquelles estructures ideològiques i estereotips que sustenten la seva existència, basant-se en la desacreditació de la víctima i l'absència de responsabilitat i crítica sobre l'agressor o agressors». (Bernal-Triviño, 2019, p. 101) Gran part de la culpa per la qual existeix aquesta cultura recau en els mitjans de comunicació. El tractament de notícies sobre aquesta forma de violència pot experimentar com a conseqüència un "efecte trucada". Les persones aprenen conductes a través de l'observació de models reals i simbòlics i exerceixen patrons d'imitació a partir d'aquests aprenentatges. L'any 2019 el portal Geoviolència sexual recollia 135 casos de violació des del mediàtic cas de La Manada de Pamplona el 2016. D'aquests 135 casos, 84 van ser violacions i 96 casos els agressors eren tres o més. (Garberí, 2019)

2.4 Violència mediàtica. Com informar amb perspectiva de gènere

Fins a principis dels anys vuitanta els diaris recollien notícies sobre la temàtica exposada dins les pàgines de successos només en el cas que s'hagués produït un assassinat o lesions d'alta gravetat. El discurs periodístic descrivia el fet com una "disputa matrimonial" o un "crim passional". No va ser fins anys més tard quan va començar a guanyar rellevància l'expressió "maltractaments". Els testimonis que es recollien i les fonts informatives principals provenien del cos policial, la judicatura, la sanitat i els veïns. Els mitjans de comunicació d'aleshores reproduïen els estereotips latents en la societat espanyola del moment; es reconeixia el problema com una qüestió privada que afectava únicament al matrimoni en particular. (López Díez, 2002)

És a partir del cas d'Ana Orantes, exposat en els antecedents, quan apareix un canvi en la comprensió social de la violència de gènere. Tot i el canvi que es va produir aleshores, es continuen trobant resistències en l'erradicació de la violència de gènere. Els mitjans de comunicació es consideren una força d'especial importància per contribuir a l'eliminació d'aquesta problemàtica social. No obstant això, la forma d'elaborar les notícies repercuteix directament a perpetuar-la. Ho provoquen aquells mitjans que representen les víctimes com les culpables dels seus propis abusos, generant debat sobre què haurà fet per rebre o causar la violència o argumentant el comportament de l'agressor sota discursos que el justifiquen o l'eximeixen de responsabilitat. (Bernal-Triviño, 2019)

Bourdieu a la dècada dels setanta va establir el concepte de "violència simbòlica", entenent-la com «una violència amortiguada, insensible, i invisible per les seves pròpies víctimes, que s'exerceix essencialment a través dels camins purament simbòlics de la comunicació i del coneixement o, més exactament del desconeixement, del reconeixement o, en últim terme del sentiment.» (Bourdieu, 2000, p. 11-12). D'altra banda, Bernal-Triviño (2019) defineix la violència mediàtica com aquella que «s'exerceix sobre les víctimes i que fomenta la cosificació i la sexualització de la dona, la desigualtat i la perpetuació d'estereotips a través de la premsa» (p. 25)

Com es podrà observar més endavant en aquesta investigació, els mitjans de comunicació al desoir les recomanacions legislatives i institucionals en la cobertura de les notícies sobre violència de gènere exerceixen violència mediàtica. La provoquen a través de l'absència de context, el llenguatge estereotipat o sexista que contribueix a una neutralització dels agressors, la culpabilització i victimització en excés de les dones afectades i els seus fills i l'incompliment de lleis i convenis per l'erradicació de la violència de gènere. A través del llenguatge i la construcció del discurs mediàtic es crea, segons Bernal-Triviño (2019, p. 10):

«una violència còmplice que contribueix al sosteniment del discurs patriarcal en contra de les desigualtats de gènere.»

2.4.1 Discurs hegemònic sobre la violència de gènere: elements prototípics del subjecte-víctima i el subjecte-agressor

El discurs mediàtic considera les víctimes de violència de gènere amb “manca d’agència”⁸. Tradicionalment se les ha considerat amb poca decisió o aptituds per ajudar-se a si mateixes, amb escasses xarxes de recolzament d’amistats i familiars, acompanyades d’homes amb més capacitats i competències i freqüentment, culpabilitzades, en part, de situar-se en condició de víctimes. (Gómez, 2016)

Es considera la denúncia com l’estratègia legítima per sortir de la violència. No obstant això, aquesta responsabilitat que s’atorga a les víctimes pot acabar amb culpabilitzacions quan es retira la demanda. Enfocar el discurs en la denúncia nega, en primer lloc, tota capacitat d’acció de les dones més enllà de l’acte de denunciar i, en segon lloc, passa per alt les conseqüències que pot patir la víctima si recorre al poder judicial. El moviment feminista ha posat èmfasis en recordar que els processos judicials resulten hostils per les víctimes per diverses raons: la desconfiança cap a les declaracions de les dones, la falta de recursos econòmics que es posen a la seva disposició o la falta de consideració respecte a la informació que es transmet sobre el procediment i els terminis. (Mañes, 2023)

Seguint aquesta línia discursiva, Gómez (2016) exposa que el sistema penal juntament amb el discurs mediàtic corre el risc d’afavorir la creació d’estereotips que perjudiquen la imatge de la dona en el moment en què l’exposició argumental gira entorn de dones que denuncien per aconseguir avantatges en la separació. S’emfatitza en actes de denúncia sense separació al·ludint tot el cicle de violència i el procés psicològic que pateix una víctima d’aquesta condició. Si bé és cert que el discurs dels mitjans responsabilitzen l’agressor de cometre l’acte delictiu, s’encarreguen directe o indirectament de culpar a la víctima de no sortir de la violència de gènere a través de la denúncia.

Un dels recursos més estesos és el de relacionar la violència de gènere amb grups específics o amb situacions biogràfiques concretes. La violència de gènere és universal i no només té lloc en països subdesenvolupats. Es troba en tots els grups socials i ètnics i no està associada a la classe social, el nivell cultural ni tampoc l’ètnia. (Bosch, Ferrer, Ferreiro, & Navarro, 2013)

Al voltant del perfil de l’home maltractador també s’han generat un seguit de mites. Un d’ells, es refereix al fet que aquests han patit abusos per part dels seus progenitors o bé, han presenciat escenes violentes en l’àmbit familiar. Únicament entre el 15-30% dels homes que han patit o han sigut testimonis de maltractaments en la infància són agressors. (Bosch, Ferrer, Ferreiro, & Navarro, 2013). Ocasionalment, s’acostuma a vincular també la violència masculista amb patologies mentals. Descriure els agressors com a psicòpates «aïlla la responsabilitat del sistema patriarcal i estigmatitza la malaltia mental». (Bernal-Triviño, 2019, p. 132) Un altre recurs utilitzat és el de mencionar el consum d’alcohol i altres substàncies que, si bé poden resultar desencadenants, no en són la causa, de la mateixa manera que justificar els maltractaments amb la gelosia. (Bosch, Ferrer, Ferreiro, & Navarro, 2013)

En el cas de la violència sexual, també trobem una tendència molt estesa en els mitjans de comunicació, que és la de descriure els violadors com éssers marginals, mentre que la majoria són homes perfectament integrats en el seu entorn. El perfil descriptiu utilitzat és el de presentar-los com a sociòpates o persones que han manifestat desajustaments mentals. Aquesta afirmació eximeix de responsabilitat els agressors presentant-los com a «víctimes de la seva pròpia condició» i converteix la violència sexual en un trastorn patològic en lloc d’abordar-lo, altra vegada, com un problema estructural. (Jaenes, 2021, p. 58) Alguns casos de violència sexual tenen gran cobertura mediàtica perquè compleixen tots els patrons de

⁸ López (2002) defineix el concepte “agència” com «la acción ejercida por una persona que tiene el poder y la capacidad de actuar». (p. 13)

relat de terror sexual i amb tots els mites creats al voltant d'aquestes agressions: assassinats perpetrats per desconeguts, amb violència i al sortir soles de casa. Tanmateix, la gran majoria d'agressions sexuals són produïdes per coneguts de la víctima. (Bernal-Triviño, 2019)

2.5 Lleis i convenis nacionals i internacionals sobre la violència de gènere i el paper dels mitjans de comunicació

L'any 1995, a la IV Conferència Mundial de la Dona celebrada a Beijing, es van considerar els mitjans de comunicació com una de les dotze àrees d'especial interès per aconseguir la igualtat real d'oportunitats per a dones i homes. En aquesta conferència es van marcar com a objectius: «augmentar el grau de participació i d'accés de les dones en espais directius, de debat i d'exposició d'idees en els mitjans de comunicació i fomentar una imatge de les dones equilibrada i lliure d'estereotips.» (Bernal-Triviño, p. 48)

Les recomanacions més importants elaborades per instàncies de pes en aquest debat — *Conferència de Pekín i la Convenció Belém do Pará*— indiquen que els mitjans de difusió i les indústries audiovisuals tenen la responsabilitat de:

Adoptar las medidas que sean necesarias para eliminar todas las formas de discriminación contra las mujeres y las niñas y suprimir todos los obstáculos a la igualdad de género y al adelanto y potenciación del papel de la mujer. (Mujeres, 1995, p. 19).

Referent al tractament d'imatges indiquen:

Hay que suprimir la proyección constante de imágenes negativas y degradantes de la mujer en los medios de comunicación, sean electrónicos, impresos, visuales o sonoros. (Mujeres, 1995, p. 177).

I a propòsit del tractament informatiu:

Alentar a los medios de comunicación a elaborar directrices adecuadas de difusión que contribuyan a erradicar la violencia contra la mujer en todas sus formas y a realzar el respeto a la dignidad de la mujer. (Convención de Belén do Pará, 2013, p. 5)

El *Conveni del Consell d'Europa sobre Prevenció i Lluita contra la Violència contra les Dones i la Violència Domèstica* (2014) fa un incís en l'Article 17.1 sobre la participació del sector privat i els mitjans de comunicació:

Las Partes animarán al sector privado, al sector de las tecnologías de la información y de la comunicación y a los medios de comunicación, respetando la libertad de expresión y su independencia, a participar en la elaboración y aplicación de políticas, así como a establecer líneas directrices y normas de autorregulación para prevenir la violencia contra las mujeres y reforzar el respeto de su dignidad. (Consejo de Europa, 2011, p. 9)

La *Llei orgànica 1/2004 de Mesures de Protecció Integral Contra la Violència de Gènere*, capítol II, sobre l'àmbit de la publicitat i els mitjans de comunicació, a l'article 14 exposa:

Los medios de comunicación fomentarán la protección y salvaguarda de la igualdad entre hombre y mujer, evitando toda discriminación entre ellos. La difusión de informaciones relativas a la violencia sobre la mujer garantizará, con la correspondiente objetividad informativa, la defensa de los derechos humanos, la libertad y dignidad de las mujeres víctimas de violencia y de sus hijos. En particular, se tendrá especial cuidado en el tratamiento gráfico de las informaciones. (Agencia Estatal Boletín Oficial del Estado, 2004, p. 5)

La *Llei orgànica 3/2007 per a la Igualtat efectiva de dones i homes* (2007), a l'article 36 en referència a la igualtat en els mitjans de comunicació social de titularitat pública:

Els mitjans de comunicació social de titularitat pública han de vetllar per la transmissió d'una imatge igualitària, plural i no estereotipada de dones i homes a la societat, i promoure el coneixement i la difusió del principi d'igualtat entre dones i homes. (Catalunya, 2007, p. 19)

Pel què fa a les administracions públiques, s'exposa en l'article 39.2 (2007) que aquestes:

Han de promoure l'adopció per part dels Mitjans de Comunicació d'acords d'autoregulació que contribueixin al compliment de la legislació en matèria d'igualtat entre dones i homes, incloent-hi les activitats de venda i publicitat que s'hi desenvolupin. (Catalunya, 2007, p. 20)

Aquestes són només algunes de les pautes i consells legislatius que han d'adoptar els mitjans de comunicació i els i les periodistes a l'hora d'abordar la violència de gènere. Malauradament, la gran majoria d'aquestes indicacions s'aprecien únicament com a normes d'autoregulació que queden a disposició de les decisions particulars. Com expressa Bernal-Triviño (2019), no existeixen sancions pel no compliment d'aquestes.

2.6 Recomanacions en el relat mediàtic de la violència de gènere

El *Codi Deontològic* de la professió (2017, p. 1) indica en el bloc I: principis generals, concretament en el punt 7, que:

El periodista extremará su celo profesional en el respeto a los derechos de los más débiles y los discriminados. Por ello, debe mantener una especial sensibilidad en los casos de informaciones u opiniones de contenido eventualmente discriminatorio o susceptibles de incitar a la violencia o prácticas humanas degradantes. Debe, por ello, abstenerse de aludir, de modo despectivo o con prejuicios, a la raza, color, religión, origen social, sexo de una persona o cualquier enfermedad o discapacidad física o mental que padezca. Debe abstenerse de publicar tales datos, salvo que guarden relación directa con la información publicada.

La *Federació d'Associacions de Periodistes d'Espanya* recull varietat de recomanacions periodístiques elaborades per diferents institucions respecte al tractament mediàtic de la violència de gènere i guies i manuals pel tractament informatiu, també inserint en el llenguatge inclusiu. Aporta, inclús, tallers de comunicació i gènere. (FAPE, 2023)

Es troben in comptables recomanacions i manuals d'estil pel que fa al tractament de la violència de gènere. En aquest apartat, s'exposen les *Recomanacions sobre el tractament de la violència de gènere en els programes informatius i d'entreteniment en els mitjans de comunicació*, per considerar que és el més pròxim en aspectes geogràfics i perquè, a grans trets, les recomanacions presentades per diferents organismes es formalitzen en la mateixa línia i amb la mateixa preocupació.

Aquesta iniciativa la van dur a terme diferents òrgans entre els quals es troben la Regidoria de Dones de l'Ajuntament de Barcelona, el Col·legi de Periodistes de Catalunya, l'Institut Català de les Dones, el Consell de l'Audiovisual de Catalunya, el Consell de la Informació de Catalunya i l'Associació de Dones Periodistes de Catalunya. L'objectiu d'aquesta unió era la d'elaborar un seguit de pautes orientades al bon ús de pràctiques a l'hora de tractar la informació en relació amb la violència de gènere. El Consell de l'Audiovisual de Catalunya va adaptar el contingut aportat en quinze punts en forma de recomanacions. Més tard, es van unir també a la iniciativa l'Àrea d'Igualtat i Ciutadania de la Diputació de Barcelona, el Programa de Seguretat contra la Violència Masclista del Departament d'Interior, Relacions Institucionals i Participació de la Generalitat de Catalunya i l'Observatori de les Dones en els Mitjans de Comunicació. (Consell de l'Audiovisual de Catalunya, 2010)

Taula 1: Recomanacions sobre el tractament de la violència de gènere en els mitjans de comunicació

Recomanacions	Exposició
R1 <i>Tractar la violència masclista com una violació dels drets humans i un atemptat contra la llibertat i la dignitat de les persones</i>	Per donar visibilitat a totes les dimensions de la violència masclista convé tractar aquesta informació a través de la varietat existent de gèneres periodístics. Per ajudar a entendre la complexitat del fenomen.
R2 <i>Seleccionar i diversificar les fonts d'informació</i>	Pel que fa als testimonis, convé no vincular la comunitat de veïns ni persones properes al voltant de l'agressor. S'ha de desterrar l'estereotip que els maltractadors són "homes agradables i educats", "veïns excepcionals". No poden existir benevolències amb un individu que ha assassinat la seva companya. És perillós centrar-se en el perfil de l'agressor a partir del testimoni de persones pròximes,

Recomanacions	Exposició
	<p>ja que es pot crear una distorsió de la realitat. A escala social, els agressors són persones ben reconegudes. Bernal-Triviño (2019) afegeix que és important evitar emetre publicacions on es desacrediti el moviment feminista o s'ataquin contra els drets de les dones i les víctimes a costa de l'audiència. Tampoc donar veu a aquelles persones que reneguen del feminisme o que no contempen que existeixi el patriarcat o desigualtat. S'ha d'entendre que tota la transformació i l'evolució històrica en matèria de desigualtat de gènere no hauria sigut possible sense la vinculació constant del moviment feminista.</p> <p>Els relats sobre violència masclista han de ser contrastats per fonts expertes en el tema que pugui incorporar context. Es recomana donar espai a persones expertes en violència de gènere, associacions de víctimes, psicòlogues, personal sanitari, forenses, etc. És de gran importància que els i les periodistes siguin conscients de l'impacte i les conseqüències derivades relatives a com es tracta la informació.</p>
<p>R3 Fer visibles les aportacions de les dones i presentar-les amb tota la seva autoritat</p>	<p>Presentar les dones en tota la seva autoritat i respecte, fent visibles les aportacions en tots els àmbits de la societat, relatant les seves vivències i el pes que tenen en la societat.</p> <p>Evitar qualsevol cosificació de la dona -considerar-les per la seva bellesa, qüestionar l'aspecte físic- o nomenar dones amb professions rellevants amb el cognom dels marits o parelles com "la dona de...", o contràriament, defugir del fet d'invisibilitzar-les no mostrant els seus èxits.</p>
<p>R4 Respectar el dret a la intimitat de les persones agredides i la presumpció d'innocència de les persones agressores.</p>	<p>En aquest punt s'inclou el tractament d'imatges. No s'ha d'identificar la víctima sense el seu consentiment ni tampoc possibles localitzacions. S'ha de preservar sempre la intimitat de les víctimes i els familiars. Recomanen, també, respectar les decisions dels cossos de seguretat en la difusió d'informacions relatives al cas que puguin influir en el procés d'investigació evitant que les divulgacions donin peu a conclusions precipitades abans de la resolució judicial. S'ha de respectar la presumpció d'innocència dels agressors. Una vegada existeixi una sentència de culpa, identificar degudament destacant el càstig.</p>
<p>R5 Respectar la dignitat de les persones agredides i de persones del seu entorn familiar o comunitat de veïns i no mostrar-les mai sense el seu consentiment previ.</p>	<p>En la línia del punt anterior, els professionals dels mitjans de comunicació han d'evitar l'assetjament de la persona agredida i de les persones del seu entorn i, esperar a la recuperació de la persona afectada. En aquest cas es recomana el testimoni d'altres dones o entitats expertes que puguin afegir context de la recuperació, els danys patits, els processos psicològics que pateix la víctima, etc.</p>
<p>R6 Utilitzar conceptes i terminologia que s'ajustin a la definició dels fets.</p>	<p>Evitar l'ús d'estereotips i discursos que justifiquin l'agressió. En aquest sentit, eludir descriure l'agressor com una víctima que es trobava sota els efectes de l'alcohol, les drogues, la gelosia, etc. Tampoc, com s'ha mencionat anteriorment, vincular la violència masclista amb la malaltia mental.</p> <p>Pel que fa a la violència sexual, evitar l'ús d'expressions com "relacions sexuals". Com es mencionava en apartats anterior, gran part de la responsabilitat que existeixi la cultura de la violació radica en el discurs que emeten els mitjans de comunicació. No és mantenir sexe, és agredir sexualment. (Bernal-Triviño, 2019)</p>
<p>R7 Donar visibilitat a la violència masclista que opera de forma més encoberta i costa més de reconèixer.</p>	<p>Bonino (1995) va elaborar el concepte de <i>micromasclisme</i> per referir-se a aquelles conductes subtils i quotidianes que són estratègies de control i microviolències que solen ser invisibles o legitimades per l'ordre social. Les formes d'igualtat formal arrelades a allò que és políticament correcte no garanteix la justícia social. En el cas del discurs mediàtic, aquest s'impregna del llenguatge formal de la igualtat evitant un reconeixement efectiu o una anàlisi més profunda. El <i>micromasclisme</i> adopta expressions camuflades en</p>

Recomanacions	Exposició
	comentaris, gestos, actituds i decisions de la vida quotidiana que encara perpetuen una jerarquia de poder entre el gènere masculí i el femení. (Bosch, Ferrer, Ferreiro, & Navarro, 2013) ⁹ Detectar també, la violència mediàtica expressada en apartats anteriors.
R8 Evitar el sensacionalisme i el dramatisme, tant en la forma com en el contingut de les informacions sobre violència masclista.	Tant les imatges com la informació transmesa han de ser respectuosos amb la dignitat de les persones. Evitar doncs els detalls d'extrema violència. Tampoc relatar experiències de la vida passada mostrant, per exemple, fotografies de la parella abans de la convivència. Casos com el de La Manada, Diana Quer i Juana Rivas són clars exemples de la mala cobertura mediàtica que dona espai al sensacionalisme. (Bernal-Triviño, 2019, p. 150) En aquest punt, es fa un incís en els casos d'exploració sexual: s'ha d'emmarcar en el context de la violència masclista i no crear confusions narrant-los com a altres possibles conflictes.
R9 En qualsevol mitjà, s'ha de recollir només aquelles imatges que aportin informació i evitar concentrar l'atenció en les persones agredides i en el seu entorn.	Les imatges han de ser neutres. No s'ha d'entreureure el lloc dels fets ni identificar persones concretes. Recomanen descartar totes aquelles que manquin de valor informatiu.
R10 Evitar qualsevol relació de causa-efecte entre els fets i la procedència de les persones implicades, la seva situació sociocultural i/o les circumstàncies personals.	Com s'ha mencionat anteriorment en el subapartat 3.4.1: la violència masclista es troba en tots els grups socials i ètnics i no té cap associació directa amb la classe social, el nivell cultural ni l'ètnia. Es tracta, doncs, d'un problema estructural i universal.
R11 Contextualitzar la informació	És important tenir un coneixement previ a l'hora d'exposar dades i transmetre els antecedents i tots els processos de la víctima. En el cas de les denúncies falses, tenir present que el tant per cent d'aquestes és una quantitat residual. ¹⁰ Aportar de forma íntegra tot el procediment ajuda a entendre la problemàtica i dona peu a la reflexió.
R12 Garantir el seguiment informatiu dels casos. S'ha d'informar de la seva resolució i, si s'escau, de la recuperació de les persones agredides.	Per evitar la revictimització i culpabilització de les dones agredides és important desenvolupar el cas després de qualsevol agressió masclista. És a dir, que la notícia no s'acabi amb l'agressió sinó que porti informació sobre què ha passat amb l'agressor, les conseqüències de l'acte delictiu, les resolucions jurídiques, etc. Fent ús d'altres gèneres periodístics, com ja s'ha mencionat, es poden elaborar relats que ajudin l'espectador a posicionar-se davant d'aquesta problemàtica. S'ha d'informar de tot el que envolta el procés, des de les denúncies sobre errades en la legislació o en el sistema judicial, sobre els llargs i feixucs problemes de separació i de divorci de les dones maltractades, dels pisos tutelats i dels lloguers, cases d'acollida, i sobretot donar rellevància a la superació de les víctimes, per enterrar l'estereotip de dona maltractada. (López Díez, 2002)
R13 Convé informar i mostrar que l'acte violent té conseqüències negatives per l'agressor	Seguint en la línia del punt anterior, s'ha de fer visible la resolució jurídica per aconseguir una visió més àmplia de la dimensió del fenomen i posar de manifest el rebuig social.
R14 Rectificar de forma immediata qualsevol informació errònia que s'hagi pogut difondre sobre un cas.	
R15 Fomentar la formació dels i les professionals de la comunicació.	Per un tractament fidel a la realitat i que porti context i rebuig social a la problemàtica s'ha de crear una formació específica per a

⁹ El diario.es dedica un blog coordinat per Ana Requena on denunciïn públicament aquestes microviolències. (eldiario.es, 2023)

¹⁰ Les dades sobre denúncies falses es poden obtenir a la Memoria de la Fiscalía General de l'Estat (2018)

Recomanacions	Exposició
	tots aquells i aquelles periodistes que abordin la temàtica. Ser coneixedors dels processos pels quals passa la víctima i contribuir amb els consells i recomanacions que cerquen les bones pràctiques de la professió periodística i el paper fonamental que exerceixen. Crear programes de formació i aconseguir professionals especialitzats és essencial per assolir les expectatives de qualitat informativa que la professió requereix. Així mateix, tenir especial cura amb el llenguatge utilitzat, escollir acuradament les expressions i conceptes, abandonant aquells que han quedat obsolets.

Font: graella d'elaboració pròpia basada en el (Consell de l'Audiovisual de Catalunya, 2010, p. 6-11)

Bernal-Triviño (2019) afegeix a aquestes recomanacions la importància d'evitar també responsabilitzar a les víctimes descrivint-les com a “males mares” sobretot en casos de custòdia entre progenitors. Tampoc jutjar el comportament de la víctima amb alguna dada que no expliqui l'agressió. Desafortunadament, la sentència prèvia, l'estigma i la sospita sempre recau sobre les víctimes. Es tendeix a culpabilitzar la víctima per haver tolerat els maltractaments o no haver sortit a temps, ignorant tot el procés del cicle de la violència que la víctima experimenta¹¹. També es carrega de responsabilitat la víctima de no haver denunciat prèviament indicant-ho en titulars. La violència de gènere s'engloba dins dels delictes públics, per tant, no és necessari que la denúncia sigui sol·licitada per alguna d'ambdues parts implicades. Així doncs, com proposa l'autora, la redacció pot substituir-se per «ningú del seu entorn més proper va denunciar». (Bernal-Triviño, 2019, p. 151-157)

Un referent quant al tractament de les notícies sobre violència de gènere és el decàleg assumit pel diari Público on afegeixen a part dels punts tractats anteriorment propostes pròpies en el contingut de les notícies sobre violència de gènere. Pel que fa al concepte que genera controvèrsia o pot crear confusió en l'ús exposen: «utilizaremos los términos violencia de género, violencia machista, violencia sexista y violencia masculina contra las mujeres, por este orden. Rechazaremos las expresiones “violencia doméstica”, “violencia de pareja” y “violencia familiar”». (Público, 2009)

És important recalcar aquest punt en relació amb la càrrega simbòlica i la connotació confusa que ha experimentat el concepte “violència de gènere” al llarg dels processos històrics, polítics i socials, on inicialment s'assimilava amb la violència en l'àmbit íntim i s'eludien altres formes de violència com l'assetjament sexual, els delictes contra la llibertat sexual, la violència psicològica, la violència institucional, etc. La violència en el marc de la parella és únicament una part de tota la dimensió del concepte. (Zurbano-Berenguer & Liberia Vayá, 2014)

3. Metodologia

L'univers d'anàlisi són textos periodístics difosos sobre feminicidis íntims publicats en la premsa digital espanyola el 2023. Per la selecció dels mitjans analitzats s'ha utilitzat una **mostra** no probabilística estratègica (Del Río, 2011) basada en la rellevància que el cercador *Google News* considera com a prioritària. S'ha establert com a pròpia aquesta oferta, ja que, des d'una primera observació, s'ha detectat que la majoria dels textos periodístics complien gran part dels objectes d'actitud que es proposen. Per l'exploració s'ha usat el cercador avançat i s'han introduït els termes: “violencia de género – asesinato – crimen machista” seguidament dels mesos de gener a juny i s'ha seleccionat com a data “último año”. Aquest

¹¹ El cicle de la violència de gènere presentat per la psicòloga Leonore Walker (Walker, 1980) és un instrument molt útil per entendre com es produeix i comprendre el patiment de les dones maltractades i el camí complicat que travessen. Consta de tres fases: acumulació de tensió, descàrrega de tensió i la fase de conciliació o lluna de mel. Conèixer aquest procés ajuda a sensibilitzar i prendre consciència del fenomen psicològic que experimenta la víctima i per quina raó moltes dones no poden sortir d'aquest cicle fàcilment.

mètode de selecció ha donat lloc a 15 unitats d'anàlisi pròpies de l'enquadrament episòdic i híbrid que han permès exemplificar-les i delimitar-les en els marcs d'interpretació formulats.

Per a poder determinar els relats propis d'una bona cobertura mediàtica inclosos en l'enquadrament temàtic, el mètode de selecció ha sigut diferent. Aplicant el mètode anteriorment exposat no s'han trobat unitats d'anàlisi que compleixin les característiques proposades dins l'enquadrament temàtic. S'ha optat per escollir diaris d'ideologia antipatriarcal compromesos amb la causa, ja que exemplifiquen els requisits que haurien d'assolir totes les notícies que opten per un bon tractament mediàtic i contraposen aquells mitjans seleccionats en els altres enquadraments suggerits.

Els mitjans escollits són: *AmecoPress* i *Tribuna Feminista* d'on s'han recollit 2 unitats d'anàlisi i *República.com*, que s'identifica com a premsa indepent, d'on s'ha recollit 1 unitat d'anàlisi. Tanmateix, com que la predisposició no consistia en una confrontació entre mitjans convencionals i no convencionals, s'han cercat intencionadament notícies que representen un bon tractament mediàtic donant com a resultat 2 unitats d'anàlisi obtingudes en els diaris *ABC* i *El Correo*.

La tècnica d'investigació emprada ha estat l'anàlisi qualitativa de contingut (Penalva Verdú & Mateo Pérez, 2006). Així doncs, com que la importància de la investigació se centra en l'enfocament qualitatiu, la selecció de casos s'ha fet amb una intencionalitat. En la investigació qualitativa, la selecció de casos no és probabilística; és a dir, si s'escullen de forma aleatòria no es pot treure rendiment al fet de «localitzar, citar, parlar i observar casos que no tenen suficient vinculació amb el fenomen que volem estudiar». (Penalva Verdú & Mateo Pérez, 2006, p. 34). Aquesta recerca posarà de manifest que encara no s'han assolit els objectius necessaris en el discurs mediàtic per crear una consciència social real i permetrà contestar les preguntes d'investigació formulades a l'inici.

El portal *Feminicidio.net* (2023) recull els feminicidis comesos a Espanya. La xifra registrada fins avui dia ascendeix a un total de 54 assassinats de dones comesos per homes, 27 dels quals són xifres oficials. Els casos són agrupats en tipologies: íntim, infantil, per prostitució o tràfic de persones, per violència comunitària o econòmica, no íntim, lesbofòbic, transfòbic, racista o xenòfob, per mutilació femenina. S'analitzaran 20 textos periodístics sobre **feminicidis íntims** que són xifres oficials. S'ha omès l'anàlisi d'altres tipologies a causa de la limitació espacial a la qual es veu sotmesa aquesta investigació.

El portal *Efeminista* (2023) recull les dades d'aquest any: «Amb els fills menors d'edat de l'última víctima, Ilham, la llista d'orfes per violència de gènere a Espanya ascendeix a 33 aquest 2023 i 410 des de 2013. Només es comptabilitzen els menors d'edat. L'Índia, filla de la Paloma Pineda, ha sigut assassinada aquest any en mans de la parella de la seva mare, sumant un total de 49 casos totals de violència vicaria des que es comptabilitzen el 2013. De les 28 dones assassinades aquest any per les seves parelles o exparelles, 15 eren espanyoles i 13 estrangeres, mentre que dels 25 agressors —l'assassí de la Paloma Pineda i l'Índia és el mateix— 14 eren espanyols i 14 estrangers. Només 6 dels agressors tenien denúncies prèvies per maltractament: 11 eren exparella de la víctima o es trobaven en fase de separació, mentre que la resta encara mantenien una relació sentimental amb les víctimes».¹²

3.1 Mètodes i tècniques per a la recollida d'informació

Com s'ha anunciat anteriorment, el treball de camp d'aquest estudi s'elaborarà a través d'una **anàlisi de contingut** basada en el discurs de la premsa espanyola sobre feminicidis íntims. El focus d'anàlisi recau en essència a elements lingüístics i simbòlics. Així doncs, la intencionalitat gira al voltant de l'èmfasi en l'ús del llenguatge a l'hora d'abordar una problemàtica social. López (2011) afirma que el llenguatge contribueix a una «construcció o

¹² Darrera actualització: 18 de juny de 2023

interpretació de la realitat» i que serveix per «crear o manipular una concreta situació» o bé, «provocar representacions en disputa davant d'un mateix esdeveniment.» (p. 8)

Penalva i Mateo (2006) defineixen aquesta anàlisi des d'una perspectiva sociològica de la següent manera:

«L'anàlisi de contingut és una tècnica d'anàlisi textual que s'utilitza per a observar de manera indirecta una societat. Com a tècnica basada en la documentació, aquesta observació no es du a terme ni mitjançant l'observació del comportament dels subjectes, ni tampoc conversant amb ells, sinó amb l'estudi dels textos que aquesta societat produeix». (p. 113)

Com assenyalen els autors, aquesta anàlisi s'ha utilitzat principalment per estudiar els mitjans de comunicació. La perspectiva pot ser quantitativa o qualitativa i les diferències entre ambdues les trobem en «els objectius, la metodologia, l'observació, l'anàlisi i el control de la investigació». (p. 15)

L'anàlisi tindrà un enfocament qualitatiu. (Penalva Verdú & Mateo Pérez, 2006). Pel procediment, s'ha creat una fitxa de recollida d'informació que portarà a terme diferents mètodes d'exploració i que serviran per contemplar diferents aspectes de les notícies objecte d'estudi. Per poder respondre les preguntes d'investigació s'avaluaran: a) aspectes formals; b) si les notícies compleixen amb les recomanacions sobre el tractament informatiu de la violència de gènere; c) si l'enquadrament és l'adequat.

La informació recollida s'ha sotmès a diverses formes d'anàlisi sent les escollides: l'anàlisi d'expressió (a), l'anàlisi d'avaluació (b) i l'anàlisi d'associació o contingències (c). El tret comú entre totes les categories d'anàlisi és la comparativa entre fragments d'un mateix text o de diferents textos. Aquesta comparativa pot ser espacial quan s'observen diferències en els continguts segons l'emissor, el destinatari, l'objecte i el canal; temporal, quan s'observen els decantaments dins un període de temps determinat o cognitiu quan la comparació es fa entre el que és simbòlic i el que és real. (Penalva Verdú & Mateo Pérez, 2006, p. 129). Així doncs, la comparativa emprada en aquesta investigació és de caràcter **cognitiu**.

El mètode qualitatiu es caracteritza per la gran variabilitat de mètodes i tècniques d'anàlisi, de manera que l'aplicació d'aquestes ve determinada per l'autor o autora de la investigació. Aquesta ambigüitat i el caràcter intuïtiu de la perspectiva qualitativa implica una major dificultat en la transmissió. Els diferents tipus d'anàlisi es poden agrupar, segons Penalva i Mateo (2006), en tres grans grups: anàlisis descriptives, anàlisis generadores de teories i anàlisis basades en l'anàlisi del discurs.

La finalitat de l'anàlisi descriptiva té com a objectiu únic mostrar. Presenta una mera descripció d'allò que s'associa a un tema en concret. Pel que fa a l'anàlisi generadora de teories, el propòsit es dirigeix al descobriment a través de l'explicació de fenòmens i s'elaboren nous conceptes i noves teories. Finalment, **l'anàlisi basada en l'anàlisi del discurs** és la utilitzada en aquesta investigació. Aquesta, s'enfoca en l'exploració lingüística i simbòlica. El llenguatge s'entén com a construcció de la realitat. Per analitzar el llenguatge, s'han de tenir en compte elements com el context cognitiu, social, polític i cultural. S'examina no només la intencionalitat, sinó allò no desitjat que sorgeix en el discurs, la censura i elements d'exclusió, el sistema de signes i el seu desxifratge. (Penalva Verdú & Mateo Pérez, 2006)

S'ha trobat relació amb les característiques exposades per Dijk (2016) en la definició de l'Anàlisi Crític del Discurs (ACD), que tot i que l'elaboració d'aquest model d'anàlisi s'ha descartat per la seva complexitat, els termes generals s'observen en la intencionalitat d'aquesta investigació. Com a característiques generals del ACD trobem la seva centralitat en problemes socials i qüestions polítiques, és multidisciplinari, l'anàlisi no se centra en elements descriptius sinó que s'endinsa en l'estructura social per veure com representen, confirmen, legitimen, reproduïxen o desafien les relacions de dominació en la societat. És, doncs, una anàlisi interpretativa i explicativa amb connotacions de crítica i acció social.

Així doncs, per facilitar la codificació i l'estructuració de la informació s'ha dissenyat una fitxa de recopilació de dades que presenta tres blocs o etapes que permeten disgregar els textos

periodístics. Gràcies a aquesta fitxa, es podran delimitar els marcs de referència proposats i presentar-los en els resultats de forma exhaustiva.

a) Aspectes formals i lingüístics: anàlisi de l'expressió

En aquesta etapa es tindran en compte aspectes purament formals i indicadors d'expressió que s'han considerat rellevants. Per una banda, s'identificarà el diari per saber si compten amb un decàleg d'autoregulació de bones pràctiques, o bé, per saber si la seva comunitat autònoma disposa d'un i si s'adhereixen a les recomanacions proposades. S'observarà també la secció del diari on apareix i el gènere utilitzat per a l'exposició discursiva, que servirà, en part, per identificar l'enquadrament. Finalment, es tindrà en compte la identitat de l'autor per examinar si predomina el sexe masculí o femení en la redacció.

Per l'exploració d'indicadors d'expressió es tindrà en compte la forma de referir-se a la violència de gènere i el terme emprat per descriure l'agressió. Això, permetrà delimitar l'enquadrament i la contextualització (o no) del fenomen (PI2 i PI3). En aquesta tipologia d'anàlisi es tenen en compte «les relacions entre signes que pretenen establir índex a partir dels quals es pot detectar un cert estat de l'emissor». (Penalva Verdú & Mateo Pérez, 2006, p. 125)

b) Compliment de les recomanacions: anàlisi de l'avaluació

Les millores en el tractament de les notícies sobre violència de gènere i el canvi d'enfocament temàtic en els mitjans són evidents des d'una comparativa temporal. No obstant això, les investigacions i la crítica feminista accentuen la problemàtica en la presència d'elements recurrents com són: el focus en el relat violent i la recreació del crim, la culpabilització de la víctima i la justificació de les agressions. (Gómez, 2016)

Juntament amb les recomanacions exposades anteriorment s'explorarà si les notícies més recents analitzades participen en les males pràctiques en l'elaboració del relat sobre violència de gènere. En el document *Tratamiento de la violencia contra las mujeres en los medios de comunicación* (Yébenes, 2005) s'exposen les queixes més freqüents exposades per institucions compromeses amb la causa com són:

- La culpabilització a les víctimes i la justificació en l'actuació dels agressors
- La imatge desvaloritzada de la dona i el perfil estereotipat de subjecte-víctima
- L'ús de sensacionalisme en el relat violent
- L'escassetat de testimonis de fonts expertes
- Relat mediàtic propi de la crònica de successos
- Les males pràctiques en la cerca de major audiència
- La banalització de la notícia sense inserir en el caràcter estructural del fenomen. (p. 7-8)

Es contemplaran elements prototípics en el discurs hegemònic sobre la violència de gènere, que com observa Gómez (2016) se centra a emmarcar-la des d'un ordre moral, centrada en els subjectes de la violència i eludint la dimensió estructural i la crítica de la desigualtat.

Per a dur a terme aquesta exploració es contraposaran les queixes exposades i es considerarà si efectivament predominen en el discurs mediàtic. També, si s'identifica el no compliment d'alguna de les recomanacions en el tractament informatiu. Seguint l'explicació de Penalva i Mateo (2006), **l'anàlisi de l'avaluació** posa el focus d'atenció en «els judicis de valor sobre un determinat objecte en termes de direcció i intensitat» (p. 126). Les característiques d'aquesta tipologia d'anàlisi són la classificació de valor en signes positius i signes negatius i l'objectiu és el de mesurar les actituds del subjecte quan parla sobre el que es menciona.

De manera que, aquesta investigació s'ocuparà d'aquelles expressions que tenen un significat valoratiu, en aquest cas negatiu. Així doncs, les demandes exposades anteriorment seran objectes d'actitud (OA) i la transcripció literal de les unitats identificades en el text es

distingiran com a expressions valoratives (EV). La identificació dels elements recurrents significarà, doncs, un mal tractament informatiu.

Amb l'anàlisi de l'avaluació es donarà resposta a totes les preguntes d'investigació formulades a l'inici. Per una banda, permetrà comprendre l'enquadrament, s'evidenciarà la presència en l'ús de les recomanacions i les normes ontològiques de la professió i s'identificarà l'existència d'expressions que exerceixen violència simbòlica en l'ús del llenguatge. De manera que, es comprendrà la formació específica de l'emissor o si de cas hi manca.

c) Anàlisi d'associació a partir de la teoria *Framing*

Una de les principals formes que permeten determinar els significats dels textos i l'estructura són els marcs de referència a partir d'una idea central organitzadora. Seguint aquesta dinàmica, per estructurar les notícies en enquadraments predefinitos s'utilitzarà la teoria del *framing*. A través de l'**anàlisi d'associació** s'organitzaran diverses característiques en marcs de referència establerts.

Existeixen diverses tipologies d'enquadraments (mencionades en els antecedents). En la present investigació s'usen com a referència els enquadraments proposats per Escribano (2014). En últim lloc, s'ha trobat oportú l'ús de l'enquadrament híbrid episòdic-temàtic suggerit per Carbadillo (2010).

Taula 2: Proposta d'enquadraments i característiques

Enquadrament	Característiques
Episòdic	<ul style="list-style-type: none"> - Relat expressat amb cert dramatism i sensacionalisme. - Informació centrada en qüestions individuals dels subjectes de la notícia i s'usen estereotips i/o prejudicis. - Les fonts emprades no són expertes en la qüestió: comunitat de veïns, familiars (sobretot si són persones properes a l'agressor), testimonis populars i fonts policials. - El llenguatge usat no incideix en la justícia social: recorren a eufemismes o no trien els conceptes adequats. - S'expressa una culpabilització de la víctima o pel contrari, es justifica l'agressió o s'eximeix la responsabilitat de l'agressor. - El relat se centra en els detalls de l'acte delictiu o bé, s'expressen detalls escabrosos. - No respecta la intimitat de la víctima o menors.
Temàtic	<ul style="list-style-type: none"> - Relats contextualitzats en la dimensió menys superficial de la violència de gènere - Exposen testimonis de veus expertes - Enfocat en trets d'afectació i el tractament de la problemàtica - Ofereixen recursos, mesures, protocols o formes d'abordament. <p>Dins aquest enquadrament s'estructuren subenquadraments a partir de les temàtiques i les dimensions informatives presents en la notícia que són:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Politicoadministratiu: on s'exposen les mesures i recursos socials i d'atenció a l'abast de les víctimes de violència de gènere. També s'ofereixen dades i estadístiques relacionades amb l'aplicació de la Llei Integral de la Violència de Gènere. - Cultural: Engloba informació sobre la sensibilització i la conscienciació social sobre el problema incidint en la necessitat de formació i coneixement ampli del fenomen. Es caracteritza per la varietat de fonts utilitzades d'experts i s'aporten dades d'investigacions per responsabilitzar la societat. S'expressa la repulsa social davant la violència masclista. - Jurídico-policial: Aquells relats que prioritzen les mesures legals disponibles per fer front a la violència de gènere, la resolució de la sentència, les conseqüències legals i el seguiment del cas.¹³
Híbrid	Incorpora elements característics d'ambdós enquadraments exposats.

Font: Graella d'elaboració pròpia a partir dels enquadraments proposat per (Carbadillo, 2010) i (Escribano, 2014)

¹³ Escribano estructura els subenquadraments exposats anteriorment com a enquadraments específics, en aquesta investigació, les notícies que corresponguin a aquests trets característics s'enquadraran totes en el temàtic com a subgrups d'atribució de responsabilitat (p. 84-87)

La problemàtica estructural de la violència de gènere no es pot tractar des d'un enquadrament episòdic, de manera que totes les notícies englobades dins aquest marc es consideren pròpies d'una cobertura mediàtica inadequada. Mentre que aquelles que s'englobin dins l'enquadrament híbrid també requereixen d'una millora i una formació especialitzada.

3.2 Disseny fitxa de recollida d'informació

ID. Text Periodístic (TP) + número	
Titular	
Diari	
Aspectes formals	
Data	
Secció/gènere	
Autor/a	
Aspectes lingüístics	
Expressió utilitzada per referir-se a la violència de gènere	Violència de gènere, violència familiar, violència domèstica, violència masclista, altres.
Expressió utilitzada per referir-se al acte delictiu	Assassinat, crim passional, disputa matrimonial, crim masclista, altres.
Objecte d'actitud	Expressions valoratives
<i>OA1 Culpabilització de la víctima i justificació/exculpació de l'actuació de l'agressor</i>	Sí/No
<i>OA2 Imatge desvaloritzada de la dona/ perfil estereotipat de subjecte-víctima/ discurs centrat en la víctima</i>	Sí/No
<i>OA3 Ús de sensacionalisme en el relat violent</i>	Sí/No
<i>OA4 Escassetat de testimonis de fonts expertes</i>	Sí/No
<i>OA5 Relat mediàtic propi de la crònica de successos</i>	Sí/No
<i>OA6 Males pràctiques en la cerca de major audiència</i>	Sí/No
<i>OA7 Banalització de la notícia sense inserir en el caràcter estructural del fenomen.</i>	Sí/No
Enquadrament temàtic	
<i>Relats contextualitzats</i>	Sí/No
<i>Testimonis de veus expertes</i>	Sí/No
<i>Ofereixen recursos, mesures, protocols o formes d'abordament</i>	Sí/No

<i>Recursos politicoadministratius</i>	Sí/No
<i>Recursos culturals</i>	Sí/No
<i>Recursos Jurídic-policials</i>	Sí/No

4. Resultats

Un cop sotmesa la fitxa de recopilació de dades a les unitats d'anàlisi seleccionades s'ha pogut agrupar els diferents textos periodístics en els enquadraments proposats. Aquells textos on s'ha identificat un o més objectes d'actitud (OA) i no s'han detectat característiques distintives de l'enquadrament temàtic s'han agrupat dins l'enquadrament episòdic. Aquells que inclouen OA, però també algun tret específic de l'enquadrament temàtic, s'han agrupat en l'enquadrament híbrid. Finalment, aquells textos periodístics que no responen a cap dels objectes d'actitud i, pel contra, presenten característiques de l'enquadrament temàtic, s'han emmarcat en aquest últim. Aquesta catalogació ha donat lloc a un total de 9 textos periodístics que compleixen les característiques pròpies de l'enquadrament episòdic, 6 que s'emmarquen dins l'enquadrament híbrid i 5 textos periodístics representatius de l'enquadrament temàtic.

A continuació, s'analitzen els textos periodístics seguint les etapes descrites a la metodologia. Com s'ha anunciat anteriorment, per una banda, s'han identificat els aspectes formals i lingüístics que han permès identificar el diari i avaluar l'audiència i també, si s'adhereixen a un decàleg propi pel tractament informatiu de la violència de gènere. També, s'ha identificat la secció on es troba el text periodístic i el gènere utilitzat que ens permet, per una banda, observar si s'agrupa en l'apartat de successos sent això, propi de l'enquadrament episòdic; i per l'altra, observar l'aïllament del fet banalitzant la problemàtica social. Finalment, s'ha identificat el sexe del redactor per veure si predomina el sexe femení o masculí en la redacció. En els aspectes lingüístics s'ha tingut en compte l'expressió escollida per referir-se a la violència de gènere i l'emprada en la descripció de l'acte delictiu que ha permès reconèixer la contextualització.

En la segona etapa o l'anàlisi d'associació (b) s'han utilitzat les queixes més freqüents que s'exposen anteriorment identificades com a Objectes d'Actitud (OA) i s'han contraposat amb les expressions literals presents en el cos dels textos periodístics, identificades com a Expressions Valoratives (EV). Això, ha permès evidenciar si les demandes més freqüents es troben presents en els relats. Finalment, en l'enquadrament híbrid i temàtic s'han observat quines són les característiques explícites de l'enquadrament temàtic que es compleixen.

4.1 Anàlisi de contingut de textos periodístics: enquadrament episòdic

Text periodístic 1

Carlos, el presunto homicida de El Puerto: "He matado al amor de mi vida" (Espinosa, 2023) - El Diario de Cádiz

a) Aspectes formals i lingüístics

El 2022, el *Diario de Cádiz* es va adherir al *I Pacto Provincial por la Igualdad en los medios de Comunicación* amb la finalitat de «conciliar el derecho a la libertad de información con la responsabilidad y las obligaciones legales que afectan a los medios y sus profesionales como agentes socializadores y generadores de una opinión pública comprometida con la igualdad». (Colegio Profesional de Periodistas de Andalucía, 2022)

Es defineix l'assassinat masculista com a homicidi. Si bé és cert que són figures jurídiques similars, la diferència principal entre elles rau en el fet que l'assassinat es considera una forma agreujant d'homicidi. És assassinat quan existeixen condicionants com l'execució del fet amb traïdoria, per preu, recompensa o promesa i, finalment, l'acarnissament mentre que

l'homicidi a vegades connota involuntarietat. L'assassinat és un crim, mentre que l'homicidi pot no ser-ho. (btvllengua, 2023)

El Pacto de Estado de la Violencia de Genero de la Junta de Andalucía (2023) exposa que l'ús correcte en aquest cas per descriure els crims masculistes és utilitzar el concepte "femicidio":

El femicidio, entendido como los homicidios o asesinatos de las mujeres motivados por una discriminación basada en el género. Se incluirán los homicidios o asesinatos cometidos en el ámbito de la pareja o expareja, así como otros crímenes que revelan que la base de la violencia es la discriminación por motivos de género, entendiéndose por tales el infanticidio de niñas por estos motivos, el homicidio o asesinato vinculado a la violencia sexual y el homicidio o asesinato en el ámbito de la prostitución y la trata. (p. e)

Si bé és cert que situa la problemàtica expressant-la com a violència de gènere, les expressions utilitzades per referir-se a l'acte delictiu són: "matar", "crimen" i "homicidio", tractant-lo com un succés aïllat de la violència de gènere. Aquesta desvinculació s'observa també en el gènere escollit que és la crònica de successos. L'autor del relat té un càrrec rellevant, sent el cas de: cap de redacció. El *Diario de Cádiz* compta, segons la divisió d'Informació i Control de Publicacions, S.A. –OJDInteractiva–, una audiència aquest 2023 d'entre 3 i 4 milions d'usuaris únics mensuals. (OJD Interactiva, 2023)

b) Objectes d'actitud i expressions valoratives

Per una banda, trobem un context exculpatori (OA1) de l'agressió, el relat és propi de la crònica de successos (OA5) i s'entreveuen males pràctiques en la cerca de major audiència (OA6) amb expressions com:

- *Tiene la mirada perdida y se lleva a la cara unas manos donde aún hay restos de pólvora. He matado al amor de mi vida.*
- ***El alcohol y las sustancias estupefacientes ingeridas le hicieron equivocarse de puerta y ahí comenzó el follón.***
- *Quizá Carlos sea una de estas personas luciérnagas, de las que necesitan de la oscuridad para poder brillar.*

Com s'ha exposat de manera reiterada, la ingesta de substàncies no eximeix ni atenua el crim masculista. El relat es contextualitza com a crim passional, un recurs que a vista de l'evolució en el tractament informatiu havia quedat obsolet. En promoure una narració identitària de la crònica de successos i referir-se a l'acte delictiu com a "homicidi", "crim" i "matar" sense incloure cap relació amb la violència de gènere es banalitza sense inserir en el caràcter estructural del fenomen (OA7)

S'observa, també, una culpabilització de la víctima (OA1). El discurs estereotipat (OA2) que presenta a la víctima com a culpable de la seva pròpia condició:

- ***Quizá Eva no supiera que Carlos ya había pasado por prisión y que su nombre constaba en el registro de Viogén, el Sistema de Seguimiento Integral en los casos de Violencia de Género que puso en marcha el Ministerio del Interior en 2007. O quizás sí. Lo que es seguro es que no había denuncias previas a los sucesos que en la madrugada de este Domingo negro acabaron con su vida en un bloque de Valdelagrana, en El Puerto.***
- ***Aunque no hubiera denuncias previas, antes de que el amor de su vida acabara muerta en el suelo ensangrentado de su propio domicilio portuense, los vecinos de Carlos ya habían escuchado las frecuentes broncas de la pareja.***

Si els veïns escoltaven freqüentment les disputes de la parella, la narració podria dirigir-se des de la responsabilitat col·lectiva davant la violència de gènere. La VG s'engloba dins dels

delictes públics i no ha de ser necessàriament una de les dues parts implicades la que denunciï.

L'autor abusa insistentment de detalls morboses en el relat violent (OA3 i OA4):

- [...] acabara muerta en el **suelo ensangrentado** de su propio domicilio portuense.
- Eran disparos de un revólver de un calibre pequeño, de los que se utilizan básicamente para autodefensa, pero que **empleadas a corta distancia, y en la cara**, como fue el caso, **resulta tan letal como un pistolón de película de vaqueros**. La comparació està totalment fora de lloc.
- Al llegar los agentes se encontraron con **el pomo de la puerta lleno de sangre**.
- Eva yacía **en el suelo en medio de un charco de sangre con un tiro en la cara**.

Els testimonis de la narració són veus inexpertes (OA4), concretament la comunitat de veïns:

- “Oí una fuerte discusión, una pelea, pero como no era la primera vez no le di importancia”, **relataba esta mañana una vecina del bloque**.

Aquest text periodístic exemplifica un deplorable tractament del cas, utilitzant tots els estereotips existents en la violència de gènere, exaltant fins a l'extrem el sensacionalisme. El titular justifica l'agressió com a crim passional, associa amor i violència. El to d'aquesta notícia és col·loquial, inadequat. La violència de gènere ha de ser presentada com una violació dels drets humans i un atemptat contra la llibertat i la dignitat de les persones. En canvi, en aquesta notícia es narra com un succés aïllat amb totes les connotacions groguenques possibles. Tot i que la notícia s'anunciï com un “Crimen machista en el Puerto”, la narració compleix totes les característiques pròpies de l'enquadrament episòdic.

Text periodístic 2

Natalia no pudo volver a Colombia para acudir a la graduación de su hijo: su ex la descuartizó y la tiró al mar (Rosado, 2023) – El Español

a) Aspectes formals i lingüístics

El Español compta amb una audiència d'entre 50 i 60 milions d'usuaris mensuals únics observable en el recompte d'aquest 2023 (OJD Interactiva, 2023). Sent un dels diaris que es col·loca en la primera posició del rànquing d'audiència mensual. El text periodístic és una crònica i es troba en l'apartat de successos del mitjà. Això permet, en una primera instància, incloure-la dins l'enquadrament episòdic. La redactora és una dona. No s'identifica el crim com un atemptat masculista, sinó que es narra com si es tractés d'un succés aïllat i s'utilitza l'expressió “homicidi” per descriure el crim masculista. No s'observa cap expressió que es refereixi a la violència de gènere.

b) Objectes d'actitud i expressions valoratives

El titular denota una actitud centrada en aspectes emocionals i posa èmfasis en l'acte violent. És un exemple de males pràctiques per aconseguir audiència (OA6) a través de la descripció d'aspectes morboses (OA3).

En el cos de la notícia observem una imatge desvaloritzada de la dona (OA2), ja que es focalitza l'atenció en aspectes de la víctima que no expliquen la problemàtica estructural de la violència de gènere. És una informació innecessària que no aporta context i que busca el dramatisme a través del discurs ideològic de l'altruisme femení:

- Una mujer que “se desvivía por los que estaban a su alrededor”. La bondad era uno de sus rasgos característicos.
- “Le apasionaba cuidar a los abuelos”

- *Sin embargo, en España ha ido hilando trabajos como esteticista, cuidadora de niños y limpiadora hasta lograr un trabajo estable.*

També, es llegeix una culpabilització de la víctima i en justifica el crim masclista (OA1):

- *La familia está convencida de que un préstamo de dinero la ha llevado hasta este trágico final. **Parece que la mujer le dejó prestado 700 euros a Leonel que ahora, finalizada la relación, le ha pedido. “Creen que la ha matado por 700 euros”, lamentan.***

S'aprecia la recreació en el relat violent a través del sensacionalisme (OA3):

- *Su cadáver, **sin manos ni cabeza**, aparecía flotando en las aguas de las Costa del Sol.*

Les fonts utilitzades són únicament les policials (OA4) . S'informa de la denúncia i s'expressa que:

- *“**Llegó a presentar su respectiva denuncia en la Comisaría por un episodio de malos tratos. La sentencia tras aquella denuncia fue dictada por el Juzgado de Violencia de Marbella y consistió en una condena de seis meses de prisión y otros 16 meses de prohibición de comunicación y aproximación a la víctima. Sin embargo, la condena de prisión fue suspendida por un periodo de dos años con el acuerdo de la fiscalía y la orden de alejamiento la quebrantó de inmediato.**”*

És a dir, existia una denúncia prèvia per maltractaments, però jurídicament es va tirar enrere. No expliquen la raó, però s'entreveu les falles en la protecció de les víctimes. Resulta necessari contextualitzar, informar adequadament i oferir dades que ajudin a la comprensió del fenomen. La narració és pròpia de la crònica de successos (OA5) i no profunditza en la problemàtica estructural de la violència de gènere (OA7).

Text periodístic 3

“David es embaucador y mentiroso compulsivo, pero no sabíamos que era un asesino” (Muñoz, "David es embaucador y mentiroso compulsivo, pero no sabíamos que era un asesino", 2023) – El Norte de Castilla

Aquest és un cas de violència de gènere i violència vicària. L'assassí masclista era parella de la víctima. No només la va assassinar, sinó que també es va emportar la vida de la seva filla l'India, de la qual no era el progenitor. L'India ha sigut la primera menor víctima de la violència vicària aquest 2023.

a) Aspectes formals i lingüístics

El Norte de Castilla, el 2022, va firmar un seguit de compromisos per a l'erradicació de la violència de gènere. (Servicios Sociales de Castilla y León, 2017). El mes de març es posicionava per sota d'*El Español*, obtenint el segon lloc, en la comunitat autònoma de Castella i Lleó referent a l'audiència mesurada en usuaris únics segons informa el portal digital (NCYL, 2023). El text periodístic analitzat és una crònica de successos. Va sortir anunciat en portada en la versió en paper del mitjà, en la versió digital, la crònica es troba en l'apartat de successos. L'autor és redactor de la secció “local” del mitjà. S'utilitzen les expressions “malos tratos” i “violencia de género” i es refereix a l'acte delictiu com “asesinato”, “trágico suceso”, “doble crimen”, “asesinatos machistas”.

b) Objectes d'actitud i expressions valoratives

El titular abusa de males pràctiques sensacionalistes (OA6), s'observa una centralitat en aspectes emocionals de testimonis propers a la víctima. La crònica s'expressa sense

aprofundir en el caràcter estructural del fenomen (OA7). En el cos de la notícia es detecten detalls morboses en el relat violent:

- *María narró que “rompieron la ventana, bajaron y nos dijeron que están tanto la madre como la niña fallecidas”. Y a falta de saber cómo sucedieron los hechos, imagina que “la niña se despertaría al escuchar a su madre fallecida”.*

S'expressa una justificació eximint la responsabilitat de l'agressor al relacionar-lo amb problemes de drogodependència (OA1):

- *Ante un trágico suceso que ha conmocionado a la familia y sobre el que no encuentra respuesta **a pesar de los «problemas con el alcohol y las drogas»** del presunto autor del doble crimen.*
- *Paloma no era ajena a la parte salvaje del presunto asesino, pues «David **nunca dejó el alcohol** y mi hija decía que **cada vez que bebía se transformaba** en otra persona».*

També es culpabilitza a la víctima (OA1) i es crea una imatge desvaloritzada sota el mite de l'amor romàntic de l'altruisme femení (OA2):

- *«Paloma se dio cuenta de sus problemas con el alcohol y las drogas y le quiso ayudar»*
- *«**Advertimos a Paloma de que tuviera cuidado**, pero siempre decía que era incapaz de hacerla daño», afirma la madre y abuela.*

Les fonts utilitzades són la comunitat de veïns (OA4) que provoquen una imatge distorsionada de la realitat presentant l'agressor com:

- *Retratan a un chico normal, “que cuidaba mucho su aspecto físico y su forma de vestir. Era algo “chulillo” en actitud, pero **nada que te haga pensar ni mucho menos que es capaz de hacer lo que ha hecho**”.*
- *Aunque algunos sí conocían que fue denunciado por violencia de género hace años. “Aunque aquello al final quedó en nada, **no es buen indicativo de una persona**”.*

El relat és una crònica de successos (OA5) que opta per recursos sensacionalistes a través del dramatisme de testimonis de la comunitat de veïns. La recomanació número 2 presentada anteriorment indica que cal «seleccionar i diversificar les fonts d'informació» (Consell de l'Audiovisual de Catalunya, 2010, p. 6). Centrar-se en el perfil de l'agressor a partir del testimoni de persones pròximes no és fiable i pot crear una distorsió de la realitat. A escala social i fora de l'entorn privat, els agressors són persones ben reconegudes. No pot haver-hi neutralitzacions ni indulgències amb un individu que ha assassinat a la seva companya i a la seva filla. Per altra banda, també indica que els i les periodistes han d'escollir les fonts informatives i testimonis d'acord amb «l'impacte i les conseqüències que es poden derivar segons com es tracti la informació».

Text periodístic 4

La mejor amiga de la mujer asesinada en Valladolid: “Era violento en acciones, palabras y situaciones; yo le decía aléjate” (Ruano, 2023) – Diario de Valladolid

a) Aspectes formals i lingüístics

De la mateixa manera que *El Norte de Castilla*, el *Diario de Valladolid* també es va adherir a la *Guía para el tratamiento informativo idóneo de la violencia de género* de la Junta de Castilla i Lleó firmant un seguit de compromisos per a l'erradicació de la violència masclista. Es tracta d'un dels mitjans que compta amb més audiència en la societat lleonesa. El text periodístic que s'analitza tracta del mateix cas que l'analitzat anteriorment. Com *El Norte de Castilla*, en la versió en paper del mitjà es va anunciar en portada, no obstant això, el gènere utilitzat per relatar els fets és la crònica de successos. Tampoc s'identifica cap referència amb la violència de gènere i es descriu l'acte delictiu com “asesinato”.

b) Objectes d'actitud i expressions valoratives

El titular abusa també de males pràctiques sensacionalistes (OA6). El focus recau en el dramatisme a través del vincle emocional de testimonis propers a la víctima (OA4). S'expressa justificació del crim masclista i culpabilització de la víctima (OA1); tots aquests elements condensats en una frase. Dins el cos del text periodístic s'observa també la culpabilització de la víctima i se la descriu de forma desvaloritzada (OA2):

- *“Era violento en acciones, palabras y situaciones. **Le subestimó, no vio el peligro**”*
- *Paloma le decía **“tengo que ayudarle, yo lo tengo que hacer es ayudarle”**. **“Mira dónde ha acabado. En el tanatorio las dos juntas”***
- *También cuando **sus amigas le advertían** sobre él respondía de modo similar: **“Él está muy bien, es solo cuando bebe, ya no bebe más, le estoy acompañando. En la asociación le están ayudando y dicen que es importante que yo le apoye”**.*

Es trivialitza relatant aspectes superficials de la violència de gènere (OA7). Els assassinats masclistes (en aquest cas també hi ha una víctima de violència vicària) no es presenten com a feminicidis sinó com a succés aïllat (OA5). Es recrea en el sensacionalisme a través de testimonis de l'entorn més immediat de la víctima (OA4) transcrivint les declaracions exposades en un programa de premsa rosa.

Text periodístic 5

El marido de Arantxa, embarazada de cuatro meses, la asfixió por celos: “Esta noche voy a dormir en la cárcel” (González, 2023) – El Mundo

a) Aspectes formals i lingüístics

El Mundo és un altre mitjà digital que recompta una audiència significativa d'usuaris únics. El redactor és un home. Al llarg del relat no s'utilitza cap referència lingüística que l'associï amb la violència de gènere. Es narra en tot moment com un homicidi, com un succés aïllat de la violència masclista i es troba en la secció de successos del mitjà. Fa servir en una ocasió la paraula “maltractaments”. L'única referència que ens permet vincular-ho a les agressions masclistes és la fotografia inclosa en el cos on apareixen “veïns i amics” amb una pancarta del Consell Municipal de la dona de Manresa on es llegeix el lema: “prou agressions”. L'acte delictiu es descriu com a “crimen” i “homicidio”. S'usa també l'expressió “fallecer” per descriure la mort per assassinat, com si es tractés d'una mort per causes naturals. Com exposa el suggeriment número 6 exposat en el marc teòric es recomana «utilitzar conceptes i terminologia que s'ajustin a la definició dels fets.» (Consell de l'Audiovisual de Catalunya, 2010, p. 8)

b) Objectes d'actitud i expressions valoratives: anàlisi d'associació

El titular relaciona la violència amb l'amor i s'aprecia una justificació per gelosia. En el cos del text també s'utilitza aquesta justificació (OA1) en reiterades ocasions:

- *El juzgado considera que al llegar a casa siguieron los gritos y en un momento dado él la mató **“por celos”** ya que ella quería volver con su ex.*
- *La juez cree que **“el móvil del homicidio fueron los celos** motivados por los mensajes de Whatsapp”*

Que siguin fonts jurídiques les que exposen la justificació pròpia dels mites de l'amor romàntic deixa entreveure l'escassa formació en matèria de violència de gènere. A part de les fonts jurídiques, el relat es recolza de fonts properes de la víctima i l'agressor. S'aprecia doncs, una escassetat de testimoni de veus expertes (OA4).

Es relata un context exculpatori de l'agressor (OA1):

- *Ellos estuvieron **tomando alcohol y cocaína** y al sospechoso no le pareció bien que ella estuviera presente por lo que decidió llevársela a casa.*

En un moment del cos de la notícia el periodista expressa que:

- *Según los testigos había mucha tensión y el sospechoso aseguró **en árabe** a un amigo “esta noche voy a dormir en la cárcel”.*
- *[...] mientras esperaba fuera escuchó como el sospechoso “hablaba por teléfono con su madre **en árabe** con el manos libres y le decía que “había hecho algo muy grave”, y la madre le respondía que ella ya le había dicho que no “se pusiera nervioso con ella”.*

El masclisme no té res a veure amb l'origen ètnic. Aquestes afirmacions únicament fomenten apologia al racisme. Els comentaris d'usuaris observats en la notícia exposada són discursos d'odi cap a les persones estrangeres. L'atenció recau en l'ètnia quan hauria de centrar-se en la violència estructural i sistemàtica de la violència de gènere. S'observa, per tant, una trivialització de la problemàtica real (OA7). D'aquí també s'extreu la necessitat d'una alfabetització mediàtica. El codi deontològic de la professió indica:

El periodista extremará su celo profesional en el respeto a los derechos de los más débiles y los discriminados. Por ello, debe mantener una especial sensibilidad en los casos de informaciones u opiniones de contenido eventualmente discriminatorio o susceptibles de incitar a la violencia o prácticas humanas degradantes. Debe, por ello, abstenerse de aludir, de modo despectivo o con prejuicios, a la raza, color, religión, origen social, sexo de una persona o cualquier enfermedad o discapacidad física o mental que padezca. Debe abstenerse de publicar tales datos, salvo que guarden relación directa con la información publicada. (FAPE, 2017, p. I punt 7)

En cap moment el redactor indica l'origen cultural de l'agressor, però de forma subtil dona dades irrelevantes que descentren l'atenció i tots els comentaris de subscriptors observats del mitjà dirigeixen el discurs d'odi cap als musulmans de forma generalitzada. Com indica la recomanació número 10, exposada anteriorment: «evitar qualsevol relació de causa-efecte entre els fets i la procedència de les persones implicades, la seva situació sociocultural i/o les circumstàncies personals». (Consell de l'Audiovisual de Catalunya, 2010, p. 9)

Finalitza la notícia exposant que no existien denúncies. Tothom sabia que la víctima patia agressions. Relatar que no existien denúncies per maltractament sense contextualitzar, sense exposar que tot i que el seu entorn eren coneixedors dels fets, ningú els havia denunciat, desterra altra vegada la violència de gènere com a responsabilitat col·lectiva. Dona a entendre que la víctima no havia sortit de l'espiral de violència evident en el que es trobava, responsabilitzant-la (OA1).

- *Las declaraciones del entorno de la víctima indican que “el detenido es una persona agresiva, que agredía de manera habitual a la víctima, que incluso había llegado a tenerla retenida en ocasiones para evitar que la gente viera las marcas de violencia que él le había provocado, y que tenía además también una actitud celosa, controladora y posesiva”. Pese a esto, **no constaban denuncias por maltrato en la pareja.***

Tot i que s'utilitzen fonts forenses per redactar la notícia, aquesta també se sustenta sota declaracions de persones properes a l'agressor i la víctima, narrant únicament els fets sense contextualitzar (OA5). S'exposen també les declaracions jurídiques des d'una perspectiva purament descriptiva, però no es prioritzen les mesures legals disponibles per fer front a la violència de gènere, no s'exposa la resolució de la sentència o les conseqüències legals.

Text periodístic 6

Los vecinos de Lida, la mujer asesinada en Cornellà: “¿Cómo podía aguantar eso?”
(Colell, 2023) – El Periódico

a) Aspectes formals i lingüístics

El text periodístic difós per *El Periódico* –mitjà digital català–, es troba en una secció anomenada “crimen machista” i el gènere emprat és l'article. En la descripció de l'autora aquesta es defineix com a «redactora especialista en pobresa, migracions, dependència, infància vulnerable, feminismes i LGTBI». No s'aprecia cap associació amb la violència de gènere a l'hora d'expressar els fets i l'acte delictiu es descriu amb termes com “asesinada” o “matar”.

b) Objectes d'actitud i expressions valoratives: anàlisi d'associació

Només en el titular s'observen dos trets característics de la mala cobertura mediàtica en el relat. Per una banda, recórrer als testimonis de la comunitat de veïns per l'exposició dels fets (OA4) i, per altra banda, culpabilitzar la víctima (OA1) clarificant el discurs hegemònic de la víctima amb carència d'agència.

S'aprecia una recreació dels detalls morbosos de l'agressió masclista (OA3):

- [...] donde movía de aquí para allá a **su hijo de dos años que presenció las seis cuchilladas** con las que su padre acabo con la vida de su madre.
- Cuando llegó la patrulla **la sangre ya inundaba todo el piso** y fue imposible salvar la vida de esta madre.
- Los vecinos ya han limpiado **las manchas de sangre** del rellano, aún sin ser del todo conscientes de lo ocurrido.

També s'exagera dramàticament (OA6) a través d'un to groguenc relatat des de la perspectiva de la comunitat de veïns:

- Era habitual oír peleas entre la pareja. “Le insultaba, le gritaba... le decía de todo”, cuenta el hombre, que hoy reflexiona para sus adentros. “Yo lo pensaba... ¿Cómo podía aguantar eso?”, se pregunta.
- Allí, en los escaparates de la fruta, nadie podía imaginar que la vida de Lida corría un grave peligro.
- Pero el carrito rojo, con el que todos reconocían a Lida, sigue allí intacto. “Es que lo veo... y se me ponen los pelos de punta”, opinaba una vecina.

El discurs es centra en la víctima (OA2):

- “Era una chica muy sonriente y simpática... agradable” [...] algunos días le cuidaba el niño en casa para que ella pudiera ir a trabajar”.

El relat és propi de la crònica de successos (OA5) i es banalitzava la notícia, ja que no s'associa en cap moment amb la violència masclista (OA7)

Text periodístic 7

La mujer asesinada en Vitoria “no se sentía en peligro” y quería retirar la orden de alejamiento contra su pareja (Redacción NIUS, 2023) - Nius

El cas que ens ocupa ha tingut força cobertura mediàtica. L'assassinat masclista va tenir lloc durant les eleccions municipals. Molts mitjans es van dedicar a culpabilitzar la víctima exhaustivament per haver-se saltat l'ordre d'allunyament que pesava sobre l'agressor.

L'assassí masclista va matar a la seva parella que estava embarassada de bessons i la filla d'ambdós va passar dotze hores al costat del cadàver de la seva mare.

a) Aspectes formals i lingüístics

El text periodístic es troba en la secció "portada" del mitjà digital *Nius*. Aquest mitjà pertany a *Mediaset España*. En el portal es descriu com un mitjà que té el propòsit de ser un «mitjà fiable que aspira a explicar l'essència de l'actualitat. Més basat en la informació que en l'opinió. Que creu en l'equilibri més que en la polarització» (Nius, 2023). El gènere utilitzat en aquest cas és la crònica. Es fa servir l'expressió violència de gènere i l'acte delictiu es narra com "asesinada".

b) Objectes d'actitud i expressions valoratives: anàlisi d'associació

La notícia s'inicia exposant que juntament al cadàver de Maialen Mazón hi havia la filla de tres anys:

- *En buen estado.*

Exposar que una nena que ha passat dotze hores al costat de la seva mare assassinada es troba en bon estat és violència mediàtica (OA7). Si el que es pretenia exposar és que no havia patit danys físics, redactar-ho d'aquesta manera omet totes les conseqüències que patirà a llarg termini. Els traumes i les dificultats que haurà d'afrontar i la vulnerabilitat a la qual es trobarà exposada.

Tot el contingut se centra en declaracions del conseller de Seguretat Josu Erkoreka (OA4) que responsabilitza la víctima (OA1) de l'assassinat en lloc d'ocupar-se del què ha fallat en aquest cas en la seva protecció. També s'aconsegueix al centrar el discurs en les afirmacions de la víctima una desvalorització (OA2):

- *Maialen, embarazada de gemelos, comunicó a la Ertzaintza hasta en dos ocasiones su voluntad de eliminar la orden de alejamiento que pesaba sobre su pareja porque "no se sentía en peligro" y "la relación no le generaba miedo"*
- *Esa orden la "rompieron por ambas partes"*
- *Insisteixen: en aquel momento la víctima "confirmando" el expediente y la orden de alejamiento, pero dijo "que no se sentía en peligro y que trabajaban por la retirada de la orden"*
- *"no es fácil proteger a una víctima más allá de la percepción de riesgo que la propia víctima tiene de sí misma".*
- *La Ertzaintza para evaluar el riesgo se entrevista con ella que "ratifica el testimonio que dio en enero", es decir, "que la relación no le generaba miedo".*

La notícia es una crònica de successos (OA5) i no s'aporten recursos jurídic-policial, únicament es redacten els fets a través del testimoni del Conseller de Seguretat (OA7).

Text periodístic 8

La tragedia de Oya: esperó a su ex a la salida del Trabajo y se suicidó al verse rodeado
(El debate, 2023)

Aquest, és un exemple contundent de les mancances de les administracions de l'Estat per a la protecció de les víctimes. La víctima havia presentat una denúncia contra l'agressor, que era Guàrdia Civil, i havia aconseguit una ordre d'allunyament. Tot i l'ordre, la policia va haver d'intervenir fins a 56 vegades per protegir-la i la seva situació va ser classificada de: "risc mitjà". A l'agressor se li havien retirat les armes reglamentàries, però continuava exercint en el Servei d'Atenció a la Ciutadania de la Guàrdia Civil. Ana Vanessa va fer tot el que havia de fer en termes legals i les administracions de l'Estat no van protegir-la. (Miranda, 2023) (Lamas, 2023)

Ana Vanessa es va atrevir a denunciar, a acudir als jutjats i es va trobar amb uns protocols i unes lleis limitades. Els informes d'aquestes denúncies presentades no van ser "suficients" per determinar altres mesures, i només se li va atorgar una ordre de protecció. Una ordre de protecció no evita que l'agressor assassini. La finalitat d'aquesta és dissuadir l'agressor, però no protegeix realment la víctima perquè la situa altra vegada a la voluntat d'aquest, al que ell decideixi fer. L'ordre d'allunyament en la majoria dels casos provoca una major ira en l'agressor, un major desig de venjança. (Bernal-Triviño, Orden de alejamiento al machismo, 2018)

a) Aspectes formals i lingüístics

El Debate és un diari digital exempt d'abonament que «defensa els valors de l'humanisme cristià, posant en el centre la llibertat i la dignitat de la persona i el dret a la vida» (El Debate, 2023). Aquesta notícia és un clar exemple de la cobertura mediàtica pròpia de les agències caracteritzades per la seva brevetat. Tot i que s'utilitza l'expressió violència masclista i violència de gènere, la notícia es troba en l'apartat de successos en un subapartat específic designat com a "violencia de género".

b) Objectes d'actitud i expressions valoratives

Per començar, narrar el suïcidi dins el titular equipara l'agressor en condició de víctima igualant les dues morts. En tot el cos de la notícia s'exposen els antecedents de forma incompleta sense presentar la informació real al voltant d'aquest assassinat masclista. Es limita a explicar els fets sintèticament sense aportar el context mencionat abans. Es narra banalitzant la profunditat de la situació quan justament aquest cas, requereix una contextualització i una denúncia a la violència institucional. Aquesta notícia s'ha emmarcat dins l'enquadrament episòdic perquè presenta una escassetat de testimonis de fonts expertes, concretament no se'n cita cap (OA4). No es profunditza ni s'ofereixen recursos politicoadministratius, és a dir, no s'insereix en el caràcter estructural del fenomen (OA7).

Text periodístic 9

El asesino de Hayate en Tenerife estuvo en la cárcel por violencia machista y amenazaba: "Como te vayas te vas a enterar" (Duva, 2023) – Nius

a) Aspectes formals i lingüístics

Aquest text periodístic s'ha trobat, també, en el mitjà digital *Nius*. La redactora utilitza la crònica de successos que es troba també dins la secció de successos per relatar el cas. Les expressions emprades per referir-se a la violència de gènere són "violencia machista", "violencia de género" i "malos tratos". L'autora fa referència a l'acte delictiu amb expressions com: "fue acuchillada" i "comenzó a apuñalarla".

b) Objectes d'actitud i expressions valoratives

El titular denota males pràctiques en la cerca d'una major audiència (OA6) utilitzant elements sensacionalistes. La crònica (OA5) està encasellada en l'apartat de successos del mitjà digital. Es presenta un discurs centrat en la víctima (OA2) i en el seu passat, s'observa una desvalorització. Se la descriu com a:

- *Víctima de distintos hombres*

També s'expressa culpabilització (OA1). No exposa, per exemple, si comptava amb recursos professionals i psicològics. La por i el bloqueig són símptomes de víctimes de violència de gènere, la por paralitza. Es requereix una contextualització, si no es culpabilitza la víctima sota el missatge que ella va decidir no deixar-se "protegir":

- *El 30 de diciembre en su comparecencia ante el Juzgado de Violencia sobre la Mujer número 1 de Arona, Hayate **prefirió acogerse a su derecho a no declarar** en la sala y guardar silencio. **Por eso quedo sin medidas de protección ni orden de alejamiento.***
- *El 7 de enero la Guardia Civil realizó una valoración del nivel de riesgo, que según los varemos se rebajó de alto a medio.*

S'observa una recreació en el relat violent (OA3):

- *Donde este Domingo **comenzó a apuñalarla***
- *Mohamed de 44 años **seguía agrediéndola con saña.***
- *Pedro pudo ver cómo **la tenía acorralada en una pared.** En las manos **portaba un cuchillo de cocina de unos 40 centímetros de largo y 30 de hoja.***

A la reinvençió del relat violent s'hi sumen testimonis de la comunitat de veïns (OA4) i no s'endinsa en les dimensions de la violència de gènere (OA7):

- *Estaba durmiendo y me desperté con unos gritos aterradores. Se oían en el descansillo. Nos asomamos a la escalera y vimos salir a la mujer sangrando del portal y a él detrás. Cayó unos metros más adelante. Mi esposa le lanzó una almohada. Estaba viva todavía.*

4.2 Anàlisi de contingut de textos periodístics: enquadrament híbrid

Text periodístic 10

La víctima de Orio fue asesinada de un disparo a bocajarro con un arma manipulada por su expareja (Berrueco, 2023) - Nius

Aquest és un cas on es palpa la fredor i la deshumanització de la víctima pròpia dels assassinats masculistes. El crim masculista es va produir al mig del carrer en plena llum del dia al costat d'un parc infantil al municipi basc Orio.

a) Aspectes formals i lingüístics

De totes les notícies sobre violència de gènere observades en aquest mitjà de comunicació aquesta és l'única que no narra els fets en l'apartat de successos, sinó que exposa el relat a la secció "portada" a través del gènere notícia. Es detalla en tot moment la naturalesa masculista de l'assassinat; no obstant això, no s'insereix en les dimensions més profundes de la violència de gènere. L'autora del relat és una redactora corresponsal d'Euskadi. S'utilitza l'expressió "violència machista" i "violència de gènere" i es refereix a l'acte delictiu com "asesinato".

b) Objectes d'actitud i expressions valoratives: anàlisi d'associació

El relat és breu, s'expressa el testimoni de l'Erkoreka davant el crim masculista. Es recalca en dues ocasions que no existien denúncies prèvies i que l'agressor no tenia antecedents per violència masculista. En aquesta notícia només s'ha trobat associació amb l'OA4 (escassetat de testimonis de fonts expertes) i l'OA7 (banalització de la notícia sense inserir en el caràcter estructural del fenomen), tot i que més que "banalitzar", es limita a narrar els fets.

c) Característiques enquadrament temàtic

Es contextualitza la notícia relacionant l'assassinat en tot moment amb la violència masculista, tot i que no insereix en profunditat en la problemàtica, ja que el text manca de caràcters. S'expressen recursos culturals limitats –també de forma molt breu–, entre els quals es menciona la repulsa social i es convida a la ciutadania a la concentració convocada pel Moviment Feminista.

Text periodístic 11

El asesino de Vitoria: “El lugar favorito del mundo es a tu lado” (Falcó, 2023) – Levante-EMV

a) Aspectes formals i lingüístics

El mitjà *Levante-El Mercantil Valenciano* és un diari editat i distribuït a la província de València. En aquest relat, el gènere utilitzat és la notícia i es troba dins un apartat específic anomenat “violència masclista”. La redactora és una dona. En alguns casos utilitza expressions inapropiades per relatar el crim; utilitza el concepte “murió” enlloc de descriure que va ser assassinada. També, però, fa servir l’expressió “asesinato”. Es refereix a la violència de gènere com a “violència de género” i “violència masclista”.

b) Objectes d’actitud i expressions valoratives

El titular denota trets sensacionalistes. Exposa detalls morbosos de la vida de l’agressor. Si la intencionalitat era mostrar que tot i comptar amb una ordre d’allunyament l’agressor exhibia el trencament d’aquesta amb total llibertat, el discurs s’hauria d’haver enfocat des d’un qüestionament de les xarxes socials. Se’l neutralitza amb expressions com:

- *Tiene casi cien mil seguidores en redes sociales.*
- *Jaime R., natural de València, jugaba el papel de persona influyente en sus redes sociales. No obstante, casi 100.000 personas lo seguían en su cuenta de Instagram para seguir sus veranos en Xàbia, visitas a restaurantes caros, supuestas colaboraciones con marcas, los Viajes de los que disfrutaba, y la muestra de un nivel adquisitivo aparentemente alto.*

S’utilitza el sensacionalisme en detalls morbosos de la vida privada de l’agressor com a recurs d’assolir major audiència (OA6):

Uno de los últimos mensajes que compartió con sus seguidores fue una imagen de Maialen acompañada del siguiente texto: “El lugar favorito del mundo es a tu lado mi amor. Que ganas de nuestros gemelos. Todos los días son tu día, y te mereces todo y más cariño. Te amo.”

c) Característiques enquadrament temàtic

El relat està contextualitzat. A diferència d’altres mitjans consultats, en aquesta notícia no s’expressa una culpabilització de la víctima recalcant que s’havia saltat l’ordre d’allunyament sinó que exposen que La Guàrdia Civil del municipi «no solo estaba al tanto del caso complejo de violencia de género, sino que aviso a la Ertzaintza del traslado de la pareja al País Vasco días antes del asesinato». Aporta dades referents a la violència de gènere de la Comunitat Valenciana i aporta xifres de l’Institut Nacional d’Estadística (INE). Conclou informant de la situació a escala estatal de les dones víctimes de violència de gènere.

Text periodístic 12

Bea, la aficionada del Celta asesinada a machetazos por su expareja: llevaban cinco años separados (Martínez, 2023) – El Español

a) Aspectes formals i lingüístics

Per relatar aquest cas publicat per *El Español*, l’autor ha optat pel gènere reportatge situat en la secció “asesinatos”. L’expressió utilitzada per referir-se a la violència de gènere és “asesinato machista” i l’emprada per referir-se a l’acte delictiu és “asesinato”. L’ús d’altres gèneres periodístics hauria d’estar destinat a oferir recursos per «visualitzar el fenomen en tota la seva complexitat» (Consell de l’Audiovisual de Catalunya, 2010, p. 6)

b) Objectes d'actitud i expressions valoratives

Aquest reportatge no compta amb testimonis de veus expertes (OA4) i tampoc indaga en dimensions més profundes de la violència de gènere (OA7). Utilitza el sensacionalisme i aspectes dramàtics per expressar el relat violent (OA3):

- [...] cogió un arma punzante, algo parecido a un machete, y golpeó a su expareja en la parte trasera del cráneo y ante la mirada atónita de sus dos pequeños.
- Posteriormente, y completamente ensangrentado tres haber matado a la que era su pareja.

Aporten informació irrellevant sobre aspectes de la vida de la víctima (OA6):

- Tal y como dejaba ver en sus redes sociales, era una gran aficionada al fútbol. En concreto, al Celta de Vigo, equipo al que incluso llegó a ver jugar en el Santiago Bernabéu contra el Real Madrid.

c) Característiques enquadrament temàtic

Tot i que no s'exposen mesures i recursos a l'abast de les víctimes de violència de gènere, tampoc s'ofereixen dades i estadístiques ni es prioritzen les mesures legals disponibles per fer-hi front, s'ha decidit emmarcar-lo dins l'enquadrament híbrid perquè la notícia finalitza amb expressions de repulsa de diferents dirigents polítics i situa l'assassinat dins la violència masclista. També expressen les mobilitzacions dels veïns com a acte de condemna social.

Text periodístic 13

A disposición judicial en las próximas horas el presunto asesino de Ávila (Agencias, 2023) – La Vanguardia

a) Aspectes formals i lingüístics

Aquesta text periodístic de gran brevetat s'ha trobat en *La Vanguardia*. La redacció és d'agències, s'utilitza el gènere notícia i es localitza en una secció específica designada com "violència machista". En el cos de la notícia es troba l'expressió "violencia de género" i la descripció del crim masclista s'expressa com "asesinato", "crimen" i "homicidio por violencia de género".

b) Objectes d'actitud i expressions valoratives

Es tracta d'un altre exemple de la cobertura mediàtica pròpia de les agències. La brevetat a la qual es veu sotmesa aquesta notícia no permet inserir en el caràcter estructural de la violència de gènere (OA7). En aquest cas, de persones d'avançada edat que la manca de dades en aquest sentit evidència el silenci. L'única font utilitzada (OA4) són les declaracions del subdelegat del Govern a Àvila, Fernando Galeano.

c) Característiques enquadrament temàtic

S'expressen declaracions de repulsa social provinents de l'única font emprada. S'ofereixen recursos però de forma mecanitzada. Aporten el número d'atenció a les víctimes de violència masclista amb un discurs en *copy-paste* observat en diverses notícies d'agència que pot provocar un afecte narcotitzant. Aquests recursos s'han detectat en diverses notícies d'agència que presenten rutines periodístiques similars.

Text periodístic 14

La Ertzaintza busca a la pareja de una mujer embarazada hallada muerta junto a su hija, que se encuentra en buen estado. (EFE, 2023) – El Mundo

Aquest cas és el mateix que el TP11 dins d'aquest enquadrament i el TP7 de l'enquadrament episòdic: Maialen, la jove assassinada embarassada de bessons. La seva filla de tres anys va presenciar l'assassinat i va passar dotze hores al costat del cadàver de la seva mare.

a) Aspectes lingüístics i formals

El text periodístic s'ha localitzat en *El Mundo*. La redacció d'aquesta notícia també és a càrrec d'agència i es troba ubicada dins una secció anomenada "violència de gènere". Es refereixen a la violència de gènere com a tal i com a "violència machista". S'observa una al·lusió utilitzant l'expressió "fallecer". Aquest terme no contempla la gravetat de la tragèdia. No es tracta d'una mort per causes naturals, és un assassinat masculista. Com s'ha expressat reiteradament s'ha d'utilitzar terminologia que s'adeqüi a la definició dels fets.

b) Objectes d'actitud i expressions valoratives

Tot i que només s'ha trobat relació amb OA7 proposat, es detecten males pràctiques, tal com indiquen les recomanacions, en el tractament informatiu de la violència de gènere. Concretament el punt 7 exposa la necessitat de «fer visible la violència masculista que opera de forma més encoberta i que costa més de reconèixer» mostrant «els seus efectes més devastadors en les dones i en els seus fills i filles.» (Consell de l'Audiovisual de Catalunya, 2010, p. 8) En aquesta notícia s'observa, com s'ha esmentat amb anterioritat, violència mediàtica a l'expressar que una nena que ha passat dotze hores al costat de la seva mare assassinada:

- *"Se encuentra en buen estado".*
- *Una niña de entre dos y tres años, que estaba en buen estado de salud.*

c) Característiques enquadrament temàtic

Ofereixen diferents testimonis de figures dirigents expressant la seva repulsa. Aporten dades de la situació d'Euskadi i recorden l'assassinat masculista previ a aquest. També informen sobre la xifra des de l'inici dels registres l'any 2003. Finalitza aportant el número d'atenció a les víctimes, el d'emergències, el de la Policia Nacional, el de la Guardia Civil i s'informa de l'existència de l'aplicació ALERTCOPS en un discurs repetitiu percebut en altres notícies d'agència.

Text periodístic 15

Una amiga de la víctima de Baiona: "Siempre creía que la iba a matar" (Noticias Taldea Multimedia, 2023) – Onda Vasca

a) Aspectes formals i lingüístics:

Onda Vasca va ser una de les entitats participants en el procés d'elaboració d'un Codi Deontològic i d'Autoregulació per a una publicitat i comunicació no sexista en la Comissió Assessora d'Euskadi (Organismo Autónomo del Gobierno Vasco, 2016), en el qual un dels punts indica: «erradicar el sensacionalismo en el tratamiento de la Violencia contra las mujeres». (p. 13). La redacció és d'agència. S'utilitzen els conceptes "violència de gènere" i "violència machista". L'acte delictiu s'etiqueta com a "crimen machista", però també s'observen eufemismes en la terminologia amb el concepte "fallecida".

b) Objectes d'actitud i expressions valoratives

Es recorre a adjectivacions que contribueixen a una justificació o exculpació (OA1). S'equipara l'assassinat masclista a la malaltia mental en reiterades ocasions:

- *Declara que **no estaba en sus cabales***
- *Yo creo que él **no estaba muy bien** porque ella siempre dijo que la iba a matar y, mira, al final la mató.*
- *“Ella siempre tuvo miedo, siempre dijo que **estaba loco** y que le iba a hacer algo y, mira, lo planeó y al final lo hizo. Horrible, horrible”, añadió.*

El relat de la notícia és sensacionalista i s'expressen detalls innecessaris (OA6):

- *Por su parte, la esposa de la prima de la víctima, que se confesó “en shock”, aseguró que fue una tía de la víctima quien **encontró el cadáver tirado en la puerta de su casa** y, de no ser eso, aún no se creería lo que ha sucedido.*

S'expressa l'esdeveniment a través del testimoni d'una “amiga” de la víctima i de familiars llunyans (OA4). També s'entreveu una culpabilització de la víctima (OA1):

- *Aunque no existen denuncias previas, quienes conocían a ambos cuentan que mantenían una relación complicada desde el divorcio, principalmente por todo lo que tenía que ver con los menores. La custodia de los niños era de la víctima y el presunto asesino tenía derecho a verlos cada 15 días. Este último fin de semana, según ha declarado el entorno de Bea, a Lito no le tocaba estar con sus hijos, pero **ella lo consintió**. Y cuando Ángel los llevó de vuelta a casa de Beatriz, **la mató**.*

Tot i el que el gènere amb el que s'identifica és la notícia, el relat compleix els requisits de la crònica de successos (OA5).

c) Característiques enquadrament temàtic

La notícia conclou expressant la concentració de repulsa de l'assassinat com a acte de denúncia al crim masclista. S'aporten dades sobre el nombre d'orfes víctimes de la violència masclista dins un requadre diferenciat de la notícia de color blau cian. És per aquesta raó que s'ha emmarcat dins l'enfocament híbrid, tot i que es troba el límit de l'episòdic pel seu caràcter sensacionalista.

4.3 Anàlisi de contingut de textos periodístics: enquadrament temàtic

Els textos periodístics propis de l'enquadrament temàtic no contenen objectes d'actitud, de manera que s'observaran quines característiques pròpies tenen implícites i permetrà crear una comparativa de com és el correcte tractament de la violència de gènere. S'examinarà, per tant, la contextualització dels relats, els testimonis de veus expertes, la centralitat en trets d'afectació, el tractament de la problemàtica i si ofereixen recursos politicoadministratius, culturals i/o jurídic-policials.

Text periodístic 16

El Estado falló a Maialen y sus gemelos: todos los errores que se produjeron antes del triple crimen (Montañés, 2023) – ABC

Aquest és un altre exemple del cas de Maialen Mazón exposat anteriorment que es contraposa a les notícies situades dins l'enquadrament híbrid i episòdic on es culpabilitza la víctima d'haver-se reunit amb l'agressor en més d'una ocasió, o trobem discursos en els quals s'explica que l'agressor era un emprenedor popular a la xarxa social Instagram. (Rivera, 2023) La

mostra que es presenta a continuació ens permet crear una comparativa entre les diferents formes d'abordar un mateix tema.

a) Aspectes formals i lingüístics

A diferència de les altres notícies englobades dins aquest enquadrament que s'han seleccionat intencionadament de mitjans antipatriarcal, aquest text periodístic s'ha trobat al diari conservador *ABC*. L'autora utilitza la notícia per relatar els fets i aquesta, es troba ubicada dins l'apartat "Societat" del mitjà. Empra l'expressió violència de gènere i fa ús dels conceptes "asesinato machista", "asesinato" i "crimen".

b) Característiques enquadrament temàtic

Es tracta del mateix cas exposat dins l'enquadrament híbrid (TP11 i TP14) i episòdic (TP7). A diferència de les analitzades anteriorment, aquesta notícia emfatitza en els errors en la protecció de les víctimes. Dona veu a fonts expertes com la jutgessa i delegada del Govern contra la Violència de Gènere que exposa la necessitat de: *"remandar cada hueco en las costuras del sistema en estos crímenes. En el caso del asesinato de Maialen, embarazada de gemelos, esas costuras se abren en muchos eslabones de la cadena de protección"*.

Enumera totes les falles en aquest cas aprofundint en la qüestió; sense culpabilitzar la víctima com s'han encarregat de fer-ho altres mitjans en els quals el discurs s'ha centrat únicament en el trencament voluntari de l'ordre d'allunyament per part de la víctima. Desglossa els antecedents i exposa les errades en el sistema de protecció de les víctimes:

- El sistema policial: [...] *la Ertaintza sabía que Jaime quebrantaba la orden de alejamiento desde el pasado 29 de enero.*
- El sistema judicial: *"cuando se produce un quebrantamiento voluntario, como es el caso, se opta por no detener (al infractor), pero sí se le abren diligencias como investigado. Luego el atestado se envía al Palacio de Justicia". Al parecer, y de haber recibido el parte policial, el Juzgado de Violencia sobre la Mujer de Vitoria tampoco vio adecuado arrestar al sospechoso. Ni en enero ni en mayo.*
- Dins la comunitat Valenciana i Andalusia la víctima figurava com a víctima de violència de gènere d'alt risc. Mentre que al País Basc constava com a risc mig.
- La secretaria d'Estat d'Igualtat, Ángela Rodríguez i la jutgessa Rossell sobre VioGén: *"falta interoperabilidad e interconectividad con el sistema central VioGén en las comunidades que tienen policías autonómicas". "VioGén no funciona bien en todos los sitios"*.
- Les xarxes socials i l'exposició del trencament de l'orde d'allunyament de forma pública de l'agressor.

Aquesta notícia s'emmarca dins l'enquadrament temàtic jurídic-policial: s'exposen les mesures legals disponibles, les errades legislatives i del sistema i presenta un seguiment del cas. El relat està contextualitzat i ofereix una visió àmplia en el desencert del sistema de protecció de víctimes, oferint una altra dimensió de la complexitat del fenomen. Exposar testimonis de veus expertes i s'enfoca en trets d'afectació presentant les problemàtiques a afrontar.

Text periodístic 17

El movimiento feminista de Vitoria carga contra Erkoreka en el acto de repulsa por el asesinato de la joven embarazada (López S. , 2023) – El Correo

a) Aspectes formals i lingüístics

El Correo és un mitjà basc que disposa de vuit edicions. Actualment, compta amb una edició digital que utilitza el sistema de subscripció mensual oferint les notícies més rellevants únicament als seus abonats. L'accés a aquesta notícia és gratuït. L'autora del relat fa servir la notícia com a gènere escollit per relatar els fets que es troba en la secció de la comunitat

autònoma on va succeir l'assassinat masculista. Usa l'expressió "violencia contra las mujeres" i "violencia machista" i descriu l'acte delictiu com "asesinato" i "crímenes machistas".

b) Característiques enquadrament temàtic

En aquesta notícia es dona visibilitat al moviment feminista, es recalquen les falles legislatives en la protecció de les dones víctimes de violència de gènere i s'expressa la repulsa cap a la culpabilització de la víctima dirigint el discurs en la necessitat de trobar solucions afectives. El conseller de Seguretat, Josu Erkoreka, en unes declaracions va afirmar que «no es fácil proteger a una víctima que no se percibe en peligro». Molts mitjans van reproduir aquest missatge a l'hora d'exposar el relat, estigmatitzant a la víctima.

En aquest exemple s'expressa la necessitat de deixar de recórrer constantment en victimitzar i culpabilitzar a la víctima i se centra en la problemàtica real i la importància en l'actuació efectiva per a la protecció de les víctimes.

- *"No vamos a permitir lecturas misóginas que reproducen la victimización y culpabilización de las mujeres que sufren violencias machistas. [...] más que dedicaros a revisar protocolos, identificar qué ha fallado, poner en marcha medidas efectivas y asumir la responsabilidad que os corresponde desde las Instituciones".*

Es contextualitza la violència de gènere com a responsabilitat col·lectiva i no es justifica com un "problema de dones":

- *"Las convocantes hicieron un llamamiento a que toda la Sociedad "tome conciencia" ante los crímenes machistas y denunciaron las diferentes formas en las que se presenta la violencia contra las mujeres".*
- Es dona veu a el testimoni de Elgarresta on expressa que: *"tenemos que trabajar en el empoderamiento de todas las mujeres y en la implicación de los hombres, que es algo fundamental."*

Es dona veu a diferents associacions i es condemna la violència de gènere expressant totes les seves dimensions: sexual, psicològica, econòmica, física, vicaria, institucional, etc. Aquesta notícia s'emmarca dins l'enquadrament temàtic cultural. Ofereix informació sobre la sensibilització i la conscienciació social incidint en la necessitat de formació i coneixement ampli del fenomen. S'expressa la violència de gènere amb actes de repulsa social.

Text periodístic 18

Los asesinatos de mayo y las fiestas (Mañes, 2023) - TribunaFeminista

a) Aspectes formals i lingüístics

TribunaFeminista és un mitjà digital dedicat a aportar informació sobre política, economia, cultura, esports, societat i opinió des d'una perspectiva d'igualtat. Aquest text periodístic és un article d'opinió d'una psicòloga de la Universitat de València declarada feminista. Utilitza l'expressió violència masculista i per referir-se a l'acte delictiu s'observen les expressions: "asesinato", "asesinatos de mujeres", "matar", "asesinatos machistas".

b) Característiques enquadrament temàtic

En aquest article d'opinió es parla dels assassinats masculistes comesos durant el mes de maig i a través d'un llenguatge sarcàstic, s'indaga en el maltractament institucional i es protesta sobre dimensions més complexes de la violència de gènere. Inicia contextualitzat un cas particular, en el qual la víctima assassinada havia demanat a un familiar que no denunciés el seu agressor per por que li "traguessin al seu fill". Cap de les dones assassinades havia denunciat el seu agressor i accentua que l'assassinat *"es el último y definitivo eslabón de una larga cadena de maltrato"*. Recalca a través del testimoni de la delegada del govern contra la violència de gènere, l'obligació de l'entorn de la víctima a denunciar. Exposar la responsabilitat col·lectiva de la violència de gènere i critica les falles en el funcionament del sistema.

En l'article també s'ironitza de la justificació de Victoria Rosell davant l'augment de la violència de gènere en èpoques festives: ho justifica argumentant que existeix una major convivència entre agressor i víctima. Aquest raonament exclou les dones assassinades per les exparelles. L'autora denuncia la centralitat del govern al buscar quan es produeixen les agressions en lloc d'enforçar-se en la qüestió primera: per què?

Posa de manifest el repunt de casos de violència de gènere en menors i ataca directament a l'educació. També, fa referència al discurs hegemònic dels mitjans de comunicació sobre el perfil de la víctima sense agència exposant que la raó per la qual algunes dones no denuncien és perquè no confien en les institucions que suposadament han de protegir-les.

Critica les reaccions policials davant de quadres d'ansietat de les víctimes que se les ha acusat "d'histèriques, boges, mentideres, interessades". Reivindica també la violència econòmica exercida pels agressors progenitors a l'hora de contribuir en la pensió de les cures dels infants i els drets de custòdia atorgat per jutges a pares condemnats per maltractaments.

Parla sobre el fet que els agressors són "excel·lents persones" fora de l'entorn privat. De les pressions que pateix la víctima per retirar la denúncia per part de familiars i actors socials i de la ira de l'agressor arran de la denúncia. Exposa la Síndrome d'Alineació Parental, la pornografia, la normalització de la violència sexual i el menyspreu cap a les dones des de molt joves a conseqüència de la conducta masclista.

Aquest article d'opinió s'emmarca dins l'enquadrament temàtic cultural, ja que ofereix diferents punts de conscienciació social sobre el problema incidint en la necessitat de formació i coneixement ampli de la violència de gènere. Expressa la repulsa davant la violència masclista fent visible la més encoberta, presentant trets d'afectació i conseqüències. Dona una visió àmplia tractant diverses dimensions d'aquesta problemàtica social i estructural.

Text periodístic 19

Violencia mediática es decir que una niña de tres años que ha visto cómo su padre asesina a su madre embarazada frente a ella está bien (Coronado, 2023) – *República.com*

Aquest reportatge denuncia la violència mediàtica exercida en el cas que s'ha exposat anteriorment de la jove Maialen assassinada en un apartahotel de Vitòria. S'expressa a través de veus expertes el que s'ha anunciat al TP16. El crim masclista va tenir lloc durant les jornades electorals i els mitjans es trobaven immersos en temes que consideraven de major rellevància.

a) Aspectes formals i lingüístics

República.com és un mitjà digital d'informació general que es descriu com «no alineado con ningún partido político o ideología» (*República.com*, 2023). Se situa en l'àmbit del periodisme independent. El gènere escollit per l'autora en la narració dels fets és el reportatge que s'ubica en la secció "Sociedad" del mitjà. Utilitza les expressions "violencia mediática" i "violencia machista" i es refereix a l'acte delictiu com "asesinato".

b) Característiques enquadrament temàtic

S'exposa el tractament arbitrari quant a la culpabilització de la víctima, es refereix a la neutralització de l'agressor que han descrit relats d'altres mitjans on narren la seva popularitat a Instagram i, sobretot, i al que dedica especial atenció: les dinàmiques d'alguns mitjans en exposar que la filla de la víctima que havia passat dotze hores juntament amb el cadàver de la seva mare "es trobava bé".

A través del testimoni de Bárbara Zorrilla, psicòloga especialitzada en violència masclista, profunditza en el funcionament de la psique infantil i exposa les conseqüències a llarg termini, els traumes i la dificultat per afrontar aquest tràgic esdeveniment. María Martín, escriptora i experta en llenguatge no sexista, denuncia les males pràctiques en l'ús del llenguatge i recalca la importància de formar adequadament les persones que redacten les notícies. Marisa Soletó, jurista i directora de la Fundació Mujeres, afegeix que la nena es troba «en una situació de vulnerabilidad y de grave riesgo de exclusión social» i exposa la necessitat d'evitar expressions que contribueixin a «minimitzar y a ocultar la responsabilidad social e institucional».

Gràcies al punt de vista de veus expertes exposa les possibles conseqüències que pot patir la nena i que pot variar en funció de diversos factors. Indiquen que es trobarà sotmesa a anys de recuperació personal, emocional i de vida judicial. També, es faciliten els recursos a l'abast: fiscalia, serveis socials, serveis especialitzats en menors i violència contra les dones i es manifesta la necessitat de millora en temes de finançament per aquests organismes de la societat civil. Finalment, a través de testimonis reals d'orfes per violència de gènere s'indaga en la pèrdua de referents i les dificultats particulars que experimenten per a la recuperació. Aquest reportatge s'emmarca també, dins l'enquadrament temàtic cultural, ja que aporta informació sobre la sensibilització i la conscienciació social evidenciant la necessitat d'un coneixement ampli del fenomen.

Text periodístic 20

6 asesinatos machistas en los primeros 10 días del año (Redacción AmecoPress, 2023) – AmecoPress

a) Aspectes formals i lingüístics

AmecoPress és una agència d'informació que elabora continguts periodístics des de la perspectiva de gènere prenent en consideració els plantejaments i les recomanacions de les Nacions Unides i la Comunitat Europea, finançada per institucions públiques (*AmecoPress*, 2007). La notícia està escrita per la mateixa redacció. Empra l'expressió “violencia de género” i es refereix a l'acte delictiu com “asesinatos machistas”, “feminicidios”, “asesinatos por violencia machista”.

b) Característiques enquadrament temàtic

S'inicia expressant la preocupació per l'augment de casos de violència masclista el mes de gener oferint dades. També aporten informació dels recursos disponibles per a les dones víctimes, supervivents i el seu entorn, emmarcada en una il·lustració. La notícia s'enfoca en el repunt i en les preocupacions referents a això i la necessitat de millores. S'exposen els reclams dirigits al govern de diferents associacions en la lluita contra la violència de gènere i es presenten les declaracions de diferents veus expertes. Finalitza la notícia exposant els assassinats masclistes comesos, les dades i els fills i filles orfes a conseqüència de la violència masclista. Aquesta notícia s'emmarca dins l'enquadrament temàtic politicoadministratiu.

5. Conclusions

En les tesis avaluades en els antecedents sobre el canvi d'enfocament que ha patit el tractament mediàtic de la violència de gènere s'imparteix una anàlisi comparativa temporal, de manera que s'evidencia una millora entre diferents períodes. En aquesta investigació, les unitats d'anàlisi seleccionades es troben en un context actual i s'ha observat de forma crítica les tendències recurrents. Els resultats obtinguts clarifiquen la mala cobertura mediàtica existent en el contingut dels textos periodístics de fàcil accés.

Tot i les incomptables recomanacions i manuals d'estil disponibles continua predominant un discurs propi de l'enquadrament episòdic que no té en consideració totes les propostes

informatives a l'abast en el tractament mediàtic d'aquesta problemàtica social. Totes les unitats d'anàlisi englobades dins d'aquest marc referencial compleixen com a mínim tres de les queixes més freqüents presentades per institucions compromeses amb la causa. S'observen elements recurrents en tots els textos periodístics com l'escassetat de fonts expertes. La gran majoria utilitzen els testimonis de la comunitat de veïns, incomplint la recomanació número 2 de la guia presentada on s'especifica «evitar recollir testimonis dels veïns i dels familiars, si no tenen dades concretes i aprofitables», suggerint l'ús de «fonts qualificades, especialitzades i de solvència contrastada, que siguin les més adequades en cada cas». (Consell de l'Audiovisual de Catalunya, 2010, p. 6)

Un altre aspecte observat en els textos periodístics episòdics és la tendència sensacionalista, on el relat s'expressa amb dramatisme a través del testimoni de persones properes a la víctima. El discurs se centra en aspectes emocionals destinats a la cerca d'audiència. Continua predominant un relat propi de la crònica de successos i molts mitjans encara agrupen els casos en la secció de successos. Inclús, s'ha detectat que alguns mitjans no referencien els casos amb la violència de gènere. Es continua tractant com un fet aïllat.

Predomina un discurs centrat en la víctima on se la culpabilitza o exculpen l'actuació de l'agressor a través de la justificació per l'estat etílic o per trobar-se sota els efectes de substàncies estupefaents. També s'ha trobat associacions a la malaltia mental i arguments emmarcats dins del context de crim passional on s'eximeix responsabilitat sota l'argument d'assassinat per gelosia.

Un dels exemples més clars de la violència mediàtica és l'exhaustiva i reiterada responsabilització de les víctimes. La gran majoria dels mitjans enfoquen les notícies sobre els assassinats masculistes sota el missatge “no existien denúncies prèvies”, justificant, en part, el crim masculista i delegant qualsevol responsabilitat en la víctima, sense qüestionar-se el motiu pel qual la majoria de les dones assassinades no han tingut la capacitat de denunciar abans o ometent les pressions familiars o socials a les quals es veuen sotmeses.

Enfocar el discurs en aquesta direcció denota una absència de coneixement i sensibilitat davant la problemàtica de la violència de gènere. Si bé és cert que els suggeriments animen a exposar els antecedents i els processos seguits per la persona agredida, també insisteixen en «oferir dades i elements de contextualització que permetin entendre el problema i ajudin a la reflexió» (Consell de l'Audiovisual de Catalunya, 2010, p. 10). La no contextualització provoca desinformació.

Això, també revela una despreocupació per escoltar les víctimes, un desinterès per arribar a l'arrel del problema i els múltiples motius, circumstàncies i situacions pels quals la víctima no arriba a la denúncia. Es continua descrivint les víctimes amb manca de capacitats sense comprendre que cada una d'elles, requereix un temps diferent per afrontar i conscienciar-se de què la situació que està vivint és violència masculista. En aquest procés, és necessari poder comptar amb professionals i recursos efectius que ho detectin i actuïn de forma integral —no parcial com és el cas— proporcionant a la víctima seguretat i protecció efectiva.

Alguns dels mitjans digitals han firmat un seguit de compromisos respecte al tractament de la violència de gènere en els mitjans de comunicació, de manera que, resulta evident que no s'apliquen mecanismes d'autoregulació. S'entén, doncs, que el compliment de les recomanacions queda a la disposició d'una bona voluntat, que malauradament no es compleix.

Molts dels textos periodístics que comparteixen característiques de l'enquadrament episòdic i el temàtic són redactats per agències. Les rutines periodístiques poden causar un efecte de dessensibilització. És a dir, les reaccions emocionals de l'audiència disminueixen a conseqüència d'una repetició sistemàtica de continguts violents. Si els mitjans de comunicació recorren constantment a informar sobre la violència masculista de forma no crítica s'activa aquest efecte sedant en la interpretació del públic (Méndez, 2014).

Es detecten rutines periodístiques sistemàtiques, sobretot a l'hora d'oferir recursos d'atenció i protecció a les víctimes. No s'indaga en les dimensions de la violència de gènere ni s'oferixen perspectives que ajudin a comprendre la complexitat ni la realitat que pateixen les víctimes. Els relats es caracteritzen per la brevetat en una exposició dels fets que no arriba més enllà per tal de conscienciar la societat i fomentar una crítica real i ferma a la violència de gènere. Aquestes rutines sistèmiques poden provocar, també, un efecte narcotitzant.

Aquells diaris compromesos amb la causa i d'ideologia antipatriarcal ofereixen continguts profunditzant i contextualitzant; oferint seguiment dels processos judicials, exposant les mancances en el sistema de protecció a les víctimes, donant veu al moviment feminista, ofereixen punts de vista de persones expertes que ajuden a la reflexió i presenten les diverses dimensions de la violència de gènere. Es contemplan varietat de gèneres a l'hora d'exposar la problemàtica -notícies, reportatge, article d'opinió- que permet expressar i aportar diferents perspectives i abordar les diverses dimensions i la complexitat de la violència masculista. Malauradament, aquests mitjans arriben a un públic minoritari mentre que els que compten amb una major audiència continuen sense oferir context i aïllant la violència estructural dels actes masculistes.

Referent al sexe dels redactors, s'ha observat que a excepció dels textos periodístics temàtics, tant homes com dones manquen de formació específica en matèria de violència de gènere. Trobem un desconeixement generalitzat de les lleis sobre violència contra les dones i les recomanacions. Manca la perspectiva de gènere i la sensibilitat a l'hora d'exposar els fets. Per a desconstruir la violència simbòlica es requereix, també, una alfabetització mediàtica que assumeixi un enfocament feminista.

En un context polític on l'extrema dreta nega la violència de gènere i estudis com el del Centre Reina Sofia i FAD (Boneta Sádaba, Tomás Forte, & Garcia Mingo, 2022) dirigit a joves d'entre 14 i 17 anys tenen com a resultat un augment de l'antifeminisme entre els adolescents en els últims cinc anys, és de vital importància el compromís i la responsabilitat dels i les periodistes a l'hora d'aportar una informació fidedigna que desterris mites i patrons arrelats en la societat.

Si els mitjans de comunicació transmeten estereotips de gènere, frivolitzen els assassinats, culpabilitzen a les víctimes, neutralitzen l'agressor i banalitzen la problemàtica social contribueixen a legitimar les causes de la violència de gènere. Assumir la responsabilitat que pertoca exigeix una implicació més enllà de les declaracions de bones intencions.

6. Bibliografia

- Agencia Estatal Boletín Oficial del Estado. (2004). *Ley Orgánica 1/2004, de 28 de diciembre, de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género*. Madrid: Gobierno de España. Ministerio de la Presidencia, relaciones con las cortes y memoria democrática. Recollit de Medidas de Protección Integral contra la Violencia de Género.: <https://www.boe.es/eli/es/lo/2004/12/28/1/con>
- Agencia Estatal Boletín Oficial del Estado. (2007). *Ley Orgánica 3/2007 para la igualdad efectiva entre mujeres y hombres*. BOE. Recollit de <https://www.boe.es/buscar/pdf/2007/BOE-A-2007-6115-consolidado.pdf>
- AmecoPress. (8 / maig / 2007). *AmecoPress. Información para la Igualdad*. Recollit de Amecopress: <https://amecopress.net/AMECOPRESS>
- Amnistía Internacional. (28 / abril / 2023). *Violencia de Género en España*. Recollit de Amnistía Internacional: <https://www.es.amnesty.org/en-que-estamos/espana/violencia-contra-las-mujeres/>
- Benítez, L. (2015). *La agenda oculta: resistencias del patriarcado a la investigación en comunicación*. Sevilla, Andalucía, España: Redes.com: revista de estudios para el desarrollo social de la Comunicación. Recollit de La agenda oculta: resistencias del patriarcado a la investigación en comunicación: <https://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=5298348>
- Berganza, M. R. (2003). *La construcción mediática de la violencia contra las mujeres desde la Teoría del Enfoque*. Navarra, Navarra, España: Comunicación y sociedad. Recollit de <https://hdl.handle.net/10171/8046>
- Bernal-Triviño, A. (13 / octubre / 2018). Orden de alejamiento al machismo. *El Periódico*. Recollit de <https://www.elperiodico.com/es/opinion/20181013/orden-de-alejamiento-al-machismo-articulo-opinion-ana-i-bernal-trivino-7086969>
- Bernal-Triviño, A. (20 / juny / 2019). *El tratamiento informativo del caso Juana Rivas. Hacia una definición de violencia mediática*. Barcelona: Estudios sobre el Mensaje Periodístico. Recollit de <http://hdl.handle.net/10609/119267>
- Bernal-Triviño, A. (2019). *Hacia una comunicación feminista. Cómo informar e informarse sobre violencia machista*. Barcelona: UOC.
- Boneta Sádaba, N., Tomás Forte, S., & Garcia Mingo, E. (2022). *Culpables hasta que se demuestre lo contrario*. Madrid: Centro Reina Sofía sobre adolescencia y juventud. Fundación FAD Juventud. Recollit de <https://www.centroreinasofia.org/publicacion/masculinidades-cualitativo/>
- Bonino, L. (1995). Desvelando los micromachismos en la vida conyugal. *Violencia masculina en la pareja. Una aproximación al diagnóstico y a los modelos de intervención*, 191-208. (J. Corsi, Ed.) Buenos Aires: Paidós.
- Bourdieu, P. (2000). *La dominación masculina*. Barcelona: Anagrama.
- Bosch, E., Ferrer, V. A., Ferreiro, V., & Navarro, C. (2013). *La violencia contra las mujeres. El amor como coartada*. Barcelona: Anthropos.
- Brownmiller, S. (1975). *Against Our Will: Men, Women and Rape*. USA: Simon & Schuster.
- Btvllengua. (20 de març de 2023). La riquesa semàntica de "crim" i els matisos entre homicidis i assassinats. *Betevé*. Recollit de: <https://beteve.cat/cultura/assassinat-homicidi-crim-diferencies-catala-llengua/>
- Carbadillo, P. (29 / octubre / 2010). *El proceso de construcción de la violencia contra las mujeres: medios de comunicación y movimiento feminista. Una aproximación desde la teoría del framing*. Castellón de la Plana, Castellón, España: Universitat

- Jaume I. Recollit de El proceso de construcción de la violencia contra las mujeres: medios de comunicación y movimiento feminista. Una aproximación desde la teoría Catalunya, P. J. (2007). *Llei orgànica 3/2007, de 22 de març, per a la igualtat efectiva de dones i homes*. Barcelona: Gencat. Recollit de <https://portaldogc.gencat.cat/utillsEADOP/PDF/71/1930740.pdf>
- Colegio Profesional de Periodistas de Andalucía. (25 / novembre / 2022). *Primer Pacto Provincial por la Igualdad en los Medios de Comunicación*. Recollit de Diputación de Cádiz: <https://www.dipucadiz.es/bornos/Primer-Pacto-por-la-Igualdad-de-los-Medios-de-Comunicacion>
- Consejo de Europa. (2011). *Convenio del Consejo de Europa sobre prevención y lucha contra la violencia contra las mujeres y la violencia doméstica*. Consejo de Europa, Estambul. Recollit de <https://rm.coe.int/1680462543>
- Consell de l'Audiovisual de Catalunya. (Febrero / 2010). *Recomendaciones sobre el tratamiento de la violencia machista en los medios de comunicación*. Barcelona: CAC. Recollit de [cac.cat: https://violenciagenero.igualdad.gob.es/profesionalesInvestigacion/publicidadYMedios/recursos/guias/RecomendacionesViolenciaMachistaES.pdf](https://violenciagenero.igualdad.gob.es/profesionalesInvestigacion/publicidadYMedios/recursos/guias/RecomendacionesViolenciaMachistaES.pdf)
- Convención de Belén do Pará. (2013). *Convención Interamericana para Prevenir, Sancionar y Erradicar la Violencia contra la Mujer*. Comisión Nacional de los Derechos Humanos, México. Recollit de https://www.cndh.org.mx/sites/all/doc/programas/mujer/Material_difusion/convencion_BelemdoPara.pdf
- De Miguel, A. (enero - junio / 2008). *La violencia contra las mujeres. Tres momentos en la construcción del marco feminista de interpretación*, 129-137. Isegoría. doi:<https://doi.org/10.3989/isegoria.2008.i38.407>
- De Miguel, A. (2015). *Neoliberalismo sexual. El mito de la libre elección*. Madrid: Cátedra.
- Del Río, O. (2011). *El proceso de investigación: etapas y planificación de la investigación*. Barcelona: Gedisa.
- Dijk, T. A. (2016). *Análisis crítico del discurso*. (Anthropos, Ed.) Obtenido de Revista Austral de Ciencias Sociales: <http://www.discursos.org/oldarticles/El%20an%20E1llisis%20cr%20EDtico%20del%20discurso.pdf>
- Efeminista. (18 / juny / 2023). *Crímenes machistas VG*. Recollit de Efeminista: <https://efeminista.com/asesinadas-violencia-de-genero-espana-2023/>
- El Debate. (10 / juny / 2023). *Quienes somos*. Recollit de El Debate. Fundado en 1910: <https://www.eldebate.com/quienes-somos.html>
- Eldiario.es. (mayo de 2023). *Micromachismos. El blog*. Obtenido de <https://www.eldiario.es/blog/micromachismos/>
- Escribano, M. I. (14 / Juliol / 2014). *Encuadres de la violencia de género en la prensa escrita y digital, nacional y regional. La Verdad, La Opinión, El Mundo y El País desde la teoría del Framing (2005-2010)*. Murcia: Universidad de Murcia. Recollit de Encuadres de la violencia de género en la prensa escrita, digital, nacional y regional. La Verdad, La Opinión, El Mundo y El País desde la teoría framing (2005-2010): <http://hdl.handle.net/10201/40046>
- FAPE. (22 / abril / 2017). *Código Deontológico*. Sevilla: Federación de Asociaciones de Periodistas de España. Recollit de Código Deontológico: <https://fape.es/home/codigo-deontologico/>
- FAPE. (21 / maig / 2023). *Recomendaciones Periodísticas*. Recollit de Federación de Asociaciones de Periodistas de España: <https://fape.es/recomendaciones-periodisticas/>

- Feminicidio.net. (18 de juny de 2023). *Listado de feminicidios y otros asesinatos de mujeres cometidos por hombres en España*. Recollit de Feminicidio.net <https://feminicidio.net/listado-de-feminicidios-y-otros-asesinatos-de-mujeres-cometidos-por-hombres-en-espana-en-2023/>
- Garberí, N. (14 / agost / 2019). ¿Efecto llamada?: 44 agresiones en grupo en lo que va de año. *elDiario.es*. Recollit de https://www.eldiario.es/murcia/disidencias-de-genero/efecto-llamada-agresiones-grupo-ano_132_1395112.html
- Geoviolencia sexual. (2 / abril / 2023). *Agresiones sexuales múltiples*. Recollit de Geoviolencia sexual: <https://geoviolenciasexual.com/agresiones-sexuales-multiples-en-espana-desde-2016-casos-actualizados/>
- Geoviolencia sexual. (2023). *Radiografía de la violencia sexual*. Recollit de Geoviolencia sexual: <https://geoviolenciasexual.com/3-radiografia-de-la-violencia-sexual-las-cifras/>
- Gómez, E. (10 / maig / 2016). *Culpabilización de las víctimas y reconocimiento: límites del discurso mediático sobre la violencia de género*. Recollit de Repositorio Institucional de la Universidad de Alicante: <http://rua.ua.es/dspace/handle/10045/61254>
- Instituto Andaluz de la Mujer. (2023). *Qué es la violencia de género*. Andalucía: Instituto Andaluz de la Mujer. Consejería de Inclusión Social, Juventud, Familias e Igualdad. Recollit de <https://ws097.juntadeandalucia.es/ventanilla/index.php/que-es-la-violencia-de-genero>
- Jaenes, R. M. (2021). *¿Cerró usted las piernas? Contra la cultura de la violación*. Barcelona: Plan B.
- Krippendorff, K. (1990). *Metodología de análisis de contenido. Teoría y práctica*. Barcelona: Paidós Comunicación.
- López Díez, P. (Noviembre / 2002). Presentación del Manual de Urgencia del tratamiento informativo de la violencia de género. *La violencia contra las mujeres en los medios de comunicación*. Madrid: I Foro Nacional "Mujer, violencia y medios de comunicación". Recollit de Presentación del Manual de Urgencia del tratamiento informativo de la violencia de género.: https://d1wqtxts1xzle7.cloudfront.net/53035316/I_Foro_ESTUDIO_la_violencia_contra_las_mujeres__27_pgs._libre.pdf?1494199820=&response-content-disposition=inline%3B+filename%3DI_Foro_ESTUDIO_la_violencia_contra_las_m.pdf&Expires=1683616154&Signature=CWVirQ
- Méndez, M. I. (julio-diciembre de 2014). *Retos periodísticos ante la violencia de género. El caso de la prensa local en España*. Guadalajara: Comunicación y Sociedad.
- Millet, K. (1970). *Sexual Politics*. Garden City, Nova York: Doubleday.
- Ministerio de Igualdad. (2019). *Macroencuesta de Violencia contra la Mujer*. Madrid: Gobierno de España.
- Ministerio de Igualdad. (2023). *Informes del Observatorio Estatal de Violencia sobre la Mujer*. Madrid: Gobierno de España. Recollit de <https://violenciagenero.igualdad.gob.es/violenciaEnCifras/victimasMortales/fichaMujeres/home.htm>
- Mujeres, O. (1995). *Declaración y Plataforma de Acción de Beijing*. Beijing: UN Women . Recollit de https://www.unwomen.org/sites/default/files/Headquarters/Attachments/Sections/CSW/BPA_S_Final_WEB.pdf
- Naciones Unidas. (1995). *Informe de la Cuarta Conferencia Mundial sobre la Mujer*. Beijing: Naciones Unidas. Recollit de

- <https://www.un.org/womenwatch/daw/beijing/pdf/Beijing%20full%20report%20S.pdf>
- NCYL. (10 de juliol de 2023). EL ESPAÑOL, de nuevo el periódico líder en Castilla y León. *El Español. Noticias de Castilla y León*. Obtenido de El norte de castilla usuarios unicos 2023
- Nius. (15 de juny de 2023). *Código Ético*. Obtenido de Nius: <https://www.niusdiario.es/codigo-etico/>
- OJD Interactiva. (29 de maig de 2023). *OJD Interactiva*. Obtenido de Audiencia Diario de Cádiz: <https://www.ojdinteractiva.es/medios-digitales/diario-de-c%EF%BF%BDdiz-evolucion-audiencia/totales/anual/61/trafico-global/#>
- Oliver, D. (26 de Diciembre de 2017). Cuando la pornografía sustituye la educación sexual. *El País*. Obtenido de https://elpais.com/elpais/2017/12/21/mamas_papas/1513853135_766825.html
- Organismo Autónomo del Gobierno Vasco. (2016). *Código Deontológico y de Autorregulación para una publicidad y comunicación no sexista en la C.A. de Euskadi*. Euskadi: Emakunde. Recollit de https://www.euskadi.eus/contenidos/informacion/begira_sarea_01/es_def/adjuntos/2016.11.16.ppt_difusion_codigo.pdf
- Penalva Verdú, C., & Mateo Pérez, M. (2006). *Tècniques qualitatives d'investigació*. Alacant: Universidad de Alicante. Instituto Universitario de Desarrollo Social y Paz. Recollit de <http://hdl.handle.net/10045/2466>
- Público, D. (20 / gener / 2009). *Decálogo para informar sobre violencia de género*. Recollit de <https://especiales.publico.es/hemeroteca/39014/publico-se-compromete-decalogo-para-informar-sobre-violencia-de-genero>
- Rebeca Uris, R. Z. (04 / juny / 2022). *Los Marcos (Frames) específicos de la Violencia de Género en España. Un análisis de la construcción del relato ofrecido por TVE*. Murcia: Visual Review. International Visual Culture Review. doi:<https://doi.org/10.37467/revvisual.v9.3664>
- República.com. (12 de juny de 2023). *República.com*. Obtenido de Quiénes somos: <https://www.republica.com/quienes-somos/>
- Sádaba, T. (2001). *Origen, aplicación y límites de la "Teoría del Encuadre" (framing) en comunicación*, 14, 11-20. (R. C. sociedad, Ed.) Navarra: Servicio de Publicaciones de la Universidad de Navarra. Recollit de Origen, aplicación y límites de la "teoría del encuadre" (framing) en comunicación: <https://dadun.unav.edu/bitstream/10171/7975/1/20100226122720.pdf>
- Servicios Sociales de Castilla y León. (2017). *Guía para el tratamiento informativo de la violencia de género*. Castilla y León: Junta de Castilla y León. Obtenido de <https://violenciagenero.igualdad.gob.es/profesionalesInvestigacion/publicidadYMedios/recursos/guias/GuiaInformarVGJuntaCastillayLeon.PDF>
- Uris, R. (5 / diciembre / 2022). *La representación simbólica de la Violencia de Género en los informativos de TVE. Un análisis desde la teoría del framing*. Murcia: Universidad de Murcia. Recollit de La representación simbólica de la violencia de género en los informativos de TVE. Un análisis desde la Teoría del Framing: <http://hdl.handle.net/10201/126624>
- Valera, L. (21 / junio / 2016). *El sesgo mediocéntrico del framing en España: una revisión crítica de la aplicación de la teoría del encuadre en los estudios de comunicación*. (E. H. Unibertsitatea, Ed.) Euskal Herria: ZER: Revista De Estudios De Comunicación = Komunikazio Ikasketen Aldizkaria. Recollit de El sesgo mediocéntrico del framing en España: una revisión crítica de la aplicación de la teoría del encuadre en los estudios de comunicación.: <https://ojs.ehu.eus/index.php/Zer/article/view/17259/15060>

Walker, L. E. (1980). *Battered Woman*. New York: William Morrow Paperbacks; Reprint edició

Yébenes, J. (2005). *Tratamiento de la violencia contra las mujeres en los medios de comunicación. Recomendaciones para las buenas prácticas en la información*. Madrid. Recollit de https://www.comisiondequejas.com/wp-content/uploads/Violencia_genero.pdf

Zurbano-Berenguer, B., & Liberia Vayá, I. (27 / març / 2014). *Revisión teórico-conceptual de la violencia de género y de su representación en el discurso mediático. Una propuesta de resignificación*. País Vasco: Revista Zer. Recollit de <http://hdl.handle.net/10810/41162>

Textos periodístics

20minutos. (10 de gener de 2023). Todo lo que se sabe sobre el crimen de Roquetas de Mar: una mujer asesinada, un encuentro con un hombre 14 años más joven... *20minutos*. Recollit de <https://www.20minutos.es/noticia/5090758/0/estrangulada-domicilio-victima-homicidio-doloso-todo-sabe-mujer-asesinada-roquetas/>

Agencias. (26 de abril de 2023). A disposición judicial en las próximas horas el presunto asesino de Ávila. *La Vanguardia*. Recollit de <https://www.lavanguardia.com/vida/20230426/8923711/disposicion-judicial-proximas-horas-presunto-asesino-avila.html>

Berrueco, M. (17 de maig de 2023). La víctima de Orio fue asesinada de un disparo a bocajarro con un arma manipulada por su expareja. *Nius*. Recollit de https://www.niusdiario.es/espana/euskadi/20230517/primera-victima-violencia-genero-euskadi-2023-lourdes-del-hoyo-disparo-a-bocajarro-arma-manipulada-propiedad-asesino-expareja-sin-antecedentes-josu-erkoreka-orio-gipuzkoa_18_09539586.html

Colell, E. (12 de juny de 2023). Los vecinos de Lida, la mujer asesinada en Cornellà: ¿Cómo podía aguantar eso?". *El periódico*. Recollit de <https://www.elperiodico.com/es/sociedad/20230611/vecinos-lida-mujer-asesinada-cornella-88566294>

Coronado, N. (7 de juny de 2023). Violencia mediática es decir que una niña de tres años que ha visto cómo su padre asesina a su madre embarazada frente a ella está bien. *República*. Recollit de <https://www.republica.com/sociedad/violencia-mediatica-es-decir-que-una-nina-de-tres-anos-que-ha-visto-como-su-padre-asesina-a-su-madre-embarazada-frente-a-ella-esta-bien-20230607-19351932350/>

Duva, R. (10 de gener de 2023). El asesino de Hayate en Tenerife estuvo en la cárcel por violencia machista y amenazaba: "Como te vayas te vas a enterar". *Nius*. Recollit de https://www.niusdiario.es/sociedad/sucesos/20230110/asesino-hayate-tenerife-carcel-violencia-machista-amenazaba-vayas-enterar_18_08409677.html

Duva, R. (13 de gener de 2023). El calvario de Natalia con el novio que decapitó su cadáver: "La matataba psicológicamente y una vez casi le parte el tabique". *Nius Diario*. Recollit de https://www.niusdiario.es/sociedad/sucesos/20230113/calvario-natalia-mosquera-novio-decapito-cadaver-maltrataba-psicologicamente-parte-tabique-violencia-machista_18_08440947.html

Duva, R. (12 de gener de 2023). El exnovio de Natalia Mosquera usó una radial para decapitarla y mutilarla en una playa de Marbella. *Nius diario*. Recollit de https://www.niusdiario.es/sociedad/sucesos/20230112/exnovio-natalia-mosquera-radial-decapitarla-mutilarla-playa-marbella_18_08436732.html

EFE. (28 de maig de 2023). La Ertzaintza busca a la pareja de una mujer embarazada hallada muerta junto a su hija, que se encuentra en buen estado. *El Mundo*. Recollit de <https://www.elmundo.es/pais-vasco/2023/05/28/64736c68fc6c831b6f8b4593.html>

- El Debate. (04 de juny de 2023). La tragedia de Oya: esperó a su ex a la salida del trabajo y se suicidó al verse rodeado. *El Debate*. Recollit de https://www.eldebate.com/espana/20230604/asesinato-perpetrado-guardia-civil-oia-segundo-galicia-violencia-machista-este-ano_119230.html
- Espinosa, P. M. (8 / Enero / 2023). Carlos, el presunto homicida de El Puerto: "He matado al amor de mi vida". *Diario de Cadiz*. Recollit de https://www.diariodecadiz.es/noticias-provincia-cadiz/Carlos-mato-amor-vida_0_1755125026.html
- Europapress Galicia. (5 de junio de 2023). El autor del crimen de Oia no tuvo juicio rápido por haberse denunciado dos hechos separados y faltar informes. *Europapress*. Recollit de <https://www.europapress.es/galicia/noticia-guardia-mato-expareja-oia-queda-libre-juicio-falta-informes-orden-alejamiento-20230605124343.html>
- Falcó, M. (31 de maig de 2023). El asesino de Vitoria: "El lugar favorito del mundo es a tu lado". *Levante*. Recollit de <https://www.levante-emv.com/sucesos/2023/05/31/asesino-vitoria-lugar-favorito-mundo-88124196.html>
- García, J. (10 de gener de 2023). Habla el hijo de Nina, asesinada en Almería: "'El Moreno' la estranguló a full de drogas y alcohol". *El Español*. Recollit de https://www.elespanol.com/reportajes/20230110/habla-nina-asesinada-almeria-moreno-estrangulo-alcohol/732427142_0.htm
- González, G. (18 de maig de 2023). El marido de Arantxa, embarazada de cuatro meses, la asfixió por celos: "Esta noche voy a dormir en la cárcel". *El Mundo*. Recollit de <https://www.elmundo.es/cataluna/2023/05/18/64665aa321efa0db4c8b45be.html>
- Goyoaga, A. (31 de maig de 2023). El presunto asesino de Maialen Mazón en Vitoria tenía una orden de alejamiento. *La Vanguardia*. Recollit de <https://www.lavanguardia.com/local/paisvasco/20230531/9005662/presunto-asesino-maialen-mazon-vitoria-tenia-orden-alejamiento.html>
- Lamas, J. (5 de juny de 2023). El guardia civil que mató a tiros a su expareja en Oia tenía retirado el permiso de armas. *La voz de Galicia*. López, S. (29 de maig de 2023). El movimiento feminista de Vitoria cara contra Erkoreka en el acto de repulsa por el asesinato de la joven embarazada. *El Correo*. Recollit de <https://www.elcorreo.com/alava/araba/vitoria-condena-asesinato-maialen-20230529124924-nt.html>
- Mañes, A. (20 de maig de 2023). Los asesinatos de mayo y las fiestas. *TribunaFeminista*. Recollit de <https://tribunafeminista.org/2023/05/los-asesinatos-de-mayo-y-las-fiestas/?fbclid=IwAR2fL6yml6laoY9y34TiVkJmDgFkKKzmnPjkMrVQ17ieOAR6oW1zl5tRznp4>
- Martínez, D. (06 de febrero de 2023). Bea, la aficionada del Celta asesinada a machetazos por su expareja: llevaban cinco años separados. *El Español*. Recollit de https://www.elespanol.com/reportajes/20230206/bea-aficionada-celta-asesinada-machetazos-expareja-separados/739426169_0.html
- Miranda, U. (5 de juny de 2023). El autor del asesinato machista en Oia (Pontevedra) había quedado libre por falta de informes. *Treintayseis*. Recollit de <https://www.elespanol.com/treintayseis/articulos/actualidad/el-autor-del-asesinato-machista-en-oia-pontevedra-habia-queda-libre-por-falta-de-informes>
- Montañés, É. (03 de juny de 2023). El Estado falló a Maialen y sus gemelos: todos los errores que se produjeron antes del triple crimen. *ABC*. Recollit de <https://www.abc.es/sociedad/estado-fallo-maialen-errores-produjeron-asesinato-gemelos-20230603143539-nt.html>
- Muñoz, Á. (2023 de gener de 2023). "David es embaucador y mentiroso compulsivo, pero no sabíamos que era un asesino". *El Norte de Castilla*. Recollit de

<https://www.elnortedecastilla.es/valladolid/paloma-conocia-problemas-20230125231229-nt.html#>

Noticias Taldea Multimedia. (07 de febrer de 2023). Una amiga de la víctima de Baiona: "Siempre creía que la iba a matar". *Onda Vasca*. Recollit de <https://www.ondavasca.com/una-amiga-de-la-victima-de-baiona-siempre-creia-que-la-iba-a-matar/>

Redacción AmecoPress. (10 de gener de 2023). 6 asesinatos machistas en los primeros 10 días del año. *Ameco Press*. Recollit de <https://amecopress.net/Madrid-12-ene-23-AmecoPress-Tras-la>

Redacción NIUS. (29 de maig de 2023). La mujer asesinada en Vitoria "no se sentía en peligro" y quería retirar la orden de alejamiento contra su pareja. *Nius*. Recollit de https://www.niusdiario.es/espana/euskadi/20230529/asesinada-vitoria-violencia-machista-maialen-mazon-no-sentia-miedo-traslado-ertzaintza-deseo-eliminar-orden-alejamiento-pareja-jaime-roca-presunto-verdugo_18_09652327.html

Rivera, K. (01 de juny de 2023). El influencer de la burguesía valenciana detenido por matar a su mujer embarazada de gemelos. *ABC*. Recollit de <https://www.abc.es/espana/comunidad-valenciana/influencer-finanzas-detenido-matar-mujer-embarazada-gemelos-20230601202712-nt.html#vca=modulo-rel-uno&vso=abc&vmc=noticias-rel&vli=sociedad>

Rosado, A. (13 de enero de 2023). Natalia no pudo volver a Colombia para acudir a la graduación de su hijo: su ex la descuartizó y la tiró al mar. *El Español*. Recollit de https://www.elespanol.com/malaga/20230113/natalia-no-volver-colombia-acudir-graduacion-descuartizo/733177022_0.html

Ruano, R. (24 de gener de 2023). La mejor amiga de la mujer asesinada en Valladolid: "Era violento en acciones, palabras y situaciones; yo le decía, aléjate". *Diario de Valladolid*. Recollit de <https://diariodevalladolid.elmundo.es/articulo/valladolid/mejor-amiga-mujer-asesinada-valladolid-era-violento-acciones-palabras-situaciones-decia-alejate/20230124193826447012.html>

7. Annexos

ID. TP1 (Espinosa, 2023)	
Carlos, el presunto homicida de El Puerto: “he matado al amor de mi vida”	
El Diario de Cádiz	
Aspectes formals	
Data	08 de gener de 2023
Secció/gènere	Crimen machista en el Puerto/crònica
Autor/a	Pedro M. Espinosa (Redactor jefe)
Aspectes lingüístics	
Expressió utilitzada per referir-se a la violència de gènere	Violencia de genero,
Expressió utilitzada per referir-se al acte delictiu	Matar, crimen, homicidio
Objecte d'actitud	Expressions valoratives
<i>OA1 Culpabilització de la víctima i justificació/exculpació de l'actuació de l'agressor</i>	Sí
<i>OA2 Imatge desvaloritzada de la dona/ perfil estereotipat de subjecte-víctima/ discurs centrat en la víctima</i>	Sí
<i>OA3 Ús de sensacionalisme en el relat violent</i>	Sí
<i>OA4 Escassetat de testimonis de fonts expertes</i>	Sí
<i>OA5 Relat mediàtic propi de la crònica de successos</i>	Sí
<i>OA6 Males pràctiques en la cerca de major audiència</i>	Sí
<i>OA7 Banalització de la notícia sense inserir en el caràcter estructural del fenomen.</i>	Sí
Enquadrament temàtic	
<i>Relats contextualitzats</i>	No
<i>Testimonis de veus expertes</i>	No
<i>Ofereixen recursos, mesures, protocols o formes d'abordament</i>	No
<i>Recursos politicoadministratius</i>	No
<i>Recursos culturals</i>	No
<i>Recursos Jurídic-policials</i>	No

ID. TP2 (Rosado, 2023)	
Natalia no pudo volver a Colombia para acudir a la graduación de su hijo: su ex la descuartizó y la tiró al mar	
El Español	
Aspectes formals	
Data	13 de gener de 2023
Secció/gènere	Successos/Crònica
Autor/a	Alba Rosado
Aspectes lingüístics	
Expressió utilitzada per referir-se a la violència de gènere	No s'identifica en cap moment com assassinat masclista. Es narra com un succés aïllat de la violència de gènere.
Expressió utilitzada per referir-se al acte delictiu	Homicidi
Objecte d'actitud	Expressions valoratives
<i>OA1 Culpabilització de la víctima i justificació/exculpació de l'actuació de l'agressor</i>	Sí
<i>OA2 Imatge desvaloritzada de la dona/ perfil estereotipat de subjecte-víctima/ discurs centrat en la víctima</i>	Sí
<i>OA3 Ús de sensacionalisme en el relat violent</i>	Sí
<i>OA4 Escassetat de testimonis de fonts expertes</i>	Sí
<i>OA5 Relat mediàtic propi de la crònica de successos</i>	Sí
<i>OA6 Males pràctiques en la cerca de major audiència</i>	Sí
<i>OA7 Banalització de la notícia sense inserir en el caràcter estructural del fenomen.</i>	Sí
Enquadrament temàtic	
Relats contextualitzats	No
Testimonis de veus expertes	No
Ofereixen recursos, mesures, protocols o formes d'abordament	No
Recursos politicoadministratius	No
Recursos culturals	No
Recursos Jurídic-policials	No

ID. TP3 (Muñoz, 2023)	
"David es embaucador y mentiroso compulsivo, pero no sabíamos que era un asesino"	
El Norte de Castilla	
Aspectes formals	
Data	25 de gener de 2023
Secció/gènere	Successos/crònica
Autor/a	Álvaro Muñoz
Aspectes lingüístics	
Expressió utilitzada per referir-se a la violència de gènere	Malos tratos, violencia de genero
Expressió utilitzada per referir-se al acte delictiu	Assassinat, trágico suceso, doble crimen, asesinatos machistas
Objecte d'actitud	Expressions valoratives
<i>OA1 Culpabilització de la víctima i justificació/exculpació de l'actuació de l'agressor</i>	Sí
<i>OA2 Imatge desvaloritzada de la dona/ perfil estereotipat de subjecte-víctima/ discurs centrat en la víctima</i>	Sí
<i>OA3 Ús de sensacionalisme en el relat violent</i>	No
<i>OA4 Escassetat de testimonis de fonts expertes</i>	Sí
<i>OA5 Relat mediàtic propi de la crònica de successos</i>	Sí
<i>OA6 Males pràctiques en la cerca de major audiència</i>	Sí
<i>OA7 Banalització de la notícia sense inserir en el caràcter estructural del fenomen.</i>	Sí
Enquadrament temàtic	
<i>Relats contextualitzats</i>	No
<i>Testimonis de veus expertes</i>	No
<i>Ofereixen recursos, mesures, protocols o formes d'abordament</i>	No
<i>Recursos politicoadministratius</i>	No
<i>Recursos culturals</i>	No
<i>Recursos Jurídic-policials</i>	No

ID. TP4 (Ruano, 2023)	
La mejor amiga de la mujer asesinada en Valladolid: "Era violento en acciones, palabras y situaciones; yo le decía, aléjate"	
Diario de Valladolid	
Aspectes formals	
Data	24 de enero de 2023
Secció	Portada/Crònica
Autor/a	Raúl Ruano
Aspectes lingüístics	
Expressió utilitzada per referir-se a la violència de gènere	No s'utilitza cap referència amb violència de gènere. Es narra en tot moment com un assassinat, com un succés aïllat de la violència masculista.
Expressió utilitzada per referir-se al acte delictiu	Assassinat
Objecte d'actitud	Expressions valoratives
<i>OA1 Culpabilització de la víctima i justificació/exculpació de l'actuació de l'agressor</i>	Sí
<i>OA2 Imatge desvaloritzada de la dona/ perfil estereotipat de subjecte-víctima/ discurs centrat en la víctima</i>	Sí
<i>OA3 Ús de sensacionalisme en el relat violent</i>	No
<i>OA4 Escassetat de testimonis de fonts expertes</i>	Sí
<i>OA5 Relat mediàtic propi de la crònica de successos</i>	Sí
<i>OA6 Males pràctiques en la cerca de major audiència</i>	Sí
<i>OA7 Banalització de la notícia sense inserir en el caràcter estructural del fenomen.</i>	Sí
Enquadrament temàtic	
<i>Relats contextualitzats</i>	No
<i>Testimonis de veus expertes</i>	No
<i>Ofereixen recursos, mesures, protocols o formes d'abordament</i>	No
<i>Recursos politicoadministratius</i>	No
<i>Recursos culturals</i>	No
<i>Recursos Jurídic-policials</i>	No

ID. TP5 (González, 2023)	
El marido de Arantxa, embarazada de cuatro meses, la asfixió por celos: "Esta noche voy a dormir en la cárcel"	
El Mundo	
Aspectes formals	
Data	18 de maig de 2023
Secció	Mossos d'Esquadra-Justícia/Crònica
Autor/a	Germán González
Aspectes lingüístics	
Expressió utilitzada per referir-se a la violència de gènere	No s'utilitza cap referència amb violència de gènere. Es narra en tot moment com un homicidi, com un succés aïllat de la violència masculista. S'utilitza en una ocasió la paraula "maltractaments".
Expressió utilitzada per referir-se al acte delictiu	Crimen, homicidi
Objecte d'actitud	Expressions valoratives
<i>OA1 Culpabilització de la víctima i justificació/exculpació de l'actuació de l'agressor</i>	Sí
<i>OA2 Imatge desvaloritzada de la dona/ perfil estereotipat de subjecte-víctima/ discurs centrat en la víctima</i>	No
<i>OA3 Ús de sensacionalisme en el relat violent</i>	No
<i>OA4 Escassetat de testimonis de fonts expertes</i>	Sí
<i>OA5 Relat mediàtic propi de la crònica de successos</i>	Sí
<i>OA6 Males pràctiques en la cerca de major audiència</i>	No
<i>OA7 Banalització de la notícia sense inserir en el caràcter estructural del fenomen.</i>	Sí
Enquadrament temàtic	
Relats contextualitzats	No
Testimonis de veus expertes	No
Ofereixen recursos, mesures, protocols o formes d'abordament	No
Recursos politicoadministratius	No
Recursos culturals	No
Recursos Jurídic-policials	No

ID. TP6 (Asmarat, 2023)	
Los vecinos de Lida, la mujer asesinada en Cornellà: “¿Cómo podía aguantar eso?”	
El Periódico	
Aspectes formals	
Data	11 de juny de 2023
Secció/Gènere	Crimen machista/article
Autor/a	Elisenda Colell
Aspectes lingüístics	
Expressió utilitzada per referir-se a la violència de gènere	No s'utilitza cap referència amb violència de gènere. Es narra en tot moment com un homicidi, com un succés aïllat de la violència masculista.
Expressió utilitzada per referir-se al acte delictiu	Matar, asesinada
Objecte d'actitud	Expressions valoratives
<i>OA1 Culpabilització de la víctima i justificació/exculpació de l'actuació de l'agressor</i>	Sí
<i>OA2 Imatge desvaloritzada de la dona/ perfil estereotipat de subjecte-víctima/ discurs centrat en la víctima</i>	Sí
<i>OA3 Ús de sensacionalisme en el relat violent</i>	Sí
<i>OA4 Escassetat de testimonis de fonts expertes</i>	Sí
<i>OA5 Relat mediàtic propi de la crònica de successos</i>	Sí
<i>OA6 Males pràctiques en la cerca de major audiència</i>	Sí
<i>OA7 Banalització de la notícia sense inserir en el caràcter estructural del fenomen.</i>	Sí
Enquadrament temàtic	
Relats contextualitzats	No
Testimonis de veus expertes	No
Ofereixen recursos, mesures, protocols o formes d'abordament	No
Recursos politicoadministratius	No
Recursos culturals	No
Recursos Jurídic-policials	No

ID. TP7 (Redacció NIUS, 2023)	
La mujer asesinada en Vitoria “no se sentía en peligro” y quería retirar la orden de alejamiento contra su pareja	
NIUS	
Aspectes formals	
Data	29 de maig de 2023
Secció/Gènere	Portada/Crònica
Autor/a	Redacció NIUS
Aspectes lingüístics	
Expressió utilitzada per referir-se a la violència de gènere	Violència de gènere
Expressió utilitzada per referir-se al acte delictiu	asesinada
Objecte d'actitud	Expressions valoratives
<i>OA1 Culpabilització de la víctima i justificació/exculpació de l'actuació de l'agressor</i>	Sí
<i>OA2 Imatge desvaloritzada de la dona/ perfil estereotipat de subjecte-víctima/ discurs centrat en la víctima</i>	Sí
<i>OA3 Ús de sensacionalisme en el relat violent</i>	No
<i>OA4 Escassetat de testimonis de fonts expertes</i>	Sí
<i>OA5 Relat mediàtic propi de la crònica de successos</i>	Sí
<i>OA6 Males pràctiques en la cerca de major audiència</i>	No
<i>OA7 Banalització de la notícia sense inserir en el caràcter estructural del fenomen.</i>	Sí
Enquadrament temàtic	
<i>Relats contextualitzats</i>	No
<i>Testimonis de veus expertes</i>	No
<i>Ofereixen recursos, mesures, protocols o formes d'abordament</i>	No
<i>Recursos politicoadministratius</i>	No
<i>Recursos culturals</i>	No
<i>Recursos Jurídic-policials</i>	No

ID. TP8 (El Debate, 2023)	
La tragedia de Oya: esperó a su ex a la salida del Trabajo y se suicidó al verse rodeado	
El Debate	
Aspectes formals	
Data	04 de juny de 2023
Secció/Gènere	Successos/Notícia
Autor/a	El debate (agències)
Aspectes lingüístics	
Expressió utilitzada per referir-se a la violència de gènere	Violencia machista, violencia de género
Expressió utilitzada per referir-se al acte delictiu	asesinato
Objecte d'actitud	Expressions valoratives
<i>OA1 Culpabilització de la víctima i justificació/exculpació de l'actuació de l'agressor</i>	No
<i>OA2 Imatge desvaloritzada de la dona/ perfil estereotipat de subjecte-víctima/ discurs centrat en la víctima</i>	No
<i>OA3 Ús de sensacionalisme en el relat violent</i>	No
<i>OA4 Escassetat de testimonis de fonts expertes</i>	Sí
<i>OA5 Relat mediàtic propi de la crònica de successos</i>	No
<i>OA6 Males pràctiques en la cerca de major audiència</i>	No
<i>OA7 Banalització de la notícia sense inserir en el caràcter estructural del fenomen.</i>	Sí
Enquadrament temàtic	
<i>Relats contextualitzats</i>	No
<i>Testimonis de veus expertes</i>	No
<i>Ofereixen recursos, mesures, protocols o formes d'abordament</i>	No
<i>Recursos politicoadministratius</i>	No
<i>Recursos culturals</i>	No
<i>Recursos Jurídic-policials</i>	No

ID.TPG9 (Duva, 2023)	
El asesino de Hayate en Tenerife estuvo en la cárcel por violencia machista y amenazaba: "Como te vayas te vas a enterar"	
Nius	
Aspectes formals	
Data	10 de gener de 2023
Secció/Gènere	Successos/Crònica
Autor/a	Raquel Duva
Aspectes lingüístics	
Expressió utilitzada per referir-se a la violència de gènere	Violencia machista, violencia de género, malos tratos
Expressió utilitzada per referir-se al acte delictiu	Assassinat, crim passional, disputa matrimonial, crim masclista, altres.
Objecte d'actitud	Expressions valoratives
<i>OA1 Culpabilització de la víctima i justificació/exculpació de l'actuació de l'agressor</i>	Sí
<i>OA2 Imatge desvaloritzada de la dona/ perfil estereotipat de subjecte-víctima/ discurs centrat en la víctima</i>	Sí
<i>OA3 Ús de sensacionalisme en el relat violent</i>	Sí
<i>OA4 Escassetat de testimonis de fonts expertes</i>	Sí
<i>OA5 Relat mediàtic propi de la crònica de successos</i>	Sí
<i>OA6 Males pràctiques en la cerca de major audiència</i>	Sí
<i>OA7 Banalització de la notícia sense inserir en el caràcter estructural del fenomen.</i>	Sí
Enquadrament temàtic	
Relats contextualitzats	No
Testimonis de veus expertes	No
Ofereixen recursos, mesures, protocols o formes d'abordament	No
Recursos politicoadministratius	No
Recursos culturals	No
Recursos Jurídic-policials	No

ID. TP10 (Berrueco, 2023)	
La víctima de Orio fue asesinada de un disparo a bocajarro con un arma manipulada por su expareja	
Nius	
Aspectes formals	
Data	17 de maig de 2023
Secció/gènere	Portada/Notícia
Autor/a	Maitena Berrueco
Aspectes lingüístics	
Expressió utilitzada per referir-se a la violència de gènere	Violencia machista, violencia de género
Expressió utilitzada per referir-se al acte delictiu	Asesinato
Objecte d'actitud	Expressions valoratives
<i>OA1 Culpabilització de la víctima i justificació/exculpació de l'actuació de l'agressor</i>	No
<i>OA2 Imatge desvaloritzada de la dona/ perfil estereotipat de subjecte-víctima/ discurs centrat en la víctima</i>	No
<i>OA3 Ús de sensacionalisme en el relat violent</i>	No
<i>OA4 Escassetat de testimonis de fonts expertes</i>	Sí
<i>OA5 Relat mediàtic propi de la crònica de successos</i>	No
<i>OA6 Males pràctiques en la cerca de major audiència</i>	No
<i>OA7 Banalització de la notícia sense inserir en el caràcter estructural del fenomen.</i>	Sí
Enquadrament temàtic	
<i>Relats contextualitzats</i>	Sí
<i>Testimonis de veus expertes</i>	No
<i>Ofereixen recursos, mesures, protocols o formes d'abordament</i>	No
<i>Recursos politicoadministratius</i>	No
<i>Recursos culturals</i>	Sí
<i>Recursos Jurídic-policials</i>	No

ID TP11 (Falcó, 2023)	
El asesino de Vitoria: “El lugar favorito del mundo es a tu lado”	
Levante	
Aspectes formals	
Data	31 de maig de 2023
Secció/gènere	Violència masclista/Notícia
Autor/a	Marina Falcó
Aspectes lingüístics	
Expressió utilitzada per referir-se a la violència de gènere	Violencia de género, violencia machista,
Expressió utilitzada per referir-se al acte delictiu	Murió, asesinato
Objecte d'actitud	Expressions valoratives
<i>OA1 Culpabilització de la víctima i justificació/exculpació de l'actuació de l'agressor</i>	No
<i>OA2 Imatge desvaloritzada de la dona/ perfil estereotipat de subjecte-víctima/ discurs centrat en la víctima</i>	No
<i>OA3 Ús de sensacionalisme en el relat violent</i>	No
<i>OA4 Escassetat de testimonis de fonts expertes</i>	Sí
<i>OA5 Relat mediàtic propi de la crònica de successos</i>	No
<i>OA6 Males pràctiques en la cerca de major audiència</i>	Sí
<i>OA7 Banalització de la notícia sense inserir en el caràcter estructural del fenomen.</i>	No
Enquadrament temàtic	
<i>Relats contextualitzats</i>	Sí
<i>Testimonis de veus expertes</i>	Sí
<i>Ofereixen recursos, mesures, protocols o formes d'abordament</i>	No
<i>Recursos politicoadministratius</i>	Sí
<i>Recursos culturals</i>	No
<i>Recursos Jurídic-policials</i>	No

ID. TP12 (Martínez, 2023)	
Bea, la aficionada del Celta asesinada a machetazos por su expareja: llevaban cinco años separados	
El Español	
Aspectes formals	
Data	06 de febrer de 2023
Secció/gènere	Asesinatos/Reportatge
Autor/a	David Martínez
Aspectes lingüístics	
Expressió utilitzada per referir-se a la violència de gènere	Asesinato machista
Expressió utilitzada per referir-se al acte delictiu	matar
Objecte d'actitud	Expressions valoratives
<i>OA1 Culpabilització de la víctima i justificació/exculpació de l'actuació de l'agressor</i>	No
<i>OA2 Imatge desvaloritzada de la dona/ perfil estereotipat de subjecte-víctima/ discurs centrat en la víctima</i>	No
<i>OA3 Ús de sensacionalisme en el relat violent</i>	Sí
<i>OA4 Escassetat de testimonis de fonts expertes</i>	Sí
<i>OA5 Relat mediàtic propi de la crònica de successos</i>	No
<i>OA6 Males pràctiques en la cerca de major audiència</i>	Sí
<i>OA7 Banalització de la notícia sense inserir en el caràcter estructural del fenomen.</i>	Sí
Enquadrament temàtic	
<i>Relats contextualitzats</i>	Sí
<i>Testimonis de veus expertes</i>	No
<i>Ofereixen recursos, mesures, protocols o formes d'abordament</i>	No
<i>Recursos politicoadministratius</i>	No
<i>Recursos culturals</i>	No
<i>Recursos Jurídic-policials</i>	No

ID. TP13 (Agencias, 2023)	
A disposición judicial en las próximas horas el presunto asesino de Avila	
La Vanguardia	
Aspectes formals	
Data	29 de juny de 2023
Secció/gènere	Violencia machista/Notícia
Autor/a	Agències
Aspectes lingüístics	
Expressió utilitzada per referir-se a la violència de gènere	Violència de gènere
Expressió utilitzada per referir-se al acte delictiu	Assassinat, homicidio por violencia de género
Objecte d'actitud	Expressions valoratives
<i>OA1 Culpabilització de la víctima i justificació/exculpació de l'actuació de l'agressor</i>	No
<i>OA2 Imatge desvaloritzada de la dona/ perfil estereotipat de subjecte-víctima/ discurs centrat en la víctima</i>	No
<i>OA3 Ús de sensacionalisme en el relat violent</i>	No
<i>OA4 Escassetat de testimonis de fonts expertes</i>	Sí
<i>OA5 Relat mediàtic propi de la crònica de successos</i>	No
<i>OA6 Males pràctiques en la cerca de major audiència</i>	No
<i>OA7 Banalització de la notícia sense inserir en el caràcter estructural del fenomen.</i>	Sí
Enquadrament temàtic	
<i>Relats contextualitzats</i>	Sí
<i>Testimonis de veus expertes</i>	No
<i>Ofereixen recursos, mesures, protocols o formes d'abordament</i>	Sí
<i>Recursos politicoadministratius</i>	Sí
<i>Recursos culturals</i>	No
<i>Recursos Jurídic-policials</i>	No

ID. TP14 (EFE, 2023)	
La Ertzaintza busca a la pareja de una mujer embarazada hallada muerta junto a su hija, que se encuentra en buen estado	
El Mundo	
Aspectes formals	
Data	28 de maig de 2023
Secció/gènere	Violencia de gènere/Notícia
Autor/a	EFE
Aspectes lingüístics	
Expressió utilitzada per referir-se a la violència de gènere	Violencia de género, violencia machista
Expressió utilitzada per referir-se al acte delictiu	Crimen machista, fallecida
Objecte d'actitud	Expressions valoratives
<i>OA1 Culpabilització de la víctima i justificació/exculpació de l'actuació de l'agressor</i>	No
<i>OA2 Imatge desvaloritzada de la dona/ perfil estereotipat de subjecte-víctima/ discurs centrat en la víctima</i>	No
<i>OA3 Ús de sensacionalisme en el relat violent</i>	No
<i>OA4 Escassetat de testimonis de fonts expertes</i>	No
<i>OA5 Relat mediàtic propi de la crònica de successos</i>	No
<i>OA6 Males pràctiques en la cerca de major audiència</i>	No
<i>OA7 Banalització de la notícia sense inserir en el caràcter estructural del fenomen.</i>	Sí
Enquadrament temàtic	
Relats contextualitzats	Sí
Testimonis de veus expertes	No
Ofereixen recursos, mesures, protocols o formes d'abordament	Sí
Recursos politicoadministratius	Sí
Recursos culturals	No
Recursos Jurídic-policials	No

ID. TP15 (Noticias Taldea Multimedia, 2023)	
Una amiga de la víctima de Baiona "Siempre creia que la iba a matar"	
Onda Vasca	
Aspectes formals	
Data	07 de febrer de 2023
Secció/gènere	Actualidad/Notícias
Autor/a	Noticias Taldea Multimedia
Aspectes lingüístics	
Expressió utilitzada per referir-se a la violència de gènere	-
Expressió utilitzada per referir-se al acte delictiu	Asesinada, crimen machista
Objecte d'actitud	Expressions valoratives
<i>OA1 Culpabilització de la víctima i justificació/exculpació de l'actuació de l'agressor</i>	Sí
<i>OA2 Imatge desvaloritzada de la dona/ perfil estereotipat de subjecte-víctima/ discurs centrat en la víctima</i>	No
<i>OA3 Ús de sensacionalisme en el relat violent</i>	No
<i>OA4 Escassetat de testimonis de fonts expertes</i>	Sí
<i>OA5 Relat mediàtic propi de la crònica de successos</i>	Sí
<i>OA6 Males pràctiques en la cerca de major audiència</i>	Sí
<i>OA7 Banalització de la notícia sense inserir en el caràcter estructural del fenomen.</i>	Sí
Enquadrament temàtic	
<i>Relats contextualitzats</i>	No
<i>Testimonis de veus expertes</i>	No
<i>Ofereixen recursos, mesures, protocols o formes d'abordament</i>	No
<i>Recursos politicoadministratius</i>	No
<i>Recursos culturals</i>	Sí
<i>Recursos Jurídic-policials</i>	No

ID. TP16 (Montañés, 2023)	
El Estado falló a Maialen y sus gemelos: todos los errores que se produjeron antes del triple crimen	
ABC	
Aspectes formals	
Data	03 de juny de 2023
Secció/gènere	Sociedad/Notícia
Autor/a	Erika Montañés
Aspectes lingüístics	
Expressió utilitzada per referir-se a la violència de gènere	-
Expressió utilitzada per referir-se al acte delictiu	Asesinada, crimen, asesinato machista
Objecte d'actitud	Expressions valoratives
<i>OA1 Culpabilització de la víctima i justificació/exculpació de l'actuació de l'agressor</i>	No
<i>OA2 Imatge desvaloritzada de la dona/ perfil estereotipat de subjecte-víctima/ discurs centrat en la víctima</i>	No
<i>OA3 Ús de sensacionalisme en el relat violent</i>	No
<i>OA4 Escassetat de testimonis de fonts expertes</i>	No
<i>OA5 Relat mediàtic propi de la crònica de successos</i>	No
<i>OA6 Males pràctiques en la cerca de major audiència</i>	No
<i>OA7 Banalització de la notícia sense inserir en el caràcter estructural del fenomen.</i>	No
Enquadrament temàtic	
Relats contextualitzats	Sí
Testimonis de veus expertes	Sí
Ofereixen recursos, mesures, protocols o formes d'abordament	No
Recursos politicoadministratius	No
Recursos culturals	No
Recursos Jurídic-policials	Sí

ID. VG17 (López, 2023)	
El movimiento feminista de Vitoria carga contra Erkoreka en el acto de repulsa por el asesinato de la joven embarazada	
El Correo	
Aspectes formals	
Data	29 de maig de 2023
Secció/gènere	Alava/Notícia
Autor/a	Sara López
Aspectes lingüístics	
Expressió utilitzada per referir-se a la violència de gènere	Violencia contra las mujeres, violencia machista
Expressió utilitzada per referir-se al acte delictiu	Asesinato, crímenes machistas
Objecte d'actitud	Expressions valoratives
<i>OA1 Culpabilització de la víctima i justificació/exculpació de l'actuator de l'agressor</i>	No
<i>OA2 Imatge desvaloritzada de la dona/ perfil estereotipat de subjecte-víctima/ discurs centrat en la víctima</i>	No
<i>OA3 Ús de sensacionalisme en el relat violent</i>	No
<i>OA4 Escassetat de testimonis de fonts expertes</i>	No
<i>OA5 Relat mediàtic propi de la crònica de successos</i>	No
<i>OA6 Males pràctiques en la cerca de major audiència</i>	No
<i>OA7 Banalització de la notícia sense inserir en el caràcter estructural del fenomen.</i>	No
Enquadrament temàtic	
<i>Relats contextualitzats</i>	Sí
<i>Testimonis de veus expertes</i>	Sí
<i>Ofereixen recursos, mesures, protocols o formes d'abordament</i>	No
<i>Recursos politicoadministratius</i>	No
<i>Recursos culturals</i>	Sí
<i>Recursos Jurídic-policials</i>	No

ID. VG18 (Mañoes, 2023)	
Los asesinatos de mayo y las fiestas	
TribunaFeminista	
Aspectes formals	
Data	20 de maig de 2023
Secció/gènere	Article d'opinió
Autor/a	Amparo Mañes
Aspectes lingüístics	
Expressió utilitzada per referir-se a la violència de gènere	Violencia de género,
Expressió utilitzada per referir-se al acte delictiu	Asesinato, asesinatos de mujeres, matar, asesinatos machistas
Objecte d'actitud	Expressions valoratives
<i>OA1 Culpabilització de la víctima i justificació/exculpació de l'actuació de l'agressor</i>	No
<i>OA2 Imatge desvaloritzada de la dona/ perfil estereotipat de subjecte-víctima/ discurs centrat en la víctima</i>	No
<i>OA3 Ús de sensacionalisme en el relat violent</i>	No
<i>OA4 Escassetat de testimonis de fonts expertes</i>	No
<i>OA5 Relat mediàtic propi de la crònica de successos</i>	No
<i>OA6 Males pràctiques en la cerca de major audiència</i>	No
<i>OA7 Banalització de la notícia sense inserir en el caràcter estructural del fenomen.</i>	No
Enquadrament temàtic	
<i>Relats contextualitzats</i>	Sí
<i>Testimonis de veus expertes</i>	Sí
<i>Ofereixen recursos, mesures, protocols o formes d'abordament</i>	No
<i>Recursos politicoadministratius</i>	No
<i>Recursos culturals</i>	Sí
<i>Recursos Jurídic-policials</i>	No

ID. TP19 (Coronado, 2023)	
Violència mediàtica es decir que una nina de tres anys que ha vistu cómo su padre asesina a su madre embarazada frente a ella está bien	
República	
Aspectes formals	
Data	07 de juny de 2023
Secció/gènere	Violència machista/reportatge
Autor/a	Nuria Coronado Sopena
Aspectes lingüístics	
Expressió utilitzada per referir-se a la violència de gènere	Violència mediàtica, violència machista
Expressió utilitzada per referir-se al acte delictiu	asesinato
Objecte d'actitud	Expressions valoratives
<i>OA1 Culpabilització de la víctima i justificació/exculpació de l'actuació de l'agressor</i>	No
<i>OA2 Imatge desvaloritzada de la dona/ perfil estereotipat de subjecte-víctima/ discurs centrat en la víctima</i>	No
<i>OA3 Ús de sensacionalisme en el relat violent</i>	No
<i>OA4 Escassetat de testimonis de fonts expertes</i>	No
<i>OA5 Relat mediàtic propi de la crònica de successos</i>	No
<i>OA6 Males pràctiques en la cerca de major audiència</i>	No
<i>OA7 Banalització de la notícia sense inserir en el caràcter estructural del fenomen.</i>	No
Enquadrament temàtic	
<i>Relats contextualitzats</i>	Sí
<i>Testimonis de veus expertes</i>	Sí
<i>Ofereixen recursos, mesures, protocols o formes d'abordament</i>	Sí
<i>Recursos politicoadministratius</i>	No
<i>Recursos culturals</i>	Sí
<i>Recursos Jurídic-policials</i>	No

ID. TP20 (Redacció AmecoPress, 2023)	
6 asesinatos machistas en los primeros 10 días del año	
AmecoPress	
Aspectes formals	
Data	13 de gener de 2023
Secció/gènere	Violencia de género/Notícia
Autor/a	Redacció AmecoPress
Aspectes lingüístics	
Expressió utilitzada per referir-se a la violència de gènere	Violencia de género
Expressió utilitzada per referir-se al acte delictiu	Asesinatos machistas, feminicidios, asesinatos por violencia machista
Objecte d'actitud	Expressions valoratives
<i>OA1 Culpabilització de la víctima i justificació/exculpació de l'actuació de l'agressor</i>	No
<i>OA2 Imatge desvaloritzada de la dona/ perfil estereotipat de subjecte-víctima/ discurs centrat en la víctima</i>	No
<i>OA3 Ús de sensacionalisme en el relat violent</i>	No
<i>OA4 Escassetat de testimonis de fonts expertes</i>	No
<i>OA5 Relat mediàtic propi de la crònica de successos</i>	No
<i>OA6 Males pràctiques en la cerca de major audiència</i>	No
<i>OA7 Banalització de la notícia sense inserir en el caràcter estructural del fenomen.</i>	No
Enquadrament temàtic	
<i>Relats contextualitzats</i>	Sí
<i>Testimonis de veus expertes</i>	Sí
<i>Ofereixen recursos, mesures, protocols o formes d'abordament</i>	Sí
<i>Recursos politicoadministratius</i>	Sí
<i>Recursos culturals</i>	No
<i>Recursos Jurídic-policials</i>	No